

Plenum

Tisdag 8.4.2025 kl. 14.00—23.19

13. Interpellation om regeringens ytterligare nedskärningar i vård och utbildning

Interpellation IP 2/2025 rd

Enda behandling

Andre vice talman Tarja Filatov: Ärende 13 på dagordningen presenteras för enda behandling. Nu fortsätter behandlingen av interpellationen om regeringens ytterligare nedskärningar i vård och utbildning som avbröts i plenum 3.4.2025. — Debatten fortsätter. Ledamot Koskinen.

Debatt

17.25 **Johannes Koskinen sd:** Arvoisa puhemies! Kaikkien vaaleissa valittujen oppositioryhmien yhteiseen välikysymykseen on kuunneltu vastauksia hallitukselta jo useana päivänä viime viikolla. Paljon on selitetty, mutta vähän on selvitetty. Edelleen jää vastaamatta merkittävä osa niistä kysymyksistä, joita tuossa välikysymyksessä pitkä lista oli. On selvää, että tämä pimitys sosiaalihuollon säästöistä sadan miljoonan euron edestä edelleen jatkuu. Siitä ei ole saatu selvitystä, vaikka sitä pääministeri lupasi. Edelleen hallituksen aikeena on suunnata lisää säästöjä vanhuspalveluihin, vammaispalveluihin ja lastensuojeluun. Varmastikaan ne eivät suomalaisten ensisijaisia arvovalintoja ole.

Viime viikolla päätetyt leikkaukset heikentävät erityisesti niiden ihmisten asemaa, jotka jo ovat yhteiskunnassa heikoimmilla: esimerkiksi yli 16 miljoonan euron vuosittainen leikkaus vanhuksille kotiin vietävistä palveluista, 20 miljoonan euron vuosittainen leikkaus vammaisten ihmisten palveluista, yli 12 miljoonan euron vuosittainen leikkaus vaikeimmin työllistyvien ihmisten kuntouttavasta työtoiminnasta ja samankokoinen vuosittainen leikkaus vaativinta sosiaalityötä tekeviltä ammattilaisilta, sijaishuollossa olevien lastensuojelusta ja vanhusten palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi leikataan muun muassa sotehenkilöstön erikoistumiskoulutuksesta, jossa työvoimapula vaivaa. Sitten tuli Kansaneläkelaitokselle täytenä yllätyksenä 50 miljoonan euron leikkaus Kelan toimintaan, joka vaikeuttaa kansalaisille tärkeiden palveluiden saantia ja näkyy venyvinä käsittelyaikoina herkästikin. No, nyt sitten tänään odotamme kiihkeästi, tekevätkö hallitusryhmät vielä Kelan pääjohtajan nimityssiirron yli vaalien niin, että sekin olisi sitten tällainen kansalaisilta pimitettävä asia, kun tänään ennakkoäänestys vielä jatkuu ja sunnuntaina mennään vaaliuurnille. Ja tosiaan tämä sadan miljoonan iso leikkaus on edelleen sisältöä vailla, varsinkin hyväksyttävää sisältöä vailla.

Lisäksi sitten hyvinvointialueiden pitäminen edelleen epätietoisuudessa siitä, saadaanko lisää aikaa alijäämien kattamiseen. Tällä tietoa sitä ei tule. Hallitus ei ole sitä luvannut. Se tietää sitä, että joudutaan monilla hyvinvointialueilla tekemään hätiköityjä leikkauksia, jotka sitten aiheuttavat vahinkoja tälle kestäväen hyvinvointialueiden palveluiden kehittämi-

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

sen tielle. Tämä vaatii tietysti kansalaisilta valppautta, että nähdään hätiköityjen tai huonosti valmisteltujen leikkausten vaikutukset. Ne näkyvät kyllä kansalaisten arjessa, kun tarkkaan seurataan. Ne näkyvät palvelujen heikentymisenä tänään ja varsinkin tulevaisuudessa, jos tätä linjaa ei oikaista.

Täällä eduskunnassa ei tietysti kannata keskustelua loputtomiin jatkaa. Täältä ei löydy ministereitä vastaamaan aitioon. Nyt arviointi siirtyy kansalaisille, ja he ovat varmaankin valmiita vastaamaan. Me menemme varmaankin sitten luottamusäänestykseen huomenna. Hallituksen luottamus on eduskunnassa puntaroitavana. Koko maassa tänään ennakkoon äänestyspaikoilla ja sunnuntaina vaalipaikoilla hallituksen luottamus on osaltaan äänestyksen kohteena. Tämä toivottavasti näkyy sitten tervehdyttävästi myös vaalituloksessa.

Tältä erää tosiaan tässä on syytä todeta, että hallituksen vastaus on jäänyt vajaaksi ja uupumaan ja välikysymykseen ei ole hyväksyttävää vastausta tullut. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

17.31 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Välikysymys hallituksen piilotelluista lisäleikkauksista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin sekä koulutukseen jatkuu nyt kolmatta päivää. Siksi onkin syytä palata todella tämän välikysymyksen juurille. Välikysymyksen alkutahdit sanottiin tässä salissa 27. helmikuuta tätä vuotta eduskunnan kyselytunnilla. Tuolloin pääministeri Orpo lupasi, että hallitus julkistaa tulevien lisäleikkaustensa sisällön hyvissä ajoin ennen vaaleja. Toistan: pääministeri lupasi eduskunnan edessä omalla ja koko hallituksen arvovallallaan, että hallitus julkistaa tulevien lisäleikkaustensa sisällön. No, nyt tähän mennessä jo tiedämme, että tämä lupaus on petetty. Pääministeri petti eduskunnalle antamansa lupauksen. Siksi täällä on useampi ilta vaadittu pääministeriä, aivan oikeutetusti, saapumaan saliin ja selventämään omia sanomisiaan, koska kiistatta selvää on se, että edelleen yli puolet näistä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin tulevista lisäleikkauksista on pimitetty kansalaisilta, ja senkin hallitus on myöntänyt aivan avoimesti, että nämä tulevat 75 miljoonan euron lisäleikkaukset koulutukseen on pimitetty kansalaisilta vaalien jälkeiseen aikaan.

Tämän toisaalta ymmärrän, että hallitus ei halua kertoa suomalaisille, mistä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista ja mistä koulutuspalveluista hallitus on tekemässä jo aikaisempien säästöjen päälle uudet lisäleikkaukset. Sen ymmärtää, hallitus ei halua, että suomalaiset miettivät näitä lisäleikkauksia, kun pohtivat, että ketäs äänestää tulevaisuutta kunta- ja aluevaaleissa, mutta sitä en kyllä ymmärrä, että nyt tämä piilottelu on mennyt jo niin pitkälle, että hallituspuolueet lähtevät siirtelemään Kelan pääjohtajavalintaa, että pääjohtajavalintakin pitää piilottaa kansalta kunta- ja aluevaalien jälkeiseen aikaan, [Petri Honkosen välihuuto] ettei nyt joku tulisi tekemään siitä pahoja kysymyksiä tulevina päivinä. [Tytti Tuppurainen: Todella ala-arvoista!] Ainoa johtopäätös siis on, että hallituksella on päällään julmettu vaalipaniikki, jonka johdosta se pimittää kaikki asiat, jotka se vaan voi, että suomalaiset eivät saisi niitä tietää, kun pohtivat, kenelle annetaan luottamus tulevaisuutta kunta- ja aluevaaleissa. Senpä ymmärrän oikein hyvin, koska jos suomalaiset tietäisivät, mitä kaikkea hallitus pimittää, niin ei sitä luottamusta kyllä suomalaisilta tulisi.

Arvoisa puhemies! Välikysymyksessä on aina kysymys on luottamuksesta. Välikysymyksellä punnitaan se, nauttiiko valtioneuvosto eduskunnan luottamusta. Nyt tulevassa luottamusäänestyksessä näyttää käyvän jälleen niin, että hallituspuolueet omalla enemmistöllään antavat tälle hallitukselle luottamuksen, mutta suomalaisilla äänestäjillä on mah-

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

dollisuus kertoa tulevana viikonloppuna, tulevana sunnuntaina, mikä on se todellinen hallituksen luottamus. Ja kun katson nyt tätä viime viikkojen toimintaa, niin totean, että nyt on suomalaisilla mahdollisuus lähettää niin painava viesti, että se myös hallituspuolueissa tuntuu. Nyt on mahdollisuus äänestäjillä tosiasiallisesti vaikuttaa Suomen suuntaan, koska, arvoisa puhemies, tosiasiat ovat kiistattomat. Tällä hetkellä monessa suhteessa Suomi menee väärään suuntaan, ja senkin me näemme siinä, kun me käsittelemme näitä hallituksen tarjoamia lisäleikkauksia sosiaali- ja terveydenhuoltoon, koska tässähän on kysymys siitä, että hallitus maksattaa oman epäonnistumisensa talous- ja työllisyyspolitiikassa nyt yhteiskunnan kaikista heikoimmilla: leikataan lapsilta, vanhuksilta, vammaisilta. Tällaiselle politiikalle ei voi antaa luottamusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Merinen.

17.36 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Terveysministerin viimeviikkoiset puheet kotihoidosta, jotka liittyvät tähän teemaan eli näihin kotihoidon leikkauksiin, ovat kyllä käynnistäneet aikamoisen keskustelun hoitoalasta, hoitajista ja kotihoidon työntekijöistä, ja varmaan kaikki varsinkin sosiaalisessa mediassa aikaa viettäneet ihmiset ovat huomanneet tämän. Varmaan järkytys on se päällimmäinen sana, siitä, miten hallituksessa ajatellaan hoitajista ja kotihoidon työntekijöistä. [Pia Sillanpää: Kerron kohta!]

Tämä viimeviikkoinen puhehan on vain tähän asiaan liittyvää, ja meillä on monia muita asioita tällä kaudella, jos mietitään, mitä hallitus on tehnyt hoitaja-alalle. Itsekin olen siis sairaanhoitajataustainen ihminen. Meillä oli viime syksynä täällä lakko-oikeuden rajaaminen, mikä vaikutti paljon hoitajapuoleen ja hoitajaliittoihin. Nyt me ollaan puhuttu vientimallista, missä hoitoalan palkkaus sidotaan vientialan sopimuksiin, eli se vaikuttaa hyvin paljon siihen, miten hoitaja-alat voivat neuvotella itselleen palkkausta. Ja ehkä viimeisimpänä ja tämmöisenä niin kuin rajuna esimerkkinä meillä on tällä hetkellä eduskunnan käsittelyssä tämä suojelutyö- ja hätätyölaki, jossa aivan tosi rajulla kädellä vaikutetaan taas kerran hoitajien työhön ja siihen, miten heidän työskentelynsä tapahtuu suojelu- ja hätätyötilanteissa. [Pia Sillanpää: Parempi laki kuin demareiden viime kauden laki!]

Nämä ovat ehkä tähän alaan vaikuttavia lakeja, mutta täytyy sanoa, että eniten hoitajien työkuvaan vaikuttaa sitten kuitenkin tämä säästövimma, mikä kohdistuu julkiseen terveydenhuoltoon. Tosi moni hoitaja on kokenut ennennäkemättömällä tavalla viimeisen vuoden aikana, että esim. irtisanomisaaltoja on ollut ja se oma työ on ollut hyvin epävarmalla pohjalla, mikä on aika hurjaa, koska yhtä aikaa me puhutaan, että tulevaisuudessa meillä on valtava hoitajavaje ja alalle pitäisi saada houkuteltua paljon uusia ihmisiä.

Tämä tuli itselleni tosi konkreettisesti vastaan viime viikolla yhtenä iltana kesken väliskysymyksen, kun minulla oli vieraana terveydenhoitajaryhmä, joka oli siis viimeisen vuoden terveydenhoitajaopiskelijoita, ja siinä juteltiin: He tosi innolla tähän omaan alaan suhtautuivat ja odottivat valmistumista. Heillä oli valmistuminen tänä keväänä, ja he viimeisiä harjoitteluita tekivät. Mutta nämä opiskelijat sanoivat heti, että heillä on semmoinen poikkeuksellinen tilanne, että kun ennen, viimeiset useat kymmenet vuodet, kun terveydenhoitajaopiskelija on ollut viimeisessä harjoittelussa, niin hän on saanut palkkaa siitä harjoittelusta, mutta nyt heistä ei juuri kukaan enää saanut palkkaa viimeisestä harjoittelusta. Eli alueet olivat rahapulassa ottaneet jo nyt käyttöön muutoksia, ja se oli johtanut siihen, että he eivät saaneet enää tätä, vaikka he ovat lähes valmiita. Siis hoitoalan ihmiset tietävät tämän tilanteen, että usein se viimeinen on ollut jo palkattua työtä, koska periaatteessa olet

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

aika valmis siihen jo. Sitten heidän opettajansa sanoi minulle, että heillä on ollut opettajina tosi erikoinen tilanne, että normaalisti terveydenhoitajaopiskelijat työllistyvät loppuvaiheessa kaikki, niin että heidät oikein viedään käsistä, mutta nyt heillä iso osa opiskelijoista ei saa työpaikkaa. Tällä hetkellä ei ollut vielä tietoa kaikilla uudesta työstä alalla, mutta heistä osa tulee saamaan lyhyitä ptkätöitä ja semmoinen tilanne, mikä oli siis vielä muutama vuosi takaperin, on täysin muuttunut tämän Orpon hallituksen aikana.

Mielestäni on tosi oikeutettua, että esim. näissä vaaleissa jutellaan nyt tosi paljon siitä, miten hoitajia kohdellaan. Kotihoidon hoitajista ja kotihoidon työntekijöistä on tullut yleisesti nyt iso tema, ja on tosi arvokasta, että siitä puhutaan. Ehkä siitä täytyy kiittää meidän terveysministeriä ja hänen älyttömiä kommenttejaan, että hän käynnisti tämän keskustelun ja se arvostus voi nyt nousta enemmän esille.

Haluaisin vielä sanoa hoitajille ja kotihoidon työntekijöille, että olette älyttömän tärkeä ammattiryhmä Suomessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

17.41 Piritta Rantanen sd: Arvoisa puhemies! Jotta tässä välikysymyskeskustelussa ei keskityttäisi vain näihin leikkauksiin, joita hallitus nyt tekee, vaan muisteltaisiin hieman niitä, mitä on jo aiemmin tehty — hallitushan on siis nyt päättänyt leikata sote-palveluista tämän 170 miljoonaa euroa, mistä kaikista emme siis edelleenkään edes tiedä, mihinkä asioihin leikkaukset kohdistuvat, ja onhan valtiovarainministeri Purra väläytellyt mahdollisia lisäleikkauksia jo puoliväliriihessäkin aivan hetken päästä — niin nämä leikkauksethan eivät ole uutta, vaan aiemmin hallitus on jo leikannut hoitotakuusta 126 miljoonaa, hoitajamitoituksesta 45 miljoonaa vuonna 24 ja toiset 45 miljoonaa tänä vuonna, yhteensä siis 119 miljoonaa vuonna 28. Hallitus on leikannut myös 150 miljoonaa yleisenä leikkauksena, jonka voi alueilla sitten kompensoida asiakasmaksujen korotuksilla 20:stä 28:aan ja 46:sta 67:ään. Sairaaloiden päivystyksestä leikattiin jo 30 miljoonaa — kaikki muistavat, kuinka kivulias päätös se tässä talossa oli. Lastensuojelun jälkitarkastuksen ikärajan alentamisessa leikattiin 25 miljoonaa, ja sitten vielä on tämä nyt käsittelyssäkin yhtenä osana oleva 170 miljoonan leikkaus.

Olen täällä pitänyt useamman puheenvuoron myös tästä kotihoidon tilanteesta, mutta koska tämä hallitus on leikannut myös järjestöiltä ja järjestöjen rooli sote-palveluitten kokonaisuudessa on aivan oleellinen, niin haluan tässä puheenvuorossani ehkä keskittyä enemmän nyt tähän järjestöjen leikkaukseen. Tulee sellainen tunne, että ymmärtääköhän Orpon—Purran oikeistohallitus ollenkaan tekemiensä leikkausten vaikutuksia järjestöjen toimintaedellytyksiin ja niiden kykyyn näiden leikkausten jälkeen tuottaa niitä kansalaisille tärkeitä palveluita. Tämä on aidosti tärkeä kysymys, koska se koskee paitsi monia suomalaisia myös kansalaisten perusoikeuksia, kuten sitä, että saa apua tai tukea silloin, kun sitä eniten tarvitsee.

Järjestöjen rooli tässä yhteiskunnassa on korvaamaton, ja ne toimivat monilla elämänalueilla tukien erityisesti niitä, jotka ovat jääneet julkisten palveluiden ulkopuolelle tai jotka tarvitsevat yksilöllistä tukea, olivatpa kyseessä sitten mielenterveyspalvelut, nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen tai vammaisten henkilöiden tukeminen. Järjestöt tekevät työtä, joka ei ainoastaan paranna elämänlaatua vaan mahdollistaa monelle suomalaiselle elämän, jossa he voivat kokea itsensä arvostetuksi ja osaksi tätä meidän yhteiskuntaamme. Leikkaukset, joita hallitus on toteuttanut, ja mahdolliset tulossa olevat lisäleikkaukset jär-

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

jestöjen toimintaedellytyksiin vaarantavat niiden tekemän arvokkaan työn sekä niiden tarjoamat palvelut. Järjestöjen toimintaa rahoitetaan usein osittain julkisilla varoilla, ja se on aivan oikein, sillä järjestöt tuottavat sote-palveluiden jatkeeksi ja niiden rinnalla tarjottavia elintärkeitä palveluita. Järjestöjen kyky toimia perustuu vakaaseen ja riittävään rahoitukseen, joka nyt kyllä tuntuu olevan monta kertaa uhattuna, ja oikeistohallituksen tekemien leikkausten vuoksi niiden kyky auttaa näitä haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä heikkenee kyllä aidosti merkittävästi.

Arvoisa puhemies! Tämä herättää kysymyksen, onko hallitus todella arvioinut riittävästi leikkausten vaikutuksia muun muassa järjestöjen toimintaan ja niiden kykyyn tuottaa kansalaisille tärkeitä palveluita ja onko hallitus tutkinut, kuinka monta ihmistä jää ilman apua, kun nyt esimerkiksi näiden järjestöjen toimintamahdollisuuksia heikennetään, ja näitten kaikkien muitten tehtyjen leikkausten jälkeen. Onko minkäänlaisia arvioita tehty siitä, minkälainen sote meille oikein näiden kaikkien leikkausten jälkeen jää?

Me tiedämme, että monille järjestöt ovat paitsi turvaverkko myös ainoa keino saada tukea ja palveluita silloin, kun viranomaiset eivät ole läsnä. Etenkin haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät, kuten pitkäaikaissairaat, vammaiset ja ikäihmiset, saavat järjestöiltä tukea, joka täydentää tätä julkisten palveluiden tarjontaa. Järjestöt voivat tarjota henkilökohtaisempaa ja joustavampaa apua ihmisten arkeen, ja tämä on elintärkeää monille ihmisille.

Leikkaukset eivät siis ole vain numeroita talousarviossa. Ne ovat konkreettisia vaikutuksia niihin, jotka tarvitsevat tukea elämässään, ja kun järjestöjen toimintamahdollisuuksia kavennetaan, se vaikuttaa suoraan siihen, kuinka monta ihmistä jää ilman apua ja kuinka heikossa asemassa he voivat olla. Näiden leikkausten seurauksena kansalaisten elämänlaatu laskee ja monet jäävät ilman tarvitsemaansa tukea.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

17.47 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Me olemme näitten kahden listan takia täällä. Tässä on 170 miljoonaa leikkauksia, joita ei ole selitetty. Tässä on kolme sivua Anelosta, jotka kuvaavat sitä tilannetta, ja se on minusta se ydinkysymys, että niitä vain ei saada auki. Me ollaan täällä nyt kolmatta päivää puhumassa.

Edustaja Räsänen puhui hyvin erilaisista piilotteluista, ja minua mietityttää tässä erityisesti se, että onko hallitus piilottanut nämä työpaikatkin, kun niitä ei ole tässä näköpiirissä. Kaikki leikkauslistat, niitten pituus, riippuvat siitä, kuinka meidän työllisyys ja kasvu saadaan aikaiseksi. Leikkauslistojen pituus on suoraan siitä kiinni. Toivoisi, että siihen panostettaisiin tässä todella paljon, paljon enemmän. Avoimia työpaikkoja ei tällä hetkellä ole. Jokaista avointa työpaikkaa kohti on suurin piirtein noin kymmenen työnhakijaa, ja sitten samassa yhteydessä työttömiä kuritetaan entistä enempi.

Työministeri Satonen on juuri kertonut näistä toimenpiteistä, että kun työttömät eivät hae, niin niitä pitää nyt sitten kurittaa lisää, että ne sinne työmarkkinoille pääsevät. Mutta jos niitä töitä ei ole, niin aika vaikeaa tässä on niihin työpaikkoihin saada ihmisiä. Tämä on yksi ydinkysymys.

Toinen ydinkysymys on se, että kunnat ovat saaneet vuoden alusta vastuulleen työllisyyden hoidon ja TE-palvelut, ja heidän pitäisi nyt selvitä tästä tilanteesta sillä tavalla, että ihmiset työllistyisivät. Selvästi näyttää siltä, että nyt kun työttömyys vain kasvaa, niin kunnille tulee enempi räsistusta työttömyysturvasta ja sadasta päivästä eteenpäin, ja se näkyy kuntien taloudessa. Taas työkaluja, joilla voidaan tehdä, pienennetään tästä syystä.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

Joten kasvua pitäisi saada aikaiseksi. Yritettäisiin viedä tätä Suomea kasvun kautta eteenpäin eikä leikkausten kautta.

Kaikkein hankalin tilanne tässä on se, että kansainvälinen tilanne tullien ja muun myötä on sellainen, että on hyvin epävarmaa, ja tähän vielä tulee lisähankaluutta niitten asioiden osalta, jotka vaikuttavat Suomeen erittäin voimakkaasti.

Mutta meillä on joitakin alueita, joissa me itse voisimme toimia enemmän, ja eräs on sellainen, joka täällä on aika monta kertaa ollut myös keskusteluissa ja liittyy esimerkiksi tämmöiseen kokonaisuuteen kuin asuntojen rakentamiseen. Nähdään, että kaikissa kasvukeskuksissa, joissa asuntotuotanto on romahtanut — se on kolmasosalla tullut vähintään alaspäin ja kohtuuhintaisten asuntojen määrä ei kasva siinä laajuudessa kuin pitäisi — meidän asuntojen hinnat nousevat, työvoiman liikkuvuus vähenee, koska kohtuuhintaisia asuntoja ei ole. Ja taas me olemme siinä tilanteessa, että me joudumme katsomaan, että miksi ei tätä työllisyyttä saada paremmaksi. Tämä on se kokonaisuus, joka meillä on tässä käsillä.

Työllisyystavoitteen, laskennallisen, piti olla 100 000 uutta työpaikkaa, mutta nyt ollaan miinus 70 000:ssa, eli todella kaukana siitä alkuperäisestä tavoitteesta, ja kyllä voi sanoa, että se heijastuu sitten näihin meidän leikkauslistoihin, joita täällä tänäänkin taas käsitellään.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä hyvinvointialueitten tilanne on sellainen kokonaisuus, johon käytän seuraavan puheenvuoron. En ehdi sitä tässä tämän enempää käsitellä. Lopeitan tähän ja palaan seuraavaan puheenvuoroasiaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen.

17.51 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä koko oppositio yhdessä — viisi oppositiopuoluetta, sosiaalidemokraatit, keskusta, vihreät, vasemmistoliitto ja myös Harkimon Liike Nyt — haastaa hallitusta sen lisäleikkauksista soteen ja koulutukseen. Ennen kaikkea tässä on kysymyksessä se, että hallitus edelleen piilottelee merkittäviä leikkauksia näihin kansalaisten peruspalveluihin, edelleen vaikka muistamme kaikki, kuinka pääministeri Orpo helmikuun 27. päivä antoi eduskunnalle lupauksen antaa eduskunnalle kaiken tarvittavan tiedon näistä leikkauksista ennen vaaleja.

No nyt, rouva puhemies, tänään muutaman tunnin kuluttua päättyy näiden vaalien ennakkoäänestys. Huomattava osa äänistä on jo annettu, tilanteessa, jossa kansalaiset eivät edelleenkään tiedä, minne oikeistohallitus tulee kohdistamaan nämä yhä pimitettävät säästöt. Eikä tässä vielä kaikki: hetki sitten me saimme tiedon, että myös Kelan pääjohtajan valinta aiotaan pimitää näiden vaalien ylitse. Missä on selkäranka silloin kun tulisi olla eduskunnan edessä kertomassa, kuinka asiat ovat ja mitä aiotaan tehdä? Missä se selkäranka on, kun pitäisi Suomen kansalle, joka käy vaaliurnille, kertoa, mistä aiotaan leikata ja kenet aiotaan hallituspuolueiden voimin viedä Kelan pääjohtajaksi? [Pia Sillanpää: Kuka kertoi si Uniperista? Lisää tekstiviestejä, ja rahat Kankkulan kaivoon!]

Arvoisa puhemies! Mielestämme tämä välikysymys on oikeutettu. Kello käy, pääministeriä ei näy, ja tämä keskustelu on saanut hyvin erikoisia vaihteita ja käänteitä tämän välikysymyksen kuluessa. Jos muistamme jo viime vuoden keväällä käytyä keskustelua, josta nämä huolet säästöistä lähtivät liikkeelle, niin taustallahan oli se, että hallituspuolueiden leikkauksista neuvottelevat neljä miestä saivat saunassa sovittua muun muassa sosiaalipalveluihin kohdistuvista säästöistä, sadan miljoonan euron säästöistä, joista tuolloin perus-

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

palveluista vastaava ministeri Kaisa Juuso totesi suurin piirtein näin: ”Varmaan minua mietityttää se sama, mikä monia muitakin mietityttää, että mistä ne nämä säästöt otetaan.” Näin totesi asiasta vastaava ministeri jo vuosi sitten. Vuosi on ollut aikaa sosiaali- ja terveysministeriössä valmistella näitä leikkauksia sosiaalihuoltolakiin, mutta koska tehtävä on ollut niin ylivoimaisen vaikea ja näistä palveluista ei voi leikata, niin valmista ei tullut, kunnes pääministeri meni ja pamautti eduskunnalle lupauksensa, että kaikki kerrotaan ennen vaaleja — kaikki kerrotaan ennen vaaleja.

No, tämä aiheutti sen, että me saimme eduskuntaan tynkäsäästölistan, jossa paljastettiin 16,2 miljoonan euron leikkaukset muun muassa vanhusten kotihoitoon — teknologian turvin on saatava säästöjä vanhusten kotihoidosta. No, tästä me saimme lopulta viime torstaina asiasta vastaavan ministerin Kaisa Juuson tarkentavan selvityksen, että nämä digisäästöt vanhusten kotihoitoon käytännössä tarkoittavat vähemmän kotihoidon käyntejä — vähemmän kotihoidon käyntejä. Näin ministeri Juuso tämän välikysymyskeskustelun ollessa käynnissä kyselytunnilla eduskunnalle tunnusti.

Kun keskustelua edelleen käytiin ja me olimme oppositiosta vaatineet perusteluja sille, kuinka voidaan tässä kasvavan palvelutarpeen tilanteessa vähentää 700 000 kotihoidon käyntiä palvelun tarpeessa olevilta ikäihmisiltä, niin me saimme sen viimeisimmän erikoisen lausunnon asiasta vastaavalta ministeriltä Kaisa Juusolta, kun hän totesi, että kysymyksessä on se, että hänen käsityksensä mukaan ne ikäihmiset itse asiassa haluavat olla rauhassa kotona niiltä kotihoidon työntekijöiltä, jotka juoksevat jopa neljä kertaa päivässä ikäihmisen kotona. [Mauri Peltokangas: Osa haluaa!] Näin totesi asiasta vastaava ministeri. Emme me aivan tällaista olisi kuvitelleet näkevämme asiasta vastaavalta ministeriltä, niin vähättelevää ja arjesta vieraantunutta lausuntoa tilanteessa, jossa Suomen ikääntyessä kansalaisten palvelutarve kasvaa ja jo nyt huomattava osa ikäihmisistä kärsii arjen turvatomuudesta kotonaan vailla riittäviä kotihoidon palveluita. Mitä ajattelevat ne omaiset, jotka ovat huolissaan omista läheisistään, kun asiasta vastaava ministeri kokee kotihoidon käynnit juoksemisena ja ikäihmisen rauhan häiritsemisenä? [Puhemies koputtaa]

Puhemies! Olemme kaivanneet näihin kysymyksiin pääministeriltä vastauksia, mutta yhä edelleen, ennakkoäänestyksen päättyessä muutaman tunnin kuluttua, pääministeri on poissa, häntä ei näy, mutta kello käy.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola, vastauspuheenvuoro.

17.57 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo ja valtiovarainministeri Purra sekä STM:n ministerit viime viikolla välikysymyskeskustelussa sekä kyselytunnilla vastasivat näihin teidän tänäänkin esittämiin kysymyksiin. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Eivät vastanneet kaikkiin!] Jostain syystä selkeät vastaukset eivät kelpaa. Sosiaalihuollon säästöissä tuli selkeästi esille, että valmistelu on menossa ja tarkemmat säästöt tarkemman valmistelun jälkeen julkaistaan ja tuodaan eduskuntaan käsiteltäväksi syksyllä 2026.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen, vastauspuheenvuoro.

17.58 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se lista, johon edustaja Valtola viittaa, on kyllä epämääräisyydessään ennennäkemätön. [Mauri Peltokangas: Kaikki ei ymmärrä lukemaansa!] Siinä todetaan, että sosiaalipalvelulakiin tullaan te-

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

kemään uudistuksia, joiden tavoitteena on saada se sadan miljoonan säästö aikaiseksi, ja kerrotaan, että lain pykälät 11 ja 14 tullaan avaamaan. Siis tullaan koskemaan siihen, mitä asiakasryhmiä sosiaalipalvelut koskevat ja millä tavalla palvelut määritellään, mikä on se palveluvalikoima. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hyvinvointialueille sysätään se vastuu, joka kuuluisi tässä tilanteessa pääministeri Orpolle, kun hän on itse luvannut eduskunnalle kertoa, antaa kaiken tarvittavan tiedon eduskunnalle, minne ne lisäsäätöt kohdentuvat. Nyt hyvinvointialueet joutuvat sen vaikean tilanteen eteen, että näiden lisäleikkausten vuoksi ne joutuvat tätä palvelujen rajausta tarkastelemaan. Olisi eduskunnalta erinomaisen tärkeää antaa selkeä vastaus, mistä odotetaan, että hyvinvointialueet leikkaavat, kun rahoitusta vähennetään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola, vastauspuheenvuoro.

17.59 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Marinin hallituksen tekemän sote-uudistuksen ja sen rahoituslain myötä näiden säästötoimenpiteiden ja sopeutusten ja hyvinvointialueiden rahoituksenhan pitää mennä palveluiden mukaisesti. Eli sieltä ei voi yleiskatteista rahoitusta esimerkiksi vähentää, sen kasvu-uraa, ellei sieltä selkeästi sanota, mistä palveluista tämä laskennallisesti poistetaan. Sen takia on äärettömän tärkeää, että nämä sosiaalihuollon uudistukset valmistellaan huolellisesti ja ne tuodaan eduskuntaan syksyllä 2026, minkä jälkeen hyvinvointialueet tietävät, mitä palveluita hallitus on ajatellut muutettavan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman, vastauspuheenvuoro.

18.00 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaikka täällä nyt opposition edustajat ovat illasta toiseen vaahdonneet samoista asioista, joista heille on jo lukuisia kertoja annettu vastauksia, he eivät halua ymmärtää, sillä vaalithan ovat tulossa ja kaikilla näillä tarkoituksella haetuilla puheenvuoroilla yritetään sumuttaa suomalaisia ja kertoa, että sosiaali- ja terveystoimemme on romuttunut. Näin ei ole. Hyvät kansalaiset, näin ei ole. Sosiaali- ja terveysministeriö on tehnyt selvityksen hyvinvointialueilta, ja kerron seuraavaksi ihan muutaman selvityksen tuloksen.

Hyvinvointialueet ovat järjestäneet sosiaali- ja terveydenhuollon väestön näkökulmasta yhdenvertaisemmin ja lainmukaisemmin kuin aiemmin kuntien vastatessa palveluiden järjestämisestä. Hyvinvointialueiden ensimmäisen kahden toimintavuoden aikana moni asia on mennyt huomattavasti parempaan suuntaan. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ja keskustan ryhmästä] Hyvinvointialueiden rahoitusmallia kehitetään, ohjausta yhtenäistetään, henkilöstöriittävyys parantamiseksi [Puhemies koputtaa] tehdään toimia ja palvelulainsäädäntöä uudistetaan. Palvelut tulevat toimimaan tässä maassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen, vastauspuheenvuoro.

18.01 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taisi olla THL, joka aivan viime aikoina julkaisi tuloksen ja tilaston siitä, että 52 prosenttia kotihoidon asiakkaista saa sen verran palvelua kuin heille on palvelusopimuksessa katsottu — 52 prosenttia. 48 prosenttia ei siis saa tälläkään hetkellä sitä palvelumäärää, joka heille on tarpeen mukaan katsottu. Edustajat Strandman ja Valtola, me olemme täällä oppositiossa

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

huudelleet monta päivää sen asian tiimoilta, että mistä te tosiasiallisesti aiotte leikata, kun täällä esimerkiksi tämä 14 § kertoo tämän sadan miljoonan sisällä olevan, että esimerkiksi siihen kuuluu palveluasuminen, omaishoidon tuki, ikääntyneitten kotipalvelut ja kuljetuspalvelut. Tässä on kyse siitä, että kansalaisilla on oikeus tietää, mitkä ovat ne leikkaukset, joita te aiotte vielä kaikkien jo aiemmin tekemienne leikkauksien päälle tehdä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ottaako vielä edustaja Seppänen? Sitten mennään puhujalistaan.

18.03 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun oppositio nyt tekee tätä vaalityötä täällä välikysymyksen muodossa, niin että keskustelu jatkuu ja jatkuu, niin on aiheellista muistutella, mitä edellisten vaalien alla lupailtiin. SDP lupasi aluevaaliohjelmassaan: sote-uudistus parantaa kaikkien suomalaisten palveluita. [Mauri Peltokangas: Juuri näin!] Keskusta puolestaan lupasi aluevaaliohjelmassaan vahvistaa lähipalveluita ja jokaiseen kuntaan vähintään yhden sosiaali- ja terveysaseman. Miten kävi? Teidän johdollanne niitä on lakkautettu ympäri maata. [Vesa Kallion välihuuto] Tehdyt toimet ovat räikeässä ristiriidassa sen kanssa, mitä keskusta lupaili äänestäjille vuoden 22 vaaleissa. Perussuomalaisten aluevaaliohjelmassa oli realistisemmat kirjaukset, kuten liikkuvat palvelut sekä se, että digitaalisia lääkäripalveluita hyödynnetään, kun se on mahdollista. [Välihuutoja]

Tämä keskustan kätilöimä sote-uudistuksen rahoitusmalli tuo säästöjä vasta hyvin pitkällä aikavälillä. Voisitte olla rehellisiä ja myöntää, että tässä teidän uudistuksessa rahoitus oli vajavainen jo valmiiksi. Nyt te työnnätte sitä ongelmaa tämän hallituksen syliin ja tehtailette näitä välikysymyksiä jatkuvalla syötöllä. [Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen vielä, ja sitten mentiin puhujalistaan.

18.04 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun tässä ruvettiin puhumaan vaalipuheista ja perussuomalaisista kehdataan väittää, että oppositiopuolueet eivät ole pitäneet kiinni vaalilupauksistaan, niin kyllähän tässä nyt alkaa hieman itseäkin hymyilyttämään. Te olette se puolue, joka lupasi ennen eduskuntavaaleja, että sosiaali- ja terveyspalveluista ei leikata, pienituloisilta ei leikata, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] ja nyt ollaan siinä tilanteessa, että hyvinvointialueilta on viety yli 600 miljoonaa euroa. Te sanotte, että rahoitusmalli oli jo valmiiksi vajaa ja rahaa oli liian vähän jo valmiiksi, ja sitten te leikkaatte yli 600 miljoonaa näiltä alueilta lisää ja väitätte, että palvelut eivät heikkene. [Sara Seppäsen välihuuto] Menkää nyt, herranjestas, ja katsokaa niitä omia lukujanne ja laskelmianne. Te olette pettäneet suomalaiset, [Mauri Peltokankaan välihuuto] kaikki ne vaalilupaukset, jotka olette antaneet, ja nyt te täällä syytätte oppositiota siitä, että oppositio ei hoida hyvinvointialueiden tilannetta. Te annatte rahat, te päätätte rahoituksesta. Kantakaa vastuu, älkääkä menkö hyvinvointialueiden selän taakse, kun olette itse leikanneet yli 600 miljoonaa näiltä alueilta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. Ja sitten mennään puhujalistaan ja katsotaan sitten tässä illan mittaan, onko tarve debatille. [Mauri Peltokangas: On!] — Ei voi tietää. — Edustaja Malm.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

18.05 **Niina Malm sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tässä tämänkin illan osalta on selvinnyt se, että hallituksen pimitys sen kuin jatkuu. Ei ole vielä kukaan kuultu ministeri Juusolta, ei pääministeriltä, mistä leikkaukset tehdään, mitkä ovat ne teknologiset ratkaisut, joista koko viime viikko puhuttiin. Kyllä se harmittaa, koska kuten täällä jo edellisissä puheenvuoroissa todettiin, pääministeri Orpo lupasi lisäleikkaukset eduskunnalle tiedoksi hyvissä ajoin ennen vaaleja, ja nyt me olemme siinä tilanteessa, että muutaman tunnin päästä ennakkoonestyspaikat sulkeutuvat. Meillä ei vielä kukaan ole kokonaiskuvasta tietoa.

Tätä pimitystä, sumutusta, on nyt jatkunut, ja loppuahan sille ei tunnu näkyvän. Juuri mediatiedoista olemme saaneet tietää, että Kelan pääjohtajan vaali siirretään sekin — jälleen lisää peittelyä ja piilottelua. [Mauri Peltokangas: Mitäs peittelyä siinä on?] Kyllä tämä kertoo ehkä omalta osaltaan karua kieltä siitä, kuinka Satonen on saanut tähän maahan ennätystyöttömyyden, ajanut ihmiset Kelan asiakkaiksi, ja nyt sitten sinne on päästävä keinolla millä hyvänsä myös johtajaksi. Siltä tämä nyt tällä hetkellä näyttää.

Eikä tämä ole myöskään muiden mediaotsikoiden osalta tai tämäniltaisten, jo kuultujen välihuuteluja perusteella ollut ainakaan heikompi osaisen, sen hiljaisemman ja heikomman asemassa olevan ihmisen kunnioitusta herättävää keskustelua. Perussuomalaiset ovat todenneet, että tämä puhe on täällä pelleilyä ja sirkusta. Olen toki kuullut, että tätä salla on joskus teatteriksikin sanottu kyselytunnin aikaan, mutta kyllähän tämä aika karun kuvan antaa siitä, mitä demokratiasta ajatellaan ja siitä, että täällä ihan oikeasti eduskunnan kanssa yhdessä yritettäisiin asioita parantaa, mutta valitettavasti se ei tunnu olevan mahdollista. Pääministeri on todennut, että tämä keskustelu on turha [Tytti Tuppurainen: Turha eduskuntakeskustelu!] — turha keskustelu, kun me keskustelemme eduskunnassa heikomman asemassa olevista vanhuksista, vammaisista, lapsista, lapsiperheistä. Tällaisia kommentteja hallituspuolueesta: on pelleilyä, on sirkusta, on turhaa keskustelua. Ja kyllä täällä tänä iltanakin jo yksi välihuuto oli, joka kuului: ”aivan turha”. [Jari Ronkainen: Mikä on?]

Jos tämä on demokratian kunnioittamista ja sitä, että edes yritettäisiin viestiä, että täällä yhdessä näitä asioita tehdään, niin en tiedä kyllä, kenelle se on suunnattu. Aina kerrotaan, kun tilaisuus tulee, että eduskunta yhdessä päättää näistä asioista. [Mauri Peltokangas: Kyllä, näistäkin äänestetään ihan yhdessä!] No, valitettavasti tässä on jälleen erinomainen esimerkki siitä, mitä tarkoittaa, kun eduskunta päättää yhdessä: se on sirkusta, se on pelleilyä, se on turhaa keskustelua, kun täällä yritetään vaikuttaa, hiljaisten puolesta puhua. Kyllä tämä kertoo omaa kieltään myöskin siitä, millaista arvopolitiikkaa Orpon—Purran hallitus harrastaa. Pienituloisilta ei leikata, mutta leikkuri on laulanut, sakset ovat napsuneet, ja viime viikolla taisin jo mainita keritsimistäkin. Kyllä täällä kaikki mahdolliset keinot, mitä on keksitty leikata heikomman asemassa olevilta, hiljaisilta, heiltä, jotka eivät itseään enää jaksa puolustaa, on tehty sen eteen, että vielä pikkasen voidaan niistää heidän selästään.

Ollaan odotettu, että saisimme niitä tietoja, saisimme edes pientä sumuverhon avaamista tähän meidän välitietokäytökseemme. Ollisimme saaneet arvokasta keskustelua tai edes vastauksia, mutta kyllä se linja on ollut hallituksen osalta ja hallituksen ministerien osalta varsin selvä: totuus — se taitaa kirvellä niin paljon, että keinolla millä hyvänsä se on saatava siirrettyä vaalien yli.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

18.10 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensiksi täytyy kyllä nyt todeta tästä prosessista sen verran, että kyllähän tämä tapa, jolla sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso tässä luovutti nämä asiakirjat, oli se, että käsilaukusta löytyi kesken kyselytunnin papereita, joiden vielä eilen piti olla salaisia, [Tytti Tuppurainen: Ohhoh!] ja sitten sen jälkeen, kun on eduskunnalle niin sanotusti annettu tietoa, annetaankin ymmärtää, että nämä ovatkin vain tämmöistä virkavalmistelua. Eli kyllähän tämä eduskunnan tiedonsaanti, sen vähättely ja jopa eduskunnan harhaanjohtaminen on todella raskauttavaa toimintaa hallitukselta, ja tästä ei kyllä minkäänlaisia pisteitä voi antaa, puhumattakaan siitä, minkälaisen kuvan kansalaiset nyt saavat tästä meidän soten johtamisesta.

Sitten on pakko kommentoida tätä edustaja Seppäsen puhetta, joka oli kyllä älyllisesti epärehellisin, mitä olen hetkeen kuullut tässä salissa. Nimittäin tämä rahoitus, se, miten tämä sote-järjestelmä rahoitetaan. Te aktiivisesti perussuomalaisissa nyt olette brändänneet tämän 2,2 miljardia, joka tänä vuonna tulee teidän mukanne lisää hyvinvointialueille, ikään kuin lahjaksi, ikään kuin te nyt hyvää hyvyttänne antaisitte sitten tämän verran lisää rahaa hyvinvointialueille, että voivat selviytyä tästä meidän sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta paremmin. Tämähän ei ollenkaan pidä paikkaansa, vaan tässä 2,2 miljardissa on isoilta osin kyse jo toteutuneiden kustannusten tarkistamisesta ja korvaamisesta hyvinvointialueille jälkikäteen. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kyllä!] Tässä on myöskin kyse sitten muista hyvinvointialueiden taloudellisen toteuman tunnuslukujen perusteella jaettavasta rahoituksesta. Edustaja Seppästä nämä tosiasiat eivät tässä nähtävästi nyt innostaneet liikaa. Nyt kun sitten te peräänkuulutatte tätä riittävää rahoitusta hyvinvointialueille, että tässä sote-uudistuksen yhteydessä ei turvattu riittävää rahoitusta hyvinvointialueille, niin haluaisin huomauttaa, että minun käsitykseni mukaan perussuomalaiset ovat olleet tässä hallituksessa jo kohta kaksi vuotta, ja jos te haluaisitte sen riittävän rahoituksen turvata, te voisitte tehdä sen heti. Hallituksella on mahdollisuus, valtiovarainministerillä on mahdollisuus valmistella lisätalousarvio ja sinne yleiskatteelliseen rahoitukseen sitä rahaa pistää sitten lisää, ja se jakautuu hyvinvointialueille tietyillä perusteilla.

Sen haluan vielä sanoa nyt, kun sitten maalataan, että tämä tulee jotenkin kalliiksi, niin jos oltaisiin kuntapohjaisessa järjestelmässä, niin tosiasia on se, mitä ei kukaan nyt enää muistele, että tämän kaiken rahoittamiseen kunnat nostaisivat lähes joka ikinen vuosi kunnallisveroa, ja tämä tuppaa unohtumaan. [Tuula Väättäinen: Kyllä!] Nyt kun rahoitusvastuu on kokonaan valtiolla, niin totta kai se tulee valtion kassasta. Niin, ja totta kai sitten niiden kuntien, joissa on hyväosainen, terve ja hyvin toimeentuleva väestö, ei tietenkään tarvitsisi sitä veroprosenttia nostaa, kun siellä iso osa ihmisistä on työterveyshuollon ja vakuutus pohjaisen rahoituksen, vakuutus pohjaisen terveydenhuollon piirissä, eli toivoisin nyt rehellisyyttä siihen, minkälainen kuva tästä sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusjärjestelmästä ja -mallista ja hallituksen teoista tässä annetaan. Tässä kyllä on aikamoista harhaanjohtamista ollut liikkeellä.

Sen vielä haluan sanoa, että tässä, miten nyt puhutaan hyvinvointialueiden toiminnasta, hallituksella ja hallituspuolueilla on selvästi vaikeuksia päättää, onko tämä sote-uudistus nyt hyvä vai huono. Ja tuntuu siltä, että ne hyvät asiat — esimerkiksi hoitoonpääsy on tietyiltä osin monilla hyvinvointialueilla nopeutunut, hoitajapula on helpottanut ja näin edespäin — ovatkin nyt sitten hallituksen ansiota ja hyvinvointialueiden omilla toimenpiteillä ei ole siihen mitään vaikutusta, kun taas sitten hallituksella ei ole mitään tekemistä, vaikka leikkaavat hyvinvointialueiden rahoitusta, näiden terveysasemien sulkemisen kanssa tai sillä, että hallitus on kieltäytynyt tätä alijäämän kattamisvelvoitetta pidentämisestä, ei nyt il-

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

meisesti sitten ole mitään tekemistä näiden terveysasemien sulkemisen kannalta. Eli tähänkin nyt ihan mielellään oikeita faktoja. Hallitus on kieltäytynyt alijäämän kattamisvelvollisuutta pidentäjästä, ja se on johtanut näihin epätarkoituksenmukaisiin palvelujen keskitämisiin hyvinvointialueilla, myöntäkää pois.

Sitten haluan vielä sanoa nyt, kun katsomme tätä maailmantalouden tilannetta, että tämä teidän kovasti lobbaamanne ja markkinoimanne Kela-maksukokeilu, yli 65-vuotiaiden kokeilu, on ymmärtääkseni tarkoitus rahoittaa valtion omaisuuden myyntituotoilla isolta osin. Haluaisin kuulla hallituspuolueiden edustajilta näkemyksen, kuinka hyvä aika nyt on valtion osakesalkkua myydä. [Tytti Tuppurainen: Mitä myyntiin, hyvä kysymys!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Mennään puhujalistaa ainaakin nyt jonkin aikaa ja sitten katsotaan se debatin tarve. — Mutta nyt edustaja Strandman.

18.16 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksen mukaan hyvinvointialueet ovat järjestäneet sosiaali- ja terveydenhuollon väestön näkökulmasta yhdenvertaisemmin ja lainmukaisemmin kuin aiemmin kuntien vastatessa palveluiden järjestämisestä. Alueilla moni asia on mennyt parempaan suuntaan, ja palveluita kehitetään eteenpäin. Ohjausta yhtenäistetään, henkilöstön riittävyyden parantamiseksi tehdään toimia ja palvelulainsäädäntöä uudistetaan. Selvityksen mukaan perusterveydenhuollon kiireettömään hoitoon pääsy on nopeutunut, henkilöstöpula on helpottanut ja digitaaliset palvelut ovat yleistyneet. Kiireelliseen ja päivystykselliseen hoitoon pääsy toimii kaikkialla Suomessa hyvin. Perusterveydenhuolto sekä palveluiden yhdenvertaisuus ja integraatio ovat parantuneet aiempaan verrattuna.

Arvoisa puhemies! Muutama sana vammaispalveluista, joista siis ei leikata vaan poistetaan varattu määräraha. Tämäkin on syytä oikaista. Vammaispalvelulaki säilytetään vammaisille henkilöille kohdennettuna erityislakina, mikä oli myös lain alkuperäinen tarkoitus. Vastaavankaltainen rajausta sisältyi myös alkuperäiseen, ministeri Kiurun johdolla viime hallituskaudella valmisteltuun esitykseen. Rajauksen poistamisen vuoksi lisättiin talousarvioon eduskuntakäsittelyn yhteydessä laskennallinen määräraha, kun perustuslakivaliokunta edellytti sääntelyyn täsmennyksiä, mutta elämänvaihesäätelyn täsmentäminen ei ollut mahdollista valiokunnassa. Täsmennyksen jälkeen tämä laskennallinen lisäys voidaan siis poistaa. Sääntelyllä ei ole vaikutusta lainmukaisiin palveluihin, vaan kyse on soveltamisalan täsmennyksestä vastaamaan lain alkuperäistä tarkoitusta perustuslakivaliokunnan asettamilla reunaehdoilla. Hallitus ei siis suinkaan leikkaa vammaispalveluista. [Piritta Rantanen: Vaan poistaa määrärahan!]

Hallituksen ohjelmassa on varattu ikäihmisten toimintakyvyn, kotona pärjäämisen ja omaishoitajien tukemiseen vuosille 2024—2027 yhteensä 27 miljoonaa euroa, ja viime vuoden alussa käynnistettiin hyvinvointialueiden vuorovaikutusohjaus tavoitteena omaishoitajien jaksamisen tukeminen sekä yhtenäisemmät omaishoidon tuen myöntämisperusteet ja muut käytänteet.

Teknologian suhteen hyvinvointialueilla on jo kotihoidossa käytössä erilaisia laitteita, jotka kotikäyntien lisäksi tukevat asiakkaiden kotona asumista. Ne voivat liittyä esimerkiksi lääkkeiden annosteluun tai turvallisuuden varmistamiseen, kuten turvaranneke. Asiakkaiden tarpeet luonnollisesti huomioidaan, koska kaikille teknologian käyttäminen ei sovellu. Tutkitut teknologiat eivät ole vaikuttaneet negatiivisesti asiakastytyvyyteen. Kotihoitoon on saatu lisää lähi- ja perushoitajia. Heitä on henkilöstöstä 73 prosenttia. Myös

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

sairaanhoitajien, terveydenhoitajien ja hoiva-avustajien määrät ovat kotihoidossa lisääntyneet.

Lastensuojelussa hallitus on sitoutunut kehittämään lastensuojelun ja psykiatrian osamisen yhdistävää lastensuojelupalvelua, jonka kehittämistä hallitus päätti rahoittaa 500 000 eurolla per vuosi. Lastensuojelulainsäädännön kokonaisuudistus on päätetty vaiheistaa. Ensimmäisessä vaiheessa syksyllä 2025 on tarkoitus antaa hallituksen esitys, joka sisältäisi muun muassa ehdotukset vakavaa väkivaltaa käyttävien lasten integroidusta ja suljetusta kuntoutuspalvelusta. Esityksessä säädettäisiin myös keinoista puuttua lasten luvatomiin poissaoloihin lastensuojelulaitoksista. Lastensuojeluyksiköiden henkilöstömitoitus muutetaan lapsikohtaiseksi, kun se nyt on ollut yksikkökohtainen.

Hallituksella on lisäksi käynnissä Hyvän työn ohjelma, jossa tehdään lyhyen ja pitkän aikavälin toimia sote- ja pelastusalan henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden turvaamiseksi. Henkilöstön riittävyys on keskeinen osa sote-alan toimivuutta. Lisäksi hallitus asettaa valtuustoryhmien ryhmärahalle katon, enintään 4 000 euroa valtuutettua kohden.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystoimen sekä palo- ja pelastustoimen palvelut toimivat Suomessa. Jatkuvasti tehdään toimien kehittämistä. Hoitajia saadaan lisää, ja rahoitus hyvinvointialueilla saadaan riittämään. Kaikki suomalaiset voivat olla luottavaisin mielin, sillä kaikista pidetään huolta. Maailman parhaimmassa ja onnellisimmassa maassa kehtaan ei jätetä. — Kiitos. [Tuula Väättäin: Ihän totta?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

18.21 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Vanhusasiavaltuutetun kertomuksessa alussa on tällainen hänen suora kirjauksensa: ”Vanhusasiavaltuutetun työn koskettavimmat hetket ovat liittyneet tilanteisiin, joissa iäkkäiden, vaikeasti sairaiden ja toimintakyvyltään hyvin hauraiden henkilöiden mahdollisuudet ihmisarvoiseen elämään ovat olleet vakavasti uhattuina.” Tämä sitaatti kuvaa liian monen vanhuksen tilannetta. Yhdenkään vanhuksenhan ei tulisi pelätä illalla nukkumaan menemistä sen takia, ettei hän yön aikana saa apua tai sitä ei ole tarjolla tai hän ei pääse pesulle tai vessaan. [Mauri Peltokangas: Älkää pelotelko turhaan!] Yhdenkään vanhuksen ei tulisi pelätä, ettei hänellä ole varaa ruokaan tai lääkkeisiin. Yhdenkään vanhuksen ei tulisi pelätä, että hän joutuu hoidettavaksi niin kauas, ettei hänellä ole mahdollisuutta nähdä puolisoaan tai muita läheisiään. Perspektiiviä tähän uskallan väittää olevan omalla kohdallani: Omat vanhemmat ovat sen ikäisiä, että äiti täyttää tänä vuonna 90 ja isä 92, ja anoppi on kanssa 90 tänä vuonna täyttämässä. Myös puoliso on ollut palvelutaloissa töissä, ja tällä hetkellä palliatiivisella osastolla. [Mauri Peltokangas: Minullakin on äiti!] — No, aika todennäköistä, että meillä kaikilla on äiti, mutta kaikki eivät synny perussuomalaisiksi. [Naurua]

Arvoisa puhemies! Kun nyt puhutaan rahasta, niin tuntuu, että ihmiset jäävät aina vähän vähemmälle huomiolle, ja puhutaan jonoista, vaikka isompi ongelma monasti on se, että kaikki eivät edes pääse siihen jonoon. Elikkä kun ensin pääsee jonoon, niin sitten vasta pääsee odottamaan, että pääsee sinne hoidon piiriin.

Vaikka tässä nyt on erinomaisesti tuotu esille, miten onnistunut tämä edellisen hallituksen tekemä sote-uudistus on, niin edustaja Honkonen toi hyvin esille, missä sen rahoituksessa on se vääristymä, minkä hallitus on aiheuttanut, koska ainoa aito lisäraha, minkä hallitus on osoittanut, on se, minkä se on osoittanut yksityisille lääkefirmoille. Se on täysin

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

vapaaehtoista. Se ei tule mistään lainsäädännöstä. Se on ollut täysin vapaaehtoista, uutta rahaa. [Jaana Strandman: 2,2 miljardia euroa per vuosi!]

Mikä on hyvä tilanne, on se, että hyvinvointialueilla on hyvin suuria eroja: Etelä-Savossa on onnistuttu varsin hyvin, siellä on pätevä johto, mutta esimerkiksi Pohjois-Savossa ollaankin sitten jo tilastojen toisessa päässä. Eli erot ovat aika isoja näiden välillä.

Vielä lopuksi se, että ilmeisesti on vähän ironiaa, että tämä asiakohta on numero 13, mutta toivotaan, että epäonni ei tässä jatku enää pidempään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Peltokangas.

18.24 Mauri Peltokangas ps: Arvostettu rouva puhemies! Syvä huokaisu — tässä sitä jälleen kerran ollaan kuuntelemassa opposition yhteisiä vaalipuheita. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Tällä kertaa välikysymys on otsikoitu välikysymykseksi hallituksen lisäleikkauksista soteen ja koulutukseen.

Jos unohdetaan vaalipuheet hetkeksi ja mennään talouden realiteetteihin: Hallitus tekee yhdeksän miljardin sopeutustoimet ja samaan aikaan panostaa yli 26 miljardia soteen kuluvaan vuonna, [Jari Ronkainen: 26 miljardia!] eli yli 2 000 miljoonaa aiempaa vuotta enemmän. Sitä edellisenä vuotena taisi olla 1,7 miljardia enemmän. Eli juuri niin kuin täällä edustaja toi esiin, niihin tarvittaviin lisäyksiin on löytynyt rahat.

Marinin—Saarikon hallitus loi tämän himmelin, mutta ei osoittanut euroakaan, ei euron latia, ja nyt te puhutte täällä leikkauksista, kun 26 000 miljoonaa laitetaan tähän juttuun rahaa. Voi hyvänen aika.

No, miten tuo hallituksen valtava satsaus sosiaali- ja terveystalouteen on sitten saatu alueilla riittämään? No, osin hyvin, osin huonosti. Monet alueet pärjäävät siis tänä päivänä jo ihan hyvin, monet ovat ongelmissa ja ovat vaarassa joutua arviointimenettelyyn, koska eivät pysty kattamaan alijäämiään.

No, on hyvä kertoa tässä kohtaa ihan kansalaisille suoraan: Ketkä runnoivat tämän soteuudistuksen ja myös siihen liittyvät rahoituslait läpi? Te. Ketkä varoittivat, että kulut tulevat karkaamaan käsistä? Me.

Arvoisa puhemies! Vaikka täällä opposition kansanedustajat pitävät nyt vaalipuheitaan, ei kukaan pääse talouden realiteetteja karkuun. Hyvinvointialueilla palveluiden karsintaa ovat suorittaneet ne puolueet, jotka siellä vallalla ovat. Keskustalla on suunnilleen 297 aluevaltuustopaikkaa. Keskusta toimii yhdeksällä alueella suurimpana puolueena. 21 on kokonaismäärä; keskusta on siis lähes puolessa suurimpana puolueena. SDP:llä on suunnilleen 277 aluevaltuustopaikkaa. Tämä tieto on vuodelta 22, pieniä muutoksia on voinut tapahtua. Monessa maakunnassa näillä puolueilla, siis äsken mainitsemillani puolueilla, on valtavasti valtaa, paljon enemmän kuin meillä perussuomalaisilla siellä alueilla.

Mitäs karsintaa nämä valtapuolueet, etunenässä keskusta, ovat sitten siellä alueilla saaneet aikaiseksi? Katsotaanpas nyt. — Mutta muistutan ennen sitä, että tokihan keskusta on löytänyt SDP:n siellä, ovat löytäneet toisensa siellä maakunnissa. Sehän, totta kai, keskustalle kelpaa, koska vasemmistolainen politiikka on jo verissä. — Katsotaan nyt esimerkinomaisesti vaikka ihan Pohjois-Suomea, jossa keskusta on ykkönen. Lapissa te olette ihan itse lakkauttaneet perusterveydenhuollon vuodeosastot Sallassa, Pelkosenniemiellä, Utsjoella, Kolarissa, Posiolla, Tervolassa, Simossa ja Savukoskella, ja synnytykset on keskitetty Rovaniemelle teidän päätöksellänne. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] Tällaisia katastrofipäätöksiä ei hallitus tee, eikä voikaan tehdä, koska valta on teillä siellä ja pri-

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

oriteetit. Valta on siellä alueella. Rahoitus on nyt riittävä, koska nämä lisäsatsaukset on tehty.

Sitten katsotaan hieman Pohjois-Pohjanmaata. Te olette aivan itse päättäneet, että Lumijoen, Alavieskan ja Merijärven vastaanottotoiminnan vastuuyksiköt on lakkautettu, Yli-Kiimingin toimipiste on lakkautettu, suun ja terveydenhuollon Alavieskan ja Merijärven vastuuyksiköt on lakkautettu, akuuttiosasto Kalajoelta on lakkautettu. Samoin akuuttiosaston vastuuyksiköt on lakkautettu Iissä, Haapajärvellä, Taivalkoskella, Vaalassa ja Kärämäellä. Siikajoen kylän vastuuyksiköt on niin vastaanottotoiminnan ja infektioiden torjunnan kuin suun terveydenhuollon osalta lakkautettu teidän päätöksillänne. [Jaana Strandman: Ai kamala!] Myös Iin ja Kiimingin vastaanotto- ja infektioiden torjunnan vastualueet on lakkautettu, ja niin edelleen ja niin edelleen. Jatkanko vielä? [Perussuomalaisen ryhmästä: Jatka!] Ehkä ei ole tarpeen, koska aikaa menisi niin kauan.

Kyllä tässä teidän vaalipuheidenne lomassa on hyvä muistuttaa kansalaisia siitä, että sellainen puhe, jossa luvataan kaikille kaikkea kivaa puhumatta talouskurista mitään on täyttä ilmaa. Teidän puoluetoverinne eivät mene alueille jakelemaan lisärahoitusta, sillä siitä eivät aluevaltuustot päästä. Aluevaltuustot päättävät priorisoinneista ja siitä, mitä palveluita tarjotaan kansalaisille. Sillä tullaan toimeen, minkä valtio antaa. [Puhemies koputtaa] Näin se vain on.

Lupauksenne siitä, että palvelut säilyvät, eivät ole pitäneet tähän astikaan. [Puhemies koputtaa] — Arvoisa puhemies, aivan hetki. — Miten ne pitäisivät nytkään, [Puhemies koputtaa] koska nyt voimassa olevan Marinin—Saarikon hallituksen sote- ja maakuntauudistuksen henki oli keskittää ja karsia palveluita. Näin te olette alueilla myös toimineet kirjaimellisesti. [Pia Sillanpää: Miten meni noin omasta mielestä?] — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] — Vielä ei avata, otetaan hetken päästä. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] — Otetaan muutama puheenvuoro tässä vielä. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] — Otetaan hetken päästä, kuten sanoin. Uskokaa. [Tytti Tuppurainen: Puhemies päättää!] — Kyllä. — Täällä on edellisen puhemiehen mukaisesti ollut debatti. Nyt otetaan hetken aikaa näitä puheenvuoroja. Sen jälkeen otetaan jälleen debatti. Saatte ihan kaikki, varmasti. — Edustaja Mäkinen, onko paikalla? Ei. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä. — Otetaan debatti hetken päästä.

18.30 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Täytyy nyt äskeiseen puheenvuoroon vielä jatkaa. Lähdetään nyt siitä, millaista politiikkaa te olette esimerkiksi tänään tehneet: kylä on taas tehty päätöksiä, joilla on pimitetty asioita yli vaalien.

Minä tulin juuri Kelan valtuutettujen kokouksesta. Kelahan on eduskunnan alainen laitos, ja olemme nyt valitsemassa uutta pääjohtajaa. [Mauri Peltokankaan välihuuto] Meillä hän oli Kelan hallituksen lähes yksimielinen esitys, ja siellä tosiaan pöytäkirjakin on tullut. Nimenhuutoäänestyksellä pohjaesitys oli, että kansanedustajat valitsevat Kelan hallituksen esityksestä Backmanin Kelan pääjohtajaksi, mutta arvatkaa, mitä tapahtui? [Juha Mäenpään välihuuto] No, kyllä kokoomus ilmoitti, että ei ole mahdollista valita tänään. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ei ole todellista!] — Ei ole kyllä.

Siellä Valtola meidän sosiaali- ja terveysvaliokunnassakin on ansiokkaasti toiminut näiden eri säästöjen pimittämisessä, ja sama jatkuu nyt meidän Kelan toiminnassa. [Pia Sillanpää: Demarit on salaliittoteoriapuolue!] Hän esitti tosiaan, että ei ole mikään kiire, että

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

vielä tarvitaan vähän lisätietoa. No, minä esitin sitten vastakysymyksen, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] — saanko puhua vielä loppuun? — että kävisikö tänään illalla tämä lisätieto, kävisikö huomenna, ylihuomenna, entä perjantaina, lauantainakin olisi mahdollista kokoontua ja se saada. [Pia Sillanpää: Mutta maanantaina ei kuulemma käy!] Mutta arvatkaa mitä? Kokoomuksen kalentereihin ei ennen vaaleja löytynyt — ei löytynyt — kokousta, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] joten uusi kokous on sitten kuun lopulla kolmen viikon päästä. Jokainen voi varmasti arvata, minkälaisen sopimuksen perussuomalaiset ja kokoomus ovat tehneet tästä valinnasta vaalien jälkeen.

Mielestäni tämä sopii tähän teidän asioiden pimitämiseen. [Pia Sillanpää: Salaliittoteorioita, salaliittoteorioita!] Eikö pitäisi olla sillä tavalla, että nämä asiat mennään ja valitaan avoimesti? Mutta ei käy, kun vaalien yli pitää päätökset saada. [Pia Sillanpää: Mites ne Uniperin viestit?]

No, sitten toiset asiat. Mennään näihin teidän leikkauksiin. Te haitte säästöjä aika pitkään, ja sitten kokoomus ilmoitti, että nyt tuli hyvä paketti. Ja sitten me odotimme, että mitä säästöjä te saitte aikaan. No, siinä ilmoitettiin, että me leikkaamme, suora lainaus, ”vanhuksilta, vammaisilta, lapsiperheiltä”. Kyllä me suu auki katsottiin, että ette sitten mistään muualta säästöjä löytäneet, ette edes näistä ministeriluokan veronkevennyksistä, ei löytynyt mistään yritystuista, ei mistään muusta, mutta kyllä vanhuksilta ja vammaisilta ja lapsilta säästöjä löytyy.

Me ollaan täällä nyt perätty, ja itse asiassa me tavattiin näistä sosiaalipuolen järjestöjen ihmisiä. Kyllähän nämä sosiaalipuolen sadan miljoonan leikkaukset ovat käsittämättömiä, mitä te ajatte, ja te ette edes pystyneet nimeämään, millä tavalla. Siellä ovat kaikki vanhuspalvelut ja kaikki auki. Ne ovat edelleen siellä pohjissa, ne ovat edelleen yli vaalien, ja edelleenkin meillä ei ole tietoa, mistä te nämä sadan miljoonan säästöt teette. Vai onko meillä tietoa? [Mauri Peltokankaan välihuuto] — No, kyllä me nyt varmaan haluttaisiin tietää, mistä te voitte sata miljoonaa vammaispalveluista ja vanhuspalveluista leikata. Ja edelleen sen takia tämä välikysymys on tehtykin. Ei edelleenkin kerrota, tai jos on tarkempaa tietoa, niin ei muuta kuin puhujanpönttöön ja kertomaan meille lukuja, mistä nämä säästöt tulevat.

Arvoisa puhemies! Eiväthän tähän nämä pimitetyt asiat lopu. Meillä siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa — josta täällä muuten on edustaja Sillanpää, joka on tulossa, toivotavasti hän kommentoi tätä, ja Valtola — on esimerkiksi alkoholipolitiikka. Hallitus on sekaissin kuin seinäkello siinä, mitä pitäisi tehdä. Nyt hallitus päätti, että jätetään alkoholipolitiikka makaamaan valiokuntaan ja palataan vaalien jälkeen. Me ollaan nyt odoteltu tässä, koko helmikuu odotettiin, maaliskuu, ja tässä nyt vain odotellaan, että vaalit oltaisiin käyty. Hallitus yhdisti kotiinkuljetuksen ja etämyynnin, ja nyt me odotetaan täällä, millä tavalla ja mikä Wolt-kuski minkä vahvuista viinaa voi vaalien jälkeen tuoda sinne kotiin, ja taas nämä sosiaalihuollon säästöt siellä tulevat. [Juha Mäenpään välihuuto] Tämäkin on teidän pimityksenne, jota te ette kerro, vaan tämäkin päätetään jälkeen vaalien. Kyllä me vähän siellä sote-valiokunnassakin nyt odotellaan, että kyllä nämä vaalit olisi hyvä jo käydä, niin että päästään tietämään, mitä te leikkaatte.

Arvoisa puhemies! Tässä nyt puhuttiin vielä näistä... Teidän pitää nyt päättää, säästättäkö te sotesta vai panostatteko te sinne. Kyllä jos katsotaan nyt näitä panostuksia, millä te rehentelette, niin nämä rahat on jo kulutettu. Täällä on raskaasti alijäämäisiä vuosia. Nämä rahat ovat menneet jo. Ne, mitä me sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ollaan käsitelty, ovat

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

leikkauksia: on hoitotakuusta, asiakasmaksujen korotuksia, vanhustenhoidon leikkauksia. Nämä heikentävät sitä soten rahoitusta, ja tästä te ette pääse yli ettekä ympäri.

Arvoisa puhemies! [Puhemies koputtaa] Täällä on vielä vaikka kuinka monta kohtaa, mitä haluan jatkaa näistä pimitetyistä säästöistä, [Juha Mäenpää: Aikaa on!] mutta näihin toivoisin saavani vastauksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, otetaan viiden minuutin puheenvuoroja, niin sitten monelle riittää tänä päivänä niitäkin. — Elikkä sitten edustaja Ojala-Niemelä. — Muutama puheenvuoro tässä vielä ja sen jälkeen sitten lähdetään debatoimaan. — Olkaa hyvä.

18.36 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomessa toteutettiin viime vaalikaudella historian suurin hallinnollinen uudistus, kun sosiaali- ja terveystaloudet sekä pelastustoimi eriytettiin kuntataloudesta ja perustettiin hyvinvointialueet. Tätä uudistusta hyvinvointialueet ovat toimeenpanneet reilut kaksi vuotta. Hyvinvointialueiden tähänastista kehitystä valtakunnallisesti tarkastellessa voidaan todeta, että palvelut toimivat vakaasti, mutta alueiden uudistumisen vauhti ja talouden tasapainotus ovat kuitenkin eritahtisia eri puolilla maata. Kaikilla alueilla on hyväksytty muutosohjelmat ja suunnitelma talouden tasapainottamiseksi. Sote-menojen kasvu on merkittävä haaste koko julkiselle taloudelle.

Päättämme eduskunnassa vuosittain valtion talousarviosta ja siitä, paljonko terveydenhuoltoon laitetaan rahaa, sekä käsittelemme lainsäädäntöä, jolla on suora vaikutus siihen, miten palvelut järjestetään tai mihin suuntaan kansanterveys kehittyy. Esimerkiksi tupakka- ja alkoholilainsäädännön verotusta tarkastelemme lähes hallituskausittain. Monet kansanedustajat toimivat myös hyvinvointialueiden valtuutettuina ja ovat tuossa roolissa päättämässä, ovatko painopistealueita lasten ja nuorten mielenterveysasiat, vanhustenhuolto vai jokin muu. Hyvinvointialueille osoitetaan rahoitusta vuosittain karkeasti noin kolmannes valtion talousarviosta, yhteensä noin 26,2 miljardia euroa.

Hyvinvointialueet ovat kahtena ensimmäisenä toimintavuotena tehneet merkittävästi alijäämää. Hyvinvointialueiden rahoituksen riittämättömyyteen on valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan useita syitä. Näitä ovat esimerkiksi toimintaympäristöön liittyvät muutokset, joista merkittävimpiä ovat sosiaali- ja terveydenhuollon palkkaratkaisut sekä voimakas yleinen kustannustason nousu vuonna 22. Valiokunnan kuulemien hyvinvointialueiden mukaan niille lisäksi siirtyi velvoitteita ja kustannuksia enemmän kuin rahoitusta. Useille hyvinvointialueille on tämän vuoksi kertynyt merkittävät kumulatiiviset alijäämät ensimmäisiltä toimintavuosilta 23 ja 24. Nämä kumulatiiviset alijäämät tulee kattaa vuoden 26 loppuun mennessä.

Alijäämien kattaminen säädetyssä ajassa on valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan epärealistinen tavoite. Osa alueista onkin päätymässä tilanteeseen, jossa ne joutuvat rikkomaan joko hyvinvointialuelain 115 §:n 2 momentin mukaista alijäämän kattamisvelvollisuutta lakisääteisten palveluiden järjestämisvastuun toteuttamiseksi tai 7 §:n mukaista järjestämisvastuuta alijäämän kattamiseksi. Tämä tarkoittaa sitä, että alueiden on valittava joko talouden tasapainottaminen, jolloin ne laiminlyövät lakisääteistä järjestämisvastuuta, tai lakisääteisten järjestämisvelvoitteiden hoitaminen, jolloin alueen talous ei ole tasapainossa määräaikaan mennessä.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

Valvira on kiinnittänyt huomiota siihen, että hyvinvointialueiden tiukentunut taloustilanne vaikeuttaa palvelujen lainmukaista järjestämistä. Niin ikään talouspolitiikan arviointineuvosto ilmaisee huolensa alijäämien kattamisvelvoitteen kireästä aikataulusta ja sen vaikutuksesta hyvinvointialueiden toimintaedellytyksiin tuoreessa raportissaan tammi-kuulta. Arviointineuvoston mukaan palveluiden turvaamisen kannalta olisi järkevää, että hyvinvointialueet voisivat jakaa säästöt tasaisemmin pidemmälle aikavälille. Neuvosto suosittelikin tilapäisen lisäjouaston tarjoamista hyvinvointialueille.

Myös valtiovarainvaliokunta selvitti sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten nousun syitä hyvinvointialueilla, ja suurimmiksi syiksi osoittautuivat poikkeuksellisen korkea inflaatio ja palkkaratkaisu sekä vuokratyövoiman käytöstä aiheutuneet kulut. Nämä kulut ovat nousseet hyvinvointialueista riippumattomista syistä.

Kaikkien hyvinvointialueiden kanssa käydään vuosittain lakisääteiset neuvottelut palveluiden järjestämiseen, talouteen ja uudistumiseen liittyen. Lisäksi ministeriöt ottivat kuusi talousvaikeuksissa olevaa hyvinvointialuetta erityistarkkailuun. Käytännössä tämä tarkoitti valtiovarainministeriön johdolla käytävien ylimääräisten keskustelujen aloittamista kyseisten alueiden kanssa ja tarvittavaa muutostukea alueille, jotka kamppailevat talouden kanssa. Ministeriöstä on vakuuteltu, että tämä ei ole arviointimenettelyn esiaite, mutta valtiovalta edellyttää rohkeaa uudistumista ja talouden tasapainottamista. Investointien ohjausta tullaan tiukentamaan hallituksen linjausten mukaisesti. Eduskunta käsitteli syksyllä lainsäädäntöä ennakkollista talouden ohjausta koskevaksi sääntelyksi ja tiukennuksia arviointimenettelyn käynnistymisen kriteereihin.

Arvoisa puhemies! Nyt tuli aika täyteen, joten jatkan seuraavassa puheenvuorossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Selvä, kiitoksia. — Otetaan kaksi puheenvuoroa, Sillanpää ja Rintamäki, ja sitten aloitetaan debatti. Siitä syystä keskeytän tähän, koska edustaja Mikkonen ei ole paikalla, niin jos hän kerkeäsi vielä tulla. — Edustaja Sillanpää.

18.41 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Tässä välikysymyskeskustelussa on käytetty useampi sata puheenvuoroa. Oppositio on kysynyt, ja ministerit ovat vastanneet kerta toisensa jälkeen. [Suna Kymäläinen: Ei näy ministereitä!] Jokaiseen kysymykseen on vastattu joko tässä välikysymyskeskustelussa tai kyselytunnilla. Oli sitten kyse vammaispalvelulaista, lastensuojelulaista tai teknologian käytöstä, jokainen asia on selitetty teille mooneen kertaan. [Krista Kiuru: Ja joka kerta seuraavana päivänä muutettu vastausta!] Vaikuttaakin siltä, että te ette kysy näitä kysymyksiä siksi, että te haluaisitte vastauksia.

Herääkin ajatus, kysyttekö te näitä kysymyksiä kymmeniä ja kymmeniä kertoja, koska haluatte tehdä vaalipolitiikkaa ja kalastella itsellenne ääniä vääristellyin perustein. [Mauri Peltokangas: Juuri näin!] Ette vaikuta välittävän tosiasioista ja perusteluista, kunhan saatte laitettua julkisuuteen vääristettyä tietoa kerta toisensa jälkeen. Täytyy vain ihmetellä, miten te kehtaatte. [Krista Kiuru: Sitä mekin ihmetellään!] Puhutte päivästä toiseen muunneltua totuutta. Eikö teitä yhtään itseänne mietitytä, minkälaista pelkoa te lietsotte kansalaisissa, kun te kerrotte heille, etteivät he pääse enää lääkäriin tai hoitajalle ja että hallitus on muka romuttanut soten? Jokainen, ihan jokainen tässä salissa, tietää aivan hyvin, että Suomessa sosiaali- ja terveystalvet ovat edelleen hyvällä mallilla ja sekä lääkäri- että hoitajalle pääsee. [Krista Kiuru: Kolmessa kuukaudessa!] On varmasti totta, että poikkeuksia-

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

kin on, jolloin lääkärille tai hoitajalle pääsyyn on pitänyt jonottaa liian pitkään, ja nämä meidän täytyy hoitaa kuntoon. Pääsääntöisesti Suomessa kuitenkin pääsee sinne hoitoon, ja se meidän täytyy muistaa eikä pelotella kansaa turhasta.

Onko tällä teidän välikysymyksellänne tarkoitus tehdä vain vaalikampanjaa, [Suna Kymäläinen: Ei ole!] vai haluatteko aidosti parantaa yhdessä meidän kanssamme suomalaisten oloja? [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kyllä!] Oppositiosta on helppo vastustaa leikkauksia ja vaatia lisää rahaa kaikkeen mahdolliseen. Hallituksessa meidän on kuitenkin huolehdittava siitä, että saamme olemassa olevilla resursseilla järjestettyä laadukkaat palvelut koko Suomeen. Ette tunnu kuulevan saati suostu kuuntelemaan, mitä teille kerrotaan. Olette sulkeneet korvanne, sillä keskitytte odottamaan silmät kiiluen sitä, montako vääristeltyä asiaa konkretisoituu äänestyslipuksi tulevana sunnuntaina.

Arvoisa puhemies! Hallitus huolehtii suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluista. Hallitus huolehtii siitä, että jokainen pääsee jatkossakin lääkäriin, kun sille on tarve. [Krista Kiuru: Heikentämällä palveluita!] Ei näitä toimenpiteitä ja päätöksiä tehtäisi, jos me emme välittäisi tai haluaisi, että meillä on tulevaisuudessakin toimivat sote-palvelut.

Mitä tulee vammaispalvelulakiin, se tulee jatkossakin olemaan vammaisille tarkoitettu erityislaki. Vammaisia ei jätetä heitteille ja heidän palveluistaan huolehditaan jatkossakin. [Matias Mäkynen: Leikkaamalla!] Vammaiset ovatkin kiitelleet meitä siitä, että pidämme heidän puoliaan tässä asiassa. [Suna Kymäläinen: No sittenhän teillä ei ole mitään hätää!]

Lastensuojeluun tehtävät muutokset karsivat turhaa hallinnollista taakkaa ja vapauttavat työntekijäresursseja jo valmiiksi kuormittuneella alalla. Lastensuojelun piirissä olevien lasten huolenpitoon muutokset eivät tule vaikuttamaan millään tavalla — toistan: ei millään tavalla. Ajattelisi, että tämä muutos on hyvä kaikkien mielestä. Lapset saavat edelleen tarvittavan avun ja huolenpidon, vaikka taustalla tehdään näitä hallinnollisia muutoksia.

Ja mitä tulee terveydenhuollon teknologiaan, haluan muistuttaa, että se on teema, jota edustaja Kiuruakin halusi viime kaudella edistää. Eikö niin? Ja miksi kukaan haluaisi vastustaa sitä? Ei teknologian tarkoitus tai hallituksen tavoite ole, että teknologia korvaisi ihmimillistä kohtaamista tai ihmisen antamaa hoitoa. [Krista Kiuru: Mutta ei kannata vääristellä Kiurun tavoitteita!] Sen on tarkoitus olla osana helpottava tekijä niissä paikoissa, missä siitä on hyötyä ja missä se nopeuttaa ja sujuvoittaa asioita.

Arvoisa puhemies! Ministeri Juuso on täsmentänyt useamman kerran, että teknologiaa voidaan hyödyntää ja lisätä siellä, missä se on mahdollista ja missä asiakas näin itse toivoo. On aivan absurdia väittää, että hallitus haluaa viedä kotihoidon käyntejä iäkkäiltä, jotka eivät selviä teknologian käytöstä tai joille se aiheuttaa vaaratilanteita. Meidän vanhukset ovat yksilöitä, ja heillä on yksilölliset tarpeet. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Aivan niin kuin meillä on introvertteja aikuisia, jotka mielellään tekevät etätöitä, on meillä myös vanhuksia, [Ilmari Nurminen: Ei ole varaa leikata!] jotka tykkäävät omasta yksityisyydestä eivätkä välttämättä toivo niin montaa käyntiä päivässä kuin jotkut toiset. [Matias Mäkynen: Törkeätä!]

Olemme kuulleet opposition suusta seuraavan lauseen myös kymmeniä, jos ei satoja kertoja, että hallitus leikkaa 700 000 kotihoidon käyntiä. Tämäkään ei pidä paikkaansa. Hallitus ei ole tällaista esittänyt eikä tule esittämään. [Krista Kiuru: 700 000 käynnin verran!] Siksi toivoisin, että te ette esittäisi omia mielikuvianne totena, kun ne eivät pidä paikkaansa. — Kiitoksia. — Jätän vaikka debattiin tämän viimeisen sivuni sitten.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, selvä. — Ja vielä edustaja Rintamäki, ja sitten vastauspuheenvuoroja. Kaikki saavat vastauspuheenvuoron. — Olkaa hyvä.

18.47 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Täällä sitä edelleen ollaan käymässä opposition vaalipuhekeskustelua. Ei puutu kuin grilli salin perältä ja ilmapallot. [Krista Kiuru: Ja peräkärri, persujen peräkärri! — Naurua] Eikö teitä jo hävetä käyttää eduskunnan ja kaikkien meidän kallista aikaamme täällä päivästä toiseen toistamalla samoja asioita vähän eri sanoilla? Jotenkin koomista tästä koko asiasta tekee sen, että keskusta ja SDP eivät tarjoa mitään todellista vaihtoehtoa hallituksen talouspolitiikalle. [Johannes Koskinen: Entäs vasemmisto ja vihreät?] Vaihtoehtobudjettinne vuodelle 25 on pelkkä kupla, eikä teillä ole tarjota sellaisia rahoja, joilla leikkauksilta välttyttäisiin. SDP:n kannattaa tässä galluphuumassaan ja leikkauskritiikissään muistaa se, että ensi kaudella saattaa olla edessä valtiovarainministeri Purran mukaan jopa kymmenen miljardin sopeutukset tähän päälle. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Tahtoisinpa nähdä tai oikeastaan en, mistä nämäkin rahat taiotaan, kun edes hyvinvointialueen ryhmärahoista ei olla valmiita luopumaan alueilla. Viime kaudella ette kyenneet leikkaamaan mistään. Mikä on siis vaihtoehtonne? Talouskasvu, joka saadaan aikaiseksi ilmeisesti 40 000 uudella maahanmuuttajalla vuodessa ja verotusta kiristämällä. ”Kaiken voi tehdä reilummin” on tunkenut televisiovastaanottimista kansalaisten olohuoneisiin ja mobiililaitteiden ruuduille. Sosiaalidemokraattien ja keskustan yhteinen projekti epäonnistuneen sote-himmelin luomiseksi ja vastuunpakoilun häivyttämiseksi [Krista Kiuru: Äsken se oli erittäin onnistunut!] verhotaan nykyhallituksen ankaraan moukarointiin ja ministereihin kohdistuvaan alatyyliseen kritiikkiin. [Saku Nikkanen: Äsken oli hyvä sote, koetakaa nyt päättää!]

En ole huolissani perussuomalaisten äänimäärästä ensi eduskuntavaaleissa, mutta olen huolissani suomalaisten tulevaisuudesta, koska SDP haaveilee jo uudesta punavihreästä hallituksesta. Keskusta varmaan toimii takuumiehenä, kuten viime kerrallakin. [Jari Ronkainen: Kyllä, kyllä!] Onhan piiripäättäjien ykkössuosikki hallituskumppaniksi nimenomaan SDP, ja vaihtoehtobudjetitkin muistuttavat vähän toisiaan. [Matias Mäkynen: Toivoo on!] Siinä tulevat menemään suomalaisten rahat viherhumppaan, maahanmuuttoon, inklusioon niin, [Krista Kiuru: Nyt tulee aika hyvänkokoista vaalipuhetta!] että heilahtaa. Toivottavasti ennustan tämän väärin.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministeri Juusoa. Kovaan paikkaan on ministerimme laitettu korjaamaan tätä valuvikaista sote-järjestelmää, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Vähän liian kovaan!] jonka nykyiset oppositiopuolueet jättivät istuvalle hallitukselle perinnöksi ja korjattavaksi. On hyvä muistaa, että palveluja on lakkautettu alueilla aivan näiden oppositiopuolueiden aluevaltuutettujen omilla päätöksillään. Muistan hyvin, kuinka soteuudistusta markkinoitiin sillä, miten peruspalvelut kunnissa paranevat ja lähipalvelut säilyvät. On syytä kysyä välikyselijöiltä: kuinka meni noin niin kuin omasta mielestä?

Kotipalveluista ja digitalisaatiosta sen verran, että sain turvarannekkeen ja kotipalvelun yksin asuvalle tädillem, joka pääsi kotiin selvittyään hengissä ketoasidoosista muutaman teho-osastolla vietetyn vuorokauden jälkeen. [Suna Kymäläinen: Turvarannekkeen on saanut 80-luvulta asti!] Lääkkeet tuodaan kotiin valmiiksi annosteltuina ja kotipalvelu toi hänelle muutaman viikon fyysisten käyntien jälkeen iPadin, johon kotipalvelu on nyt reilun kuukauden ajan ottanut kahdesti päivässä yhteyttä valvoen, että lääkkeet menevät suuhun

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

ja ne niellään alas. [Piritta Rantanen: Mistä leikkaatte vielä?] Teknologian avulla hoitajan ei tarvitse lähteä paikan päälle, ja tätini pitää asiaa erittäin hyvänä kehityksenä.

Isäni on 91-vuotias ja äitini 86. He asuvat kahdestaan. Äitini sai vammaisen henkilön kuljetuspalvelun, ja saa siten apua päästäkseen kauppaan ja pankkiin. Äidillä käy pesijä ihan fyysisesti paikalla, mutta sitten isäni: hän ei halua ulkopuolista apua ja on isoon ääneen ilmoittanut, että häntä ei tule kukaan vieras pesemään. [Suna Kymäläinen: Ei häntä sitten kukaan mene pesemään, jos hän ei halua!] Ja nyt, kun ministeri Juuson lausunnosta on nostettu myrsky, siis siitä, että kaikki iäkkäät eivät halua ulkopuolisten ihmisten tulevan avaimilla sisään, niin mitä siinä oli väärin? Kaikki iäkkäät eivät halua apua, vaikka todellisuudessa sitä tarvitsisivatkin. [Krista Kiuru: Teidän isänne ei olekaan kotihoidon asiakas!]

Kelan johtajan valintaan sanon sen, minkä kerroin eräälle demaritoimittajalle: seuraava vasemmistohallitus lopettaa poliittiset virkanimitykset, koska he eivät harrasta poliittisia virkanimityksiä, vai kuinka se meni? Esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriö on täynnä vasemmistolaisia virkamiehiä, jotka kepittävät olan takaa istuvia ministereitä ja vuotavat keskeneräisiä ja jopa ei-julkisuuteen tarkoitettuja asioita medialle. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Moni sosiaalidemokraattien edustajista on täällä tänään puhunut pimitämisestä. Mitenkäs se edellinen hallitus toimikaan? Hoiteli tekstiviestein avoimesti rahasummien siirtoja ulkomaita myöten. [Mauri Peltokangas: Ohhoh!] Siinä ei pimitetty, mutta taloudelta putoisi tässä avoimessa toiminnassa pohja. — Kiitos. [Krista Kiuru: No, nythän se vasta on pudonnut se pohja!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten otetaan debatti, ja nyt kaikki ne henkilöt, jotka haluavat osallistua tähän debattikeskusteluun, nousevat seisomaan ja painavat V-painiketta, kiitoksia. — Ja sitten se lähtee. Aloitetaan sieltä, edustaja Krista Kiuru. — Ja nyt laitetaan sitten tämä kone jo kiinni, elikkä täältä otetaan, puoli tuntia pidetään.

18.52 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt taas kuultiin, kuinka persujen [Mauri Peltokangas: Perussuomalaisen!] ryhmätoimistossa ovat näppärät tyyppit kirjoittaneet kaikenlaista, millä suojautua täällä salissa niitä tosiasiallisia väitteitä vastaan, mitä me olemme esittäneet. Mikään tästä ei pidä paikkaansa.

Me kysyimme täällä, voisiko hallitus kertoa vuoden panttaamisen jälkeen, mistä sosiaalihuollosta leikataan. Vastaus on, että ei voi. Ei millään voi, mutta sen te kerroitte, että lykätte säästöistä 50 miljoonaa seuraavan hallituskauden aikajanan puolelle. Voiko härskimpää olla?

Seuraavaksi, kun me kysyimme täältä, oletteko te tosissanne, että erikoissairaanhoidon säästöt jyvitetään sosiaalihuollosta leikkaamalla ja päälle tulevat vielä jatkossa sadan miljoonan lisäsatsaukset sosiaalihuollosta leikaten — onko tämä järkevä linja — niin vastaus oli, että kyllä on ja täältä pesee, mutta sen te jätitte kertomatta, että 29 miljoonaa muuten leikataan vielä — luimme sen lehdestä. Ei ihme, että me olemme täällä kysymässä, oletteko tosissanne.

Vielä, kun te katsotte nyt teidän toimintanne, kaikki keskeiset päätökset on lykätty vaalien jälkeiseen aikaan: koskien Kelan pääjohtajaa, koskien tätä pakettia, [Puhemies koputtaa] koskien ihan kaikkea, [Puhemies: Minuutti!] ettei tarvitse kansalaisille kertoa, minkalaista konnuutta täällä harrastetaan.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt otetaan vain minuutin mittaisia puheenvuoroja. — Edustaja Tuppurainen.

18.54 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisi kyllä paikallaan tässä salissa antaa hieman arvoa parlamentarismille ja sille työlle, jota myös oppositio tässä maassa harjoittaa. On käytetty poikkeuksellisen kovaa puhetta oppositiosta. Valtiovarainministeri Purra täällä viime viikolla totesi, että opposition toiminta on epäisänmaallista, ja täällä toistuvasti väitetään hallituspuolueiden suusta, että toimmemme olisivat joitain vaalipuheita, [Pia Sillanpää: Se on juuri niitä!] kun kysymyksessä on koko yhdistyneen opposition yhteinen välikysymys, joka on meidän parlamentaarisessa järjestelmässä järein työkalu, jolla oppositio voi haastaa hallitusta. Ei sitä pitäisi väheksyä. Tässä salissa pidetään arvokkaita valtiopäiväpuheita. Me olemme vakavalla asialla, kun me puolustamme vanhusten, vammaisten ja lastensuojelun piirissä olevien lasten oikeuksia, [Jari Ronkainen: Ja syytetään kommunistiksi!] suomalaista hyvinvointivaltiota.

Ja tosiasia on se, että vaikka edustaja Peltokangas sanoi, että te olette sopeuttaneet yhdeksän miljardia euroa, niin kaksi miljardia tästä lepää työllisyyden varassa, jossa te olette karulla tavalla epäonnistuneet. Työllisyys on heikentynyt 76 000 henkilöä, ja nyt tämä lasku maksatetaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevilla ihmisillä. Tästä, puhemies, me käymme uupumatta keskustelua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas.

18.55 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä kuulimme juuri, kun sosialistien edustaja totesi, että persut siirsivät sitä ja tätä seuraavalle hallituskaudelle. [Jari Ronkainen: Ja kommunistit!] Otetaanpa edellisen hallituksen, Marinin—Saarikon hallituksen, kuvio: Himmelin loitte, mutta minkälaisen rahoitusmallin? Kuinka paljon te siirsitte? [Suna Kymäläisen välihuuto] Koko rahoituskuvion. On aika härskiä kuunnella täällä 50 miljoonan siirrosta, [Krista Kiurun välihuuto] kun te siirsitte koko vastuun seuraavalle hallitukselle. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] — Kerta kaikkiaan nyt alkaa olemaan siis melkoista päälle huutamista. Minun täytyy sanoa, aikuiset ihmiset, kun me istumme täällä: eikö sosialisteilla tosiaan ole sen verran pokkaa ja viitseliäisyyttä odottaa, että edustaja vuorollaan puhuu? Heti kuin hiekkalaatikko, hävetkää. Keskustellaan yksi kerrallaan.

Eli te siirsitte koko vastuun seuraavalle hallitukselle. Nyt sitä tehdään, [Puhemies koputtaa] ja aikanaan se tulee valmiiksi. Saattepa nähdä, että tässäkin salissa painetaan monta kertaa äänestysnappia, demokraattisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta, ja sitten Mäkyne.

18.56 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Hengitän syvään, tässä sitä ollaan. Aloitan sitaatin: ”Mä en ymmärrä sellaisia päättäjiä, jotka pystyy pokkana kirkkain silmin leikkaamaan eläkeläisiltä, vähävaraisilta, työttömiltä, vammaispalveluista. Kaikesta sellaisesta, minkä pitäisi olla itsestään selvää, että siihen ei kosketa.” [Mauri Peltokangas: Kyllä, 2019!] Edustaja Peltokangas, miltä nyt tuntuu? Tämä on edustaja Peltokankaan videosta suora sitaatti.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

Ymmärrätkö, että tämä on juuri se, mikä tekee tästä koko politiikasta epäluotettavaa? Ja ymmärrätkö, että juuri sen vuoksi me olemme välikysymyksen nyt tehneet, [Mauri Peltokangas: Ai minun vuoksi? Hienoa!] koska te puhutte jotakin ihan muuta kuin te teette? Ja kaikkein pahinta, että nytten te ette edes kerro, mitä te aiotte tehdä, juuri sen vuoksi, että ne vaalit ovat tulossa. Siis pakkana kirkkain silmin: en ymmärrä, kun leikataan eläkeläisiltä, vähävaraisilta, työttömiltä [Puhemies koputtaa] ja vammaispalveluista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Mäkynen.

18.57 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme jo pitkään tienneet, että kun kokoomus puhuu erityissuojeluksesta, niin se tarkoittaa leikkauksia. Ja niin nytkin: nyt ollaan pimittämässä yli 70 miljoonan euron leikkauksia koulutukseen ja kulttuuriin. Mutta vähän uudempi asia ehkä on se, että kun perussuomalaiset puhuvat, että he puolustavat vammaisia ja he puolustavat ikäihmisiä ja he puolustavat kaikista heikoimmassa asemassa olevia, [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!] niin sekin tarkoittaa pelkkiä leikkauksia: 20 miljoonaa vammaispalveluista, 16,5 miljoonaa kotihoidosta, 100 miljoonaa sosiaalihuollosta. [Mauri Peltokankaan välihuuto] Jos nämä rahoitusleikkaukset eivät ole ihmisten palveluiden heikentämistä, niin mitä ne ovat? Teillä ei ole mitään konkretiaa siitä, miten te oikeasti säästätte tai mitä tämä leikkaaminen oikeasti tarkoittaa.

Älkää kertoko suomalaisille, että te puolustatte heitä, kun te koko ajan heikennätte tätä rahoitusta. Te palaatte jatkuvasti viime hallituskauden sote-uudistukseen [Pia Sillanpää: Mistä otatte rahat?] ja siinä tehtyyn rahoitusmalliin, ja sen jälkeen te jätätte kertomatta, että te leikkaatte nyt. Te vähennätte sitä rahoitusta, joka sen rahoitusmallin kautta näille alueille ihmisten palveluihin olisi tulossa. Te ette puolusta mitään näistä ihmisryhmistä. Te heikennätte heidän palveluitaan. Heillä ei ole varaa [Puhemies koputtaa] käyttää Kela-korvauksia [Puhemies koputtaa] ja laittaa omasta pussistaan sitä maksua, jonka te heiltä vaaditte.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Lohi. Pidetään minuutin mittaisia vain.

18.59 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka tämä puheen tyyli ehkä ei nytten itseäni hirveästi innosta, niin muutama kommentti käytettyihin puheenvuoroihin. Täällä on useassa puheenvuorossa sanottu, kuinka viime kaudella runnottiin sote läpi ja sitten siitä tuli tämmöinen epäonnistunut sote-himmeli. Ja sitten seuraavassa lauseessa samat henkilöt sanovat, kuinka palvelut toimivat nyt paljon paremmin kuin aikaisemmin. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kyllä!] Jotenkin tämä tuntuu kyllä aika uskomattomalta, kuinka nyt samassa puheessakin on näin suuria ristiriitoja keskenään.

Olin silloin viime kaudella sosiaali- ja terveystieteiden puheenjohtaja, kun tätä vietiin läpi. Ei se ollut runnomista, kun kymmenen vuotta oltiin porukalla yritetty ja tämä malli jäi käteen. Ja kun oltiin loppusuoralla, kysyin silloin kokoomuksen ja perussuomalaisen ryhmävastaavilta, voitaisiinko äänestää tämän pohjan ja teidän mallien välillä, niin päästäisiin helpommalla. Sain vastauksen, että kun meillä ei ole omaa mallia. Sitten sitä hirveästi arvostellaan täällä.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

Arvoisa puhemies! Haluan loppuun sanoa, että jos tämä tyylilaji, huutaminen ja räyhäminen, ei miellytä, niin kannattaa vaihtaa keskelle. [Mauri Peltokangas: Mikä on vaalnumero?] — 2289, Lapissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, sitten edustaja Valtola.

19.00 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kelan pääjohtajan valinnasta haluan sanoa sen, että kokoomus haluaa varmistaa tasapuolisen ja yhdenvertaisen kohtelun pääjohtajaehdokkaille.

Mutta tähän välikysymyskeskusteluun. Viime viikolla keskiviikkona itse keskustelussa sekä sitten kyselytunnilla hallituksen ministerit vastasivat teidän kysymyksiinne, ja en ole kuullut täällä mitään uusia kysymyksiä, jotka olisivat vastaamatta. Tiedän, että se, mikä oppositiota eniten tällä hetkellä harmittaa, on se, että kun hallitus nämä säästöt julkaisi, niin hallitus ei leikkaakaan sairaaloista, ei ryhdy määrittelemään, kenelle tarjotaan plastiikkakirurgisia palveluita syövän tai auto-onnettomuuden jälkeen, ei laske lastensuojelun jälkihuollon ikärajaa, [Suna Kymäläinen: Te laskitte jo!] ei kasvata lastensuojelussa sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärää, ei nosta ympärivuorokautisen hoivan asiakasmaksuja. Näitä hallitus ei siis tee, vaan toi niiden tilalle hyvin harkitut säästöt.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen.

19.02 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuohon edelliseen puheenvuoroon saman tien: Te jo laskitte lastensuojelun jälkihoidon ikärajaa. Sen te olette jo tehneet, että kiitos, että ette sitä lisää laskeneet enää. Ja toivottavasti ette tee sitä tämän sadan miljoonan euron pimityksen sisälläkään sitten näiden tulevien vaalien jälkeen.

Täytyy kyllä sanoa, että en ole montaa kertaa kyllä eduskunnassa yhtä röyhkeää puheenvuoroa kuullut kuin mitä edustaja Peltokangas täällä huusi. [Mauri Peltokangas pyytää vastauspuheenvuoroa] Meille opposition edustajille tärkein kysymys ei ole se, mitä täällä takana kuultiin, vaan meidän kysymys on se, mistä ne tulevat sata miljoonaa euroa tullaan leikkaamaan. Ihmisillä on oikeus saada tietää se ennen vaaleja, te pimitätte sen niiden jälkeen. Tätä on teille toivotettu nyt monet kerrat. Te sanoitte, että hävetkää, vaikka te itse kävitte edelliset aluevaalit bensalitrin hinnalla — polttoainetta saa euron litra — jolla ei ole mitään tekemistä aluehallinnon kanssa. Jos tällä tasolla tehdään päätöksiä, niin kyllä meillä oikeus on olla huolissaan.

Ja siitä rahoitusmallista: se on muuten sama rahoitusmalli, joka Sipilän kaudella hyväksyttiin, jolloin perussuomalaiset olivat hallituksessa hyväksymässä sen rahoitusmallin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väättäinen.

19.03 Tuula Väättäinen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Tässä maassa on todella haastavaa olla ikääntyvä ja vammainen, mutta erityisen haastavaa on olla ikääntyvä vammainen. Ikääntyvien palveluista leikataan, vammaispalveluista leikataan, mutta nyt on kerrottu, että hallitus haluaa leikata myös ikääntyneiden vammaispalveluista 20 miljoonaa niin kutsutun elämänvaiherajauksen perusteella — aika nätisti on muotoiltu ikärasismi tähän sanaan. Uusi vammaispalvelulaki on ehtinyt olla voimassa vasta kolme kuu-

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

kautta, ja sitä ollaan nyt jo kiristämässä. Onko tässä salissa oikeasti sellaisia kansanedustajia, jotka pitävät hyvänä tätä hallituksen tavoitetta leikata ikääntyviltä vammaisilta vammaispalvelulain edellyttämiä palveluja? [Pia Sillanpää: Vammaisilta ei leikata yhtään mitään!] Onko tässä salissa oikeasti sellaisia kansanedustajia, jotka haluavat näin toimittavan? Ei kukaan vastaa, että on. Miksi te kannatatte sitten tätä lakia?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen.

19.04 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsekin nyt kuuntelin näitten perussuomalaisten puheenvuoroja. Te täällä puhutte, että kuunnelkaa asiantuntijoita, mitä te teette. Kun minä olen seurannut nyt teidän toimintaanne tuolla sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, niin siitä on kadonnut maalaisjärki aivan täysin. Puoluekuri on ainoa punainen lanka, mitä perussuomalaisilla on sosiaali- ja terveyspolitiikassa, oli meillä ihan mikä tahansa esitys — leikataan hoitotakuusta, leikataan vanhustenhoidosta, Oulaskangas alasajetaan ja muuta. Minä yritän vedota perussuomalaisiin, että kun kaikki asiantuntijat ovat tätä mieltä, niin oletteko te tosiaan ajamassa näitä kuin käärmettä pyssyyn, mutta kaikki menee vain sileäksi, kun puoluekuri niin sanoo. Ei ole maalaisjärjen kanssa enää mitään tekemistä perussuomalaisten politiikassa. Kaikki, mitä pienituloisilta ihmisiltä voidaan leikata, niin kaikki te leikkaatte. [Sara Seppäsen välihuuto — Mauri Peltokankaan välihuuto] Ja täällä te yritätte perustella tätä ihan muulla, mutta te ette pääse tästä yli ettekä ympäri. Täällä voidaan käydä nämä läpi. Hoitotakuu — yksikään asiantuntija ei kannattanut, silti perussuomalaiset ajaa sen läpi. [Puhemies koputtaa] — No, arvoisa puhemies, jatkan sitten puheenvuorossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

19.05 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä keskustan edustaja käytti puheenvuoron siitä, kuinka tämä sote-uudistus oli tarpeellinen, kyllä, mutta kaipaisin hieman rehellisyyttä oppositiolta myöskin siihen, että kun tämä malli luotiin — myöntäisitte sen — niin siinä rahoituksessa oli ongelmia. Te tiesitte sen jo valmiiksi, [Suna Kymäläisen välihuuto] ja nyt te vyörytätte sen tämän hallituksen syyksi. Ongelma oli teidän luomanne. [Krista Kiuru: No, miksi te ette korjaa sitä sitten?] Ja nyt ihan selkeästi vaalit ovat tulossa, te käytte täällä tätä keskustelua, syytätte tätä hallitusta näistä ongelmista. Keskusta johtaa hyvinvointialueita, sosiaalidemokraatit hyvänä apuna siellä häärimässä, ja täällä mätkitte istuvaa hallitusta omasta mallistanne ja johdossanne olevien alueiden ongelmista. [Suna Kymäläinen: Koska te leikkaatte!] Monettako kertaa, hyvä oppositio?

Tämä on aika surkeaa politiikkaa. Te tehtaillette näitä välikysymyksiä, huijaatte ihmisiä vastustamalla uudistuksia ja säästöjä ja sitten hyväksytte ne hiljaa vaihtoehtobudjeteissanne. Ei tätä kerta kaikkiaan voi ottaa enää tosissaan.

Tämä hallitus tekee uudistuksia, hyviä sellaisia. Rahoitus lisääntyy tänäkin vuonna 26 000 miljoonaa, [Krista Kiurun välihuuto] lisää rahaa alueille. Monilla alueilla on myös tehty hyvää työtä. Siellä on hyviä uudistuksia, [Puhemies koputtaa] liikkuvia palveluja, lähitoreja Pirkanmaalla, Kainuun palvelut, [Puhemies: Aika!] teknologian hyödyntämistä. [Puhemies: Yritetään pitää nyt sitä minuuttia!] Valitettavasti tämä teidän esityksenne on vaaliteatteria.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Aika. — Edustaja Hoskonen.

19.07 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Muistan, kun tätä sote-uudistusta aikanaan alettiin tehdä, ja syynähän oli se, että kunnat ajettiin silloin pikkuhiljaa siihen, että maaseudulta poistettiin elinkeinoja. Niin kuin tänäkin päivänä tiedetään, niin jos joku siellä jotain yrittää, aivan varmasti joku hallinnollinen este tulee ja niitä työpaikkoja ei sitten synny. Silloin 2010 oli vielä, muistan, oma terveyskeskus meillä. Kaikki palvelut pelasivat, verotuloja tuli, kaikki pelasi. Sitten kun on tapettu maaseutua urakalla, niin verotulot vähenevät, ja sitten kun verotulot vähenevät, ei pysty hoitamaan enää terveydenhuoltoa. Tämähän on sen tarinan koko kuva, ja nyt sitten etsimme muka ratkaisua jostakin korkeammalta taholta.

Karmea tosiasia se on maaseudun osalta. Kotikunnassanikin edelleen näkyy se elinkeinojen alasajo, ihan tietoinen ja tahallinen teko. Metsiä ei saa kohta hakata. Turpeen nostamista, joka olisi aivan välttämätöntä Suomen kannalta, ei saa tehdä. Metsästys on kohta kielletty, sudet saavat juosta pihamailla. Jos joku sattuu vielä yrityksen tekemään, niin alkaa valtava valitusurakka ja kuusi seitsemän vuotta kestää luvan saanti. Kuulin viime viikolla yhdestä yrittäjästä, joka sai luvan 16 vuoden lupahaun jälkeen.

Tässä me nautimme omia lääkkeitämme. Nautitaan niitä molemmin puolin salia ja tässä keskelläkin. [Mauri Peltokangas: Hyvä puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.08 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minulla on nämä kaksi paperia: Tässä on tämä yhdeksän kohdan lista, joka tuli aikaisemmin esiin, missä on 166 miljoonaa euroa leikkauksia, ja siellä viimeisenä kohtana on tämä sadan miljoonan kohta, mistä tässä nyt puhutaan. Sitten minulla on tämä toinen lista, joka löytyi ministeri Juuson laukusta, jossa sanotaan ”Sosiaalihuollon säästöt ja hallitusohjelma; uusi toteuttamissuunnitelma”. Niin lukee tässä näin, ja sitten kun tätä lukee, niin täällä ei kyllä avaudu, missä se sata miljoonaa täällä luuraa. Täältä ei aukea muuta kuin se, että täällä sanotaan, että esimerkiksi lapsiperhepalvelut, taloudellista toimintakykyä edistävät palvelut, kotona asumista tukevat palvelut, päihde- ja riippuvuuspalvelut, perheoikeudelliset palvelut ja niin edelleen — tämäntyyppiset asiat ovat ilmeisesti siinä leikkauslistalla. Olisi hyvä kuulla täällä, mitkä tosiasialliset palvelut tähän sataan miljoonaan kuuluvat, mitkä tässä ovat nyt vaaravyöhykkeessä. Niitä ei ole tässä paperissa, eikä ministeri Juuson vastauksissa. [Puhemies koputtaa] Niitä täällä odotellaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

19.09 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä hallituksen edustajat ja varsinkin edustaja Valtola ovat monta kertaa nostaneet esille, että tämän keskustelun jatkaminen on turhaa, koska vastaukset on annettu jo viime viikon torstaina. Kuten edustaja Lyly tuossa nosti esille, tämä sosiaali- ja terveysministerin taustamuistio, jota ministeri Juuso aitiiossa heilutteli viime torstaina, ei kyllä vastaa näihin kysymyksiin konkreettisesti. Taustamuistiossa mainitaan, että säästöt toteutettaisiin järjestelmätason muutoksilla, palvelukohtaista sääntelyä kevennettäisiin, yksittäisiä velvoitteita voitaisiin purkaa ja järjestämisvastuu kohdennettaisiin laajempiin kokonaisuuksiin. Tämän perusteella on kyllä

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

ihan mahdoton kertoa, mistä konkreettisesti ne sata miljoonaa tullaan leikkaamaan. [Oskari Valtola pyytää vastauspuheenvuoroa] Jos Valtolalla on parempaa tietoa tästä asiasta, niin hän mielellään voi vastata tähän konkretiaan nyt meille, niin että me voimme lopettaa tämän keskustelun.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

19.11 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Aiemmassa puheenvuorossa perussuomalaisten varapuheenjohtaja, edustaja Peltokangas [Mauri Peltokangas: Kolmas kerta, kun nimi mainittu! — Puhemies: Kyllä, tulee puheenvuoro.] huusi kurkku suorana pöntöstä, mitenkä oli huolissaan siitä, että hyvinvointialueilla on tiettyjä leikkauksia tehty perusterveydenhuoltoon. Hän oli siitä huolissaan, mutta sitten ei ollenkaan huolissaan siitä, mitä he tekevät hallituksessa. Te leikkaatte täällä satoja miljoonia perusterveydenhuollosta, vanhuspalveluista, lastensuojelusta ja vammaispalveluista, ja te olette lakkauttaneet ympärivuorokautisia päivystyksiä lisäalasta ja Varkaudesta, ja ne eivät ole mitään. Onhan tämä pöyristyttävää keskustelua, voisi sanoa, että käsittämätöntä, ja samaan aikaan edustaja Peltokangas sanoo, että nämä puheet täältä, kun me olemme huolissamme näistä palveluista, ovat vaalipuheita. Mikä röyhkeys, edustaja Peltokangas.

Kyllä minä totean tähän, arvoisa rouva puhemies, että kyllä tämä hallitus saa kaatua kaikkine hillotolppineen. Vai onko, perussuomalaiset, niin, että pidätte kiinni hillotolpista viimeiseen asti, vaikka vammaisten, vanhusten ja lastensuojelun heikennystenkin kustannuksella? Törkeää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Peltokangas.

19.12 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Piti puheenvuoron mies, joka hakee hillotolppaa vaaleissa. Tyylikästä. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] — No joo, vastaan pariin kysymykseen:

Ensinnäkin tässä edustaja toi esille sellaisen asian, että mitä ollaan edellisissä vaaleissa vaaliohjelmiaan... Kyllä puolueella oli yksi huoli siitä, miten pelastuslaitoksen, ambulanssien ynnä muun polttoainekustannukset vaikuttavat hyvinvointialueille. Se oli huoli, mutta ei ollut minun vaaliteemani, vaan näyttelin kyllä videolla. Niin että tämmöisen korjauksen teen.

Samoin sitten siihen vuoteen 2019. Pitää paikkansa, että siellä TikTokissa leviää ennen vuoden 2019 vaaleja pitämäni puhe, josta olin silloin aivan, ja olen samaa mieltä tänäkin päivänä. Ja nyt kun sanoitte, niin ei tarvitse teititellä — itse en ole hallitus kokonaisuudessaan. Mutta pitää paikkansa sekin video. Olen hyvin huolissani yhä samoista asioista.

Mutta tämä, että 26 000 miljoonaa euroa laitetaan palveluihin, kuulostaa siltä tuolla kotonalla, kun vanhukset kuuntelevat, että mitään ei laiteta vaan kaikki lakkautetaan. Pientä rajaa nyt tähän keskusteluun. [Krista Kiuru: Sehän johtuu viime kauden rahoituslaista! Ei teillä ole vaihtoehtoa!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Merinen.

19.13 Ville Merinen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! [Hälinää — Puhemies: No niin, nyt annetaan Merisen puhua.] — Merinen yrittää puhua.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

Hei ensinnäkin kiitos kaikille, ketkä ovat paikalla tässä. Minä arvostan erittäin paljon, että on ihmisiä keskustelemassa. Minua vähän hämää tämä, miten... Ministeri Juuso ehkä aloitti sen, mutta täällä edelleenkin käytetään semmoisia puheenvuoroja, missä sanotaan, kuten ministeri Juuso sanoi ministeriaitiossa tälle, että minä sain tästä aiheesta kaksi viestiä, ja kummassakin luki, että on hyvä, että tulee laitteita, digilaitteita. Ja täällä oli taas sama, että minun omainen saa juuri tarvitsemallaan tavalla iPadin. Mutta todellisuudessa, kun vaikka ministeri Juuso meni sinne Hoitajat Facebook-ryhmään ja kirjoitti sinne jutut, niin jos te luette sen kommenttikentän... [Pia Sillanpää: Joka on täynnä demareita!] — Eivät ne kaikki ole kuule demareita. — Mutta siis se kommenttikenttä ei ole tuo sama todellisuus. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Siellä on 99 prosenttia kommentteista, jotka eivät varmaan ole kaikki demareita, sitä mieltä, että tuo ei ole totta. Ei voi vedota aina siihen, että minulla on kaksi viestiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiäho.

19.14 Johannes Yrttiäho vas (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Yhdysvaltojen määräämien tullien seurauksena Suomen talous tulee hyytymään lisää, koska vienti heikkenee. Viimeistään nyt tulisi leikkaukset lopettaa ja leikkauksia tulisi myös perua. Kotimaista kysyntää pitäisi vahvistaa, jotta työttömyyden kasvu taittuisi. Hallitus toimii toisin ja leikkaa lisää vanhuksilta, työttömiltä, perheiltä ja lapsilta. Tämä tarkoittaa irtisanomisista hyvinvointialueilla ja kunnissa.

Vähälle huomiolle ovat jääneet ne hallituksen uudet työelämäheikkennykset, jotka heikentävät etenkin hoivatyöntekijöiden asemaa. Hallitus haluaa edelleen heikentää lakko-oikeutta ja murtaa julkisten alojen palkkaliikkeitä aiempaakin helpommin suojele- ja hätätyön nimissä. Lisäksi hallitus yrittää keskittää ministeriölle valtaa määrätä muun muassa työntekijöiden siirroista hyvinvointialueilla. Tästä perustuslakivaliokuntakin on huomauttanut. Nämä esitykset heikentävät julkisen puolen työntekijöiden asemaa ja pahentavat työvoimapulaa. Milloin hallitus ryhtyy parantamaan sote-työntekijöiden oikeuksia, työoloja ja palkkoja? Vain niin voidaan työvoimapula voittaa ja palvelut pelastaa. [Puhemies koputtaa] Hallituksen politiikalla työntekijöiden virta vie yksityisiin hoivayhtiöihin, [Puhemies: Aika!] ja se näyttää olevan hallituksen tavoitekin: pönkittää sote-bisnestä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan minuutin mittaisia. Täällä on viisi vastauspuheenvuoropyyntöä vielä: Mikkonen, Ojala-Niemelä, Sillanpää, Nikkanen ja Valtonen. Tässä järjestyksessä. — Mikkonen, Anna-Kristiina.

19.16 Anna-Kristiina Mikkonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kelan pääjohtajan valinta olisi tänään ollut hyvinkin ratkaistavissa Kelan hallituksen ansiokkaan esityksen johdosta, mutta kokoomus ja perussuomalaiset halusivat lykätä tätäkin valintaa vielä kolme viikkoa vaalien yli, vaikka Kelan hallituksen esitys on ollut jo kuu-kauden ajan tiedossa.

Täällä on arvosteltu oppositiota petetyistä vaalilupauksista. Taitaa hallituspuolueiden edustajilla olla kokemusta tästä aihepiiristä, koska tuskin te olette ennen viime vaaleja luvanneet näitä toimia, mitä Orpon hallitus on tehnyt. Viimeisen kahden vuoden aikana ollaan hallituksen toimesta leikattu sote-rahoitusta, suljettu päivystyksiä, nostettu lääkkeiden hintoja, korotettu asiakasmaksuja, pienennetty henkilöstömitoitusta ja heikennetty

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

hoitotakuuta. Pelkästään Eloisassa Etelä-Savossa Orpon hallituksen esityksen mukaisesti esimerkiksi Savonlinnan yöpäivystyksessä on enää vain yksi lääkäri. Ei olisi meille SDP:ssä tullut mieleenkään moista rajata, mutta niin vain kokoomuksen ja perussuomalaisten esityksestä näin tehtiin. [Puhemies koputtaa] Mutta meillä on sentään vielä päivystys, toisin kuin Varkaudessa, Iisalmessa ja Salossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä.

19.17 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Seppänen ehti jo lähteä tästä, mutta hänelle olisin halunnut todeta sen, että kun tuota rahoituslakia valmisteltiin, niin maailmantilanne oli täysin toinen. On monia semmoisia ennakoimattomia kulueriä, joita ei vielä tuossa vaiheessa voitu ottaa huomioon: poikkeuksellisen korkea inflaatio Ukrainan sodan seurauksena ja samoin vuokratyövoiman käyttö ja muu kulujen kasvu. Nämä olivat semmoisia seikkoja, että kulut ovat kasvaneet hyvinvointialueista riippumattomista syistä.

No, täällä kun rahoituslaista puhutaan ja mielellään hallitus lanseeraa, että alueille on myönnetty lisärahoitusta 2,2 miljardia euroa, niin selkeyttämisen vuoksi sanottakoon nyt sekin asia, että se lisäraha, joka tulee hyvinvointialueille tänä vuonna, perustuu viime vaalikauden lainsäädäntöön, mutta kaikki se raha, mitä te otatte sieltä ja viedään pois, perustuu tämän hallituksen päätöksiin. Orpon hallitus on leikannut terveyskeskuksista 121 miljoonaa euroa, ja pahimmillaan tämä voi johtaa terveyskeskusten vastaanottopalvelujen vähentymiseen 30 prosentilla nykyisestä. Tämä arvio on esitetty [Puhemies koputtaa] Kiurun johtamassa valiokunnassa professoriasiantuntijoitten toimesta. [Krista Kiuru: Ja silti hallituspuolueet teki tämän!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

19.19 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan selventää, että hallitus haluaa turvata jokaiselle ikäihmiselle yksilöllisesti ne palvelut, joita hän tarvitsee, [Tuula Väättäinen: Aika oudot on keinot kyllä!] olivat ne palvelut sitten kotona, yhteisöllisessä asumisessa tai palveluasumisessa. Aivan yhtä selvää on se, että hallitus arvostaa joka ikistä hoitotyöntekijää. [Ville Merisen välihuuto]

Erityisesti kun puhutaan iäkkäiden kanssa työskentelystä, tunnen suurta kunnioitusta. Kun elämänsäkaaren loppupuolella elävää ihmistä hoidetaan ja hänen toimintakykyään ylläpidetään eri keinoin, kyseessä on erityinen kutsumus. Ja kyllä, arvoisa puhemies, minun mielestäni hoitotyötä voi kutsua kutsumusammattiksi, koska se on omanlaistaan hoitotyötä ja se vaatii osaamisen ja empatian lisäksi vahvaa kykyä olla aidosti läsnä ja paikalla. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kutsumuksella pitää elää, vaan hoitotyöstä on myös maksettava arvoisensa palkka. Mielestäni on upeaa, että meiltä löytyy tästä maasta ihmisiä, jotka ovat valinneet tehdä työkseen juuri tätä hoitotyötä ikäihmisten parissa, ja kiitän siitä jokaisista hoitajaa. — Kiitos. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen.

19.20 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä kun näitä hallituspuolueiden puheita kuuntelee, niin vähintään hämmennys valtaa mieleen, kun

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

välillä sote-malli on hyvä ja hallitus on tehnyt paljon sen kehittämisen hyväksi, sitten välillä se on taas huono ja rahoitusmalli on huono. Ja sitten, kun kuitenkin tiedämme, että perussuomalaisetkin ovat tätä rahoitusmallia olleet jo Sipilän hallituksessa ruuvaamassa, niin kyllä tässä kieltämättä välillä on vähän vaikea pysyä perässä, onko se nyt hyvä vai huono.

Mutta erityisesti nyt tähän hehkuttamiseen kiinnitin huomiota. Kun perussuomalaiset nostivat sitä, miten nyt tämä hallitus on tehnyt paljon asioita hoitopääsyn hyväksi ja hoitopääsyn helpottamiseksi, niin kyllä toivottaisin kaikki perussuomalaiset tervetulleiksi Saloon, terveysasemien eteen, siellä kun ihmiset rykivät. Meillä varmasti riittää niitä lakkautettuja terveysasemia ja yöpäivystyksiä, joihin voi tulla ihan koko teidän ryhmä, niin että voitte jalkautua sinne ja kertoa ihmisille, miten paljon te olette tehneet sitten meidän hoitopääsyn hyväksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Valtola.

19.21 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaalihuoltolain kokonaisuudistuksella on tarkoitus saada sadan miljoonan säästöt vuodesta 28 alkaen. Tämä uudistus oli sovittu jo hallitusohjelmassa, ja sen valmistelu on STM:ssä käynnissä, niin kuin olette saaneet tiedon. Pääministeri onkin kertonut, että tämä uudistus ja laki tuodaan sitten eduskuntaan syksyllä 26, koska tämä on aika massiivinen kokonaisuus.

Vammaispalvelulain uudistuksessa, jolla on tarkoitus säästää 20 miljoonaa, [Johanna Ojala-Niemelän välihuuto] on kyse tämän lain, vammaispalvelulain, tarkentamisesta, jotta tämä laki pysyisi vammaisille tarkoitettuna erityislakina.

Sitten vielä tähän Kelan pääjohtajavalintaan, joka täällä hyppi nyt: Kelan hallitushan teki esityksen noin 2,5 viikkoa sitten, ei kuukausi sitten.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia paljon. — Sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Mikkonen Krista.

19.22 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Olemme nyt jo usean päivän ajan käyneet keskustelua tästä oppositiopuolueiden yhdessä tekemästä välikysymyksestä. Välikysymys on tehty, jotta saisimme tiedon siitä, mihin hallitus aikoo kohdistaa ne lisäleikkaukset, jotka se on ilmoittanut tekevänsä jo ennestään tekemiensä leikkausten päälle sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle. Tiedämme, että sote-palveluihin kohdistuu 170 miljoonan lisäleikkaukset, joista 100 miljoonaa euroa osuu sosiaalipalveluihin ja 70 miljoonaa erikoissairaanhoidon palveluvalikoiman leikkaamiseen. Sen lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle eli koulutukseen, kulttuuriin, nuorisoon ja liikuntaan päätettiin kohdistaa uusi 75 miljoonan euron leikkaus. Sen kohdistumisesta meillä ei ole mitään tietoa, eikä sitä ole näiden päivien aikana myöskään tullut lisää.

Pääministeri Orpo lupasi helmikuun lopulla, että uudet leikkaukset julkistetaan hyvissä ajoin ennen vaaleja. ”Hyvissä ajoin” meni jo ajat sitten, ja koska vastauksia ei kuulunut, oli oppositio suorastaan pakotettu tekemään välikysymys, jotta näitä vastauksia saataisiin. Välikysymyksessä kysytäänkin: Onko hallitus siis vähentämässä vanhusten hoitopaikkoja, vaikka tuhansia ihmisiä on jonossa? Laittaako hallitus jaksamisen äärirajoilla olevat omaishoitajat vielä tiukemmalle leikkaamalla omaishoidosta? Haluaako hallitus, että jatkossa kotihoidon palveluita saa vain etänä? Onko hallitus lakkauttamassa kuntouttavan

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

työtoiminnan lähes kokonaan? Viekö hallitus vammaisilta apuvälineet pois ja laittaako ne maksujen taakse? Aikooko hallitus jatkaa päivystysten keskittämistä ja sairaaloiden alasajoa? Entä mihin opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan 75 miljoonan euron lisäleikkaus osuu? Kenties koulutukseen tai kulttuuriin, joilta on jo leikattu paljon? Onko hallitus kohdistamassa leikkauksia myös perusopetukseen tilanteessa, jossa oppimisen tuki pitäisi saada toimimaan ja oppimistulokset pitäisi saada nousuun? Entä onko hallitus leikkaamassa vielä lisää ammatillisesta koulutuksesta aiemman 120 miljoonan euron jättileikkauksen päälle? Vai onko hallitus leikkauksillaan romuttamassa tavoitteen suomalaisten koulutustason nostosta? Ja aikooko hallitus leikata lisää kulttuurista tilanteessa, jossa suomalaiset kulttuuritoimijat on jo ajettu ahtaalle 20 miljoonan euron leikkauksella ja alvin korotuksella?

Arvoisa puhemies! Nyt elämme kunta- ja aluevaalien ennakköäänestyksen viimeistä päivää, ja vieläään emme tiedä kaikkea siitä, mihin hallituksen leikkaukset tulevat kohdistumaan. Se, miksi nämä säästölistat tulisi tietää ennen kunta- ja aluevaaleja, on aivan keskeistä, sillä paraikaa valitaan päättäjiä niin kunnanvaltuustoihin kuin hyvinvointialueille. Nämä tulevat päättäjät ovat niitä, joiden syliin hallituksen tekemät leikkaukset tulevat. Kuntapäättäjien pöydällä ovat koulutukseen, kulttuuriin ja liikuntaan liittyvät asiat paikallistasolla. Hyvinvointialueiden päättäjät puolestaan joutuvat viemään käytäntöön sosiaali- ja terveyspalveluihin osuvat leikkaukset. Äänestäjien olisi kohtuullista tietää tulevat säästölistat ennen äänestyspäätöstä. On varsin kaksinaamaista hallituspuolueilta samanaikaisesti vaalikentillä kampanjoidessaan puhua panostuksesta koulutukseen, kulttuuriin ja liikuntaan, kun toisaalla saman puolueen edustajat ovat niitä saksimassa — nämä sakset kun mahdollisesti osuvat suoraan kuntien mahdollisuuksiin järjestää näitä palveluita. Yhtä lailla hyvinvointialuevaaleissa hallituspuolueiden ehdokkaat kampanjoivat palveluiden parantamisen puolesta, vaikka hallituksen leikkauslistalla on saatujen tietojen mukaan vanhusten kotihoito, vammaisten palvelut ja lastensuojelu.

Arvoisa puhemies! Välikysymyskeskustelua on käyty jo monta päivää. Vaikka joitakin vihjeitä olemme saaneet, niin valitettavasti edelleen on suuri epätietoisuus siitä, mihin leikkaukset lopulta kohdentuvat. Se kuitenkin on tullut selväksi, että hallituksen leikkauslinja noudattaa tälläkin kertaa sitä samaa kaavaa, mitä ennenkin: se lisää eriarvoisuutta. Leikkaukset osuvat erityisen kovaa heihin, jotka ovat jo haavoittuvimmassa asemassa: lapsiin, vanhuksiin, vammaisiin ja pienituloisiin. Jo aiemmin hallituksen leikkauspolitiikkaa on kritisoitu siitä, että leikkaukset kasautuvat samoille ihmisille. Esimerkiksi lapsiperheköyhyys on kasvanut, ja yhä useampi perhe joutuu tekemään valintoja ruuan, lääkkeiden ja harrastusten välillä. Yhä useampi on joutunut turvautumaan leipäjonoon, kun toimeentulo ei riitä. Ja nyt nämä uudetkin sote-leikkaukset sysätään jälleen kaikkein heikoimmassa asemassa olevien niskaan: lapsille, vanhuksille ja vammaisille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen.

19.28 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hetki ennen kuin perussuomalaisten varapuheenjohtaja, kansanedustaja Peltokangas lähti tästä eduskuntasalista, hän huuteli ja ihmetteli, että kun tuolla Etelä-Savon sairaanhoitopiirissä keskusta johtaa aluevaltuustoa ja SDP on toiseksi suurin, niin miten voi olla perussuomalaisten ja kokoomuksen vika, että Savonlinnan yöpäivystys leikattiin. Ihan hänelle muistutukseksi, että hallitus ihan itse joulukuussa leikkasi näitä päivystyksiä ja puuttui näiden alueiden omaan mahdollisuuteen

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

hallita ja päättää oman alueensa päivystysverkoista. — Tämä nyt tähän alkuun, ettei jää hänelläkään sitten tietämättä, mistä asiakysymys on.

Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on istunut pian kaksi vuotta, ja suurista kasvupuheista huolimatta sen toimien tuloksena on 76 000 uutta työtöntä, kasvavat toimeentulotukimenot, lisääntyvä lapsiperheköyhyys, häättöjen kasvu ja asunnottomuuden kasvu. Asumistukileikkaukset astuivat jo vuosi sitten keväällä voimaan, ja opiskelijoille osoitetut tukileikkaukset tulevat nyt voimaan. Asiantuntijat ovat varoitelleet, että hädät lisääntyvät leikkausten myötä, ja asumistukimuutosten jälkeen hädät ovatkin lisääntyneet dramaattisesti. Tilanteeseen vaikuttavat asumistukileikkausten lisäksi perustoimeentulotukeen tehdyt muutokset. Samoin asiaan vaikuttavat muihin sosiaalitukiin tehdyt leikkaukset, kohonneet elinkustannukset ja lisääntynyt työttömyys, jotka kaikki kaventavat erityisesti matalapalkkaisissa töissä olevien ihmisten toimeentulomahdollisuuksia. Arvoisa hallitus, te olette aikaansaaneet Suomeen uuden asunnottomien ryhmän, nimittäin työssä käyvien asunnottomien ryhmän.

Nyt hallitus julkaisi pitkään vaaditun lisäleikkauslistansa sote-palveluista. No, tässä julkaisussa ilmoitettiin joitakin leikkauksia. Tuo sata miljoonaa euroa siirrettiin vielä tulevaan — sitä voimme vain arvioida, mitä se mahtaa olla — mutta edelleenkin näillä leikkauksilla jatketaan heikoimmassa asemassa olevilta ottamista heikentämällä vanhusten ja vammaisten palveluita sekä leikkaamalla käsittämättömästi lastensuojelusta. Samalla vastoin asiantuntijoiden suosituksia hallitus ei anna hyvinvointialueille aikaa sopeuttaa taloutaan hallitusti, jotta ihmisille tärkeät palvelut pystyttäisiin turvaamaan. Samanaikaisesti hallitus pakottaa hyvinvointialueita joko rikkomaan lakia velvollisuudesta palveluiden järjestämiseen tai alueiden rahoituslakia. Lisäksi hallitus tekee lupauksistaan huolimatta valtavat koulutusleikkaukset ammatillisen koulutuksen massiivisten leikkausten myötä. Esimerkiksi meillä Etelä-Karjalassa ammattiopisto Sampon opiskelijavuodet vähenevät 331:llä eli 11 prosentilla. Myöskään kulttuuriala ei ole luonnollisesti säästynyt Purran sakilta, ja nyt näiden uusien leikkauslistojen myötä te jälleen leikkaatte 15 miljoonaa euroa, tällä kertaa sote-koulutuksesta.

Hallitus on huutanut tässä välikysymyskeskustelun aikanakin vaihtoehtojen perään, joten tässä nyt muutamia niistä: Me SDP:ssä parannettaisiin lapsiperheiden toimeentuloa muun muassa nostamalla työtulovähennyksen lapsikohtaista korotusta. Näin voitaisiin paremmin tukea lapsiperheitä ja parantaa huoltajien kannustimia työntekoon. Erityisen haavoittuvassa asemassa köyhyyden kokemusten näkökulmasta ovat yksinhuoltajaperheissä asuvat lapset, joten yksinhuoltajien työtulovähennyksen tulisi olla korkeampi. SDP myös peruisi ja kohtuullistaisi monia hallituksen sosiaaliturvaleikkauksia, millä olisi merkittäviä vaikutuksia monen ostovoimalle, ja me peruisimme olutveron alennuksen. — Tässä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Asell.

19.33 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Sivistysvaltion arvoa ei mitata bruttokansantuotteella tai tilastoilla, vaan sillä, miten kohtelemme niitä, jotka ovat kaikkein heikoimmassa asemassa. Suomessa tämä kysymys kiteytyy nyt siihen, miten me kohtelemme vanhuksiamme.

Suomi ikääntyy nopeasti. Yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa sadoillatuhansilla tulevina vuosina. Tämä tarkoittaa väistämättä kasvavaa tarvetta kotihoidolle, omaishoidolle, kuljetuspalvelulle ja ympärivuorokautiselle hoivalle. Jokainen meistä toivoo, että saa viettää

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

vanhuutensa omassa kodissa, tutussa ympäristössä, omien muistojen keskellä. Tämä on inhimillisesti oikein ja taloudellisesti kestävä, jos palvelut ovat kunnossa. Mutta nyt näyttää siltä, että suunta on täysin toinen.

Hallitus aikoo leikata jopa 700 000 kotihoitokäyntiä vuodessa. Se ei ole enää hienosääntöä, se on massiivinen leikkaus. Se uhkaa jo valmiiksi kuormittunutta palvelujärjestelmää. Jo nyt kotihoidon työntekijät kertovat, että asiakaskäyntiin jää muutama minuutti eikä aikaa jää edes tervehtimisiin. Kun tämä aika puolitetaan, mitä jää jäljelle? Mitä tapahtuu muistisairaalle, joka ei muista syödä? Entä yksin asuvalle vanhukselle, jonka päivän ainoa ihmiskontakti on tuo yksi hoitajakäynti? Onko tämä ihmisarvoista vanhuutta? Emme voi katsoa tätä kehitystä sivusta, ja muun muassa sen takia on tämä välikysymyskeskustelu täällä käyty.

Samalla yhteiskunnassa kevennetään kaikkien eniten tienaaavien verotusta, pidetään kiinni tehottomista yritystuista ja puhutaan talouden tasapainosta. Mutta mikä on se tasapaino, joka saavutetaan heikentämällä kaikkein haavoittuvimpien palveluita? Tällaista politiikkaa ei voi kutsua oikeudenmukaiseksi tai vastuulliseksi.

Arvoisa puhemies! Hallitus tarjoaa digitalisaatiota. Se tarjoaa mahdollisuuksia, kyllä, mutta vain niille, joilla on taitoja, välineitä ja toimintakykyä. Suomessa on yli 300 000 ikäihmistä, jotka eivät käytä älypuhelinia, tietokonetta tai verkkopalveluita, eivät osaa eivätkä voi. Kun asiointi siirtyy sähköiseksi, nämä ihmiset jäävät palveluiden ulkopuolelle. Samaan aikaan puhutaan siis digitalisaation hyödyistä, leikataan ja leikataan juuri niistä palveluista, joissa inhimillinen kontakti on tärkeintä. Mutta kone ei korvaa ihmistä. Sovellus ei tee lämmintä ruokaa, ja chattibotti ei avaa ovea muistisairaalle.

Voimmeko me yhteiskuntana hyväksyä sen, että yhä suurempi joukko ihmisiä jää yksin, kehityksen jalkoihin? Ei ole oikein, että teknologian murros etenee niin, että se sulkee pois juuri ne ihmiset, jotka eniten tarvitsevat tukea ja turvaa. Digitalisaatio on hyvä renki, mutta huono isäntä. Me emme voi antaa sen syrjäyttää ihmisyyttä, etenkin kun kyse on ikäihmisistä, joilla on jo valmiiksi suurempi riski jäädä yksin.

Lopulta kyse on arvoista. On ilmoitettu säästöistä, joiden kohteena ovat yli sadan miljoonan euron edestä vanhuspalvelut, kotihoito, omaishoito, kuljetuspalvelut, ympärivuorokautinen hoiva. Samalla omaishoitajat tekevät ympärivuorokautista työtä korvauksella, joka ei riitä edes minimiansioon. Hoivakodeissa pelätään, miten vähemmällä henkilöstöllä voidaan turvata hyvä hoiva, kun mitoituksia väljennetään. Voimmeko me todella uskoa, että tämä on pitkällä aikavälillä kestävä, taloudellista tai inhimillisesti hyvä? Millainen yhteiskunta hyväksyy sen, että heikommassa asemassa olevien palvelut asetetaan ensimmäiseksi säästölistalle samalla, kun hyväosaisia suojellaan?

Me sosiaalidemokraatit emme hyväksy tätä suuntaa. Meidän mielestä jokaisella on oikeus ihmisarvoiseen vanhuuteen riippumatta tulotasosta, asuinpaikasta tai toimintakyvystä. Hyvinvointivaltiota ei rakennettu siksi, että sen turvaverkko repeäisi juuri silloin, kun ihminen sitä eniten tarvitsee. Voiko vastuullinen hallitus katsoa itseään peiliin, jos se jättää vanhukset yksin säästöpainoiden keskelle? Entä millaisen esimerkin annamme seuraaville sukupolville, jos emme enää seiso niiden rinnalla, jotka aikoinaan rakensivat tämän maan? Sillä kuten on sanottu, sivistysvaltion todellinen mitta on siinä, miten kohtelemme vanhuk-siamme. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

19.38 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa rouva puhemies! 2023 soten järjestämisvastuun siirtäessä hyvinvointialueille kovasti toivottiin työrauhaa hyvinvointialueille, jotta pystyttäisiin rakentamaan palveluverkot ja järjestämään palveluita, kuntien kanssa yhteistyössä rakentamaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rajapintaa sekä pyytämään järjestöt tähän yhteistyöhön mukaan. Miten on käynyt? Hyvinvointialueita ei kuulla talousvaikeuksissa, ja alijäämän kattamiseen ei olla antamassa lisää aikaa, vaikka asiantuntijat toivat sen selvästi esille valtiovarainvaliokunnan kuulemisissa toissa ja edellisellä viikolla. Hallitus on ajanut tiukalla talousohjauksella eli säästöillä alueet ahdinkoon. Kuntalaisten palveluiden saatavuus on merkittävästi heikentynyt hoitotakuun siirtymisen ja vanhustenhuollon mitoitusleikkausten myötä, ja sitten ministeri Juuson salkusta löytyneet 170 miljoonan lisäleikkaukset.

Suomessa hyvinvointipalveluita tuotetaan kolmen tukijalan varaan: hyvinvointialueet eli julkinen puoli, yksityinen puoli ja järjestöt. No, mitä nyt tehdään? Kahdelta merkittävimmältä näistä nyt sitten tukijalkaa leikataan oikein urakalla. Esimerkkinä järjestöpuoli: Hyvinvointialueiden ja kuntien suurena apuna on ollut palveluja tuottamassa juuri laaja järjestökenttä, sote-, liikunta- ja nuorisojärjestöjä. Palveluita on tuotettu ennalta ehkäisevän toiminnan, viriketoiminnan ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvonnassa koordinoimalla vapaaehtoistyötä ja on tehty työtä ihmisten arjen kohtaamispaikkojen ylläpitämiseksi. Kuntien, järjestöjen ja hyvinvointialueiden yhteistyö on lähtenyt hyvin liikkeelle, ja järjestökentällä, jolla on myös iso rooli, kaksi kolmasosaa järjestöistä on vastannut, että työ on hyvin lähtenyt liikkeelle ja yhteistyön rakenteet ovat toimivat.

No, mitä tässä nyt on sitten tapahtumassa, kunhan näistä sote-säästöistä päästään yli? 25—27 tulee oikein moukarilla sitten tänne järjestökenttään säästöjä. STM:n puolella esimerkiksi STEAlle 26—27 jo tämän vuoden leikkausten lisäksi on tulossa 52 miljoonaa euroa lisää leikkauksia. Arvatkaa, mitä se tarkoittaa siellä järjestökentässä? Liikuntajärjestöiltä leikataan yli sata miljoonaa 26—27. Tässä murennetaan lisää meidän hyvinvointialueitten mahdollisuuksia palvella ihmisiä, ja erityisesti niitä matalan kynnyksen palveluita. Leikkauksien vaikutus tulee vaikuttamaan monen ikäihmisen, perheen ja nuoren arkeen. Iso osa niistä matalan kynnyksen kohtaamispaikoista ja neuvontapalveluista ja monet pienet järjestöt joutuvat lopettamaan. Lisäksi näissä järjestöissä on ollut hurja määrä vapaaehtoisia kansalaistoimijoita, joiden rooli ja merkitys on erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien osalta tässä yhteiskunnassamme merkittävä. Mitä tapahtuu? Ne todennäköisesti poistuvat tältä kentältä vapaaehtoistyöstä.

Mitä tämä tarkoittaa sitten suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa ja hyvinvointipalveluissa? Loppulasku tulee olemaan huikea, ja sitä maksetaan vuosia. Syrjäytyminen, yksinäisyys ja terveydenhuollon kustannukset kasvavat räjähdysmäisesti. Kunnat ja hyvinvointialueet eivät selviä tehtävistä ilman tätä vahvaa kolmatta tukijalkaa, ja nämä kustannukset kaatuvat sitten kuntien ja hyvinvointialueitten niskaan. Mistä kuvittelette, että se raha löytyy? Tätä on odotettavissa 26—27 tämän hallituksen taholta näitten leikkausten jälkeen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

19.43 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Tämä välikysymyksen käsittely jatkuu jo kolmatta päivää. Kolmatta päivää keskustelemme täällä eduskunnassa erityisesti sosiaalipalveluihin kohdistuvista leikkauksista, koska emme ole vielä saaneet hallitukselta tyhjentyä

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

vää vastausta siihen yksinkertaiseen mutta äärimmäisen tärkeään kysymykseen: mistä hallitus aikoo konkreettisesti leikata sata miljoonaa euroa sosiaalihuollosta? Kyse ei ole hallinnollisesta yksityiskohdasta tai teknisestä säästötavoitteesta. Kyse on ihmisistä: lapsista, vanhuksista, vammaisista, mielenterveys- ja päihdekuntoutujista, omaishoitajista. Kyse on heidän oikeudestaan elää ihmisarvoista elämää, saada tarvitsemansa tuki silloin, kun sitä kipeimmin tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön taustamuistion mukaan säästöt toteutettaisiin järjestelmätason muutoksilla. Palvelukohtaista sääntelyä kevennettäisiin, yksittäisiä velvoitteita voitaisiin purkaa ja järjestämisvastuu kohdennettaisiin laajempiin kokonaisuuksiin. Asiakkaan omavastuu nousisi entistä merkittävämpään rooliin. Mutta arvoisa puhemies, miten tämä toimii käytännössä silloin, kun kyse on muistisairaasta vanhuksesta, kehitysvammaisesta lapsesta tai yksinhuoltajasta, joka kamppailee toimeentulonsa kanssa?

Ministeri Juuson mukaan lastensuojelun ja vammaispalvelujen asemaan ei olla puuttamassa. Se on tärkeä linjaus, tosin vammaispalveluista kyllä ollaan säästämässä 20 miljoonaa. Mutta kysymys kuuluu, entä kaikki muu: omaishoidon tuki, perhehoito, kehitysvammaisten erityishuolto, täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki, kuntouttava työtoiminta? Näihin emme ole saaneet konkreettista vastausta. Onko tarkoitus, että hyvinvointialueet voivat omalla päätöksellään heikentää näiden palvelujen saatavuutta?

Arvoisa puhemies! Samalla kun hallitus hakee sadan miljoonan euron säästöä sosiaalihuollosta, se valmistelee myös lakimuutosta, joka mahdollistaisi teknologian hyödyntämisen vanhusten ympärivuorokautisessa hoidossa, myös henkilömitoituksen laskennassa. Tavoitteena on 30 miljoonan euron säästöt. Mutta mitä tämä oikeasti tarkoittaa? Korvataanko läsnä olevaa hoivaa teknologialla? Entä vanhusten kotihoito, sisältyykö sekin säästöihin? Kyseinen lakiesitys on merkitty eduskunnan lainsäädäntösuunnitelmaan viikolle 16, mutta yksityiskohtia ei ole vielä tuotu julki. Miten voimme tehdä vastuullista lainsäädäntöä ilman avoimuutta ja vaikutusarviointia?

Ja lopuksi, arvoisa puhemies: Mitä ovat ne tunnistamattomat 29 miljoonan euron säästöt, joista Iltalehti uutisoi? Pitääkö paikkansa, että hallituksen linjaamista 195 miljoonan euron säästöistä sosiaali- ja terveysministeriön hallintoalalle 29 miljoonaa on edelleen vailla kohdentamista? Kuka joutuu niiden kohteeksi?

Arvoisa puhemies! Nämä kysymykset ovat jääneet vaille vastauksia, eikä se ole hyväksyttävää. Kyse ei ole vain budjettiteknisestä säästöharjoituksesta vaan ihmisten hyvinvoinnista, oikeusturvasta ja peruspalveluista. Näihin kysymyksiin kun saamme vastauksen, niin voimme heti lopettaa näiden kysymysten esittämisen täältä oppositiosta. Tämä maa mitataan siinä, miten se kohtelee heikoimpiaan. Siksi me emme voi hyväksyä, että säästöjä tehdään ilman avoimuutta, ilman kunnollista vaikutusarviointia ja ennen kaikkea ilman inhimillistä vastuuta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Merinen.

19.48 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Äsken edustaja Valtola puhui tuosta Kelan johtajan valinnasta, ja hän mainitsi jotenkin, en nyt muista suoraa lainausta, mutta jos ymmärsin oikein, niin sanoitte jotenkin tyyliin, että otetaan lisää aikaa ja selvitetään. Jotenkin näin sanoitte. [Oskari Valtola pyytää vastauspuheenvuoroa]

Minä olen miettinyt tätä valintaprosessia. En ole itse Kelan valtuutettuna, mutta kyllä minun mielestäni se on jotenkin poikkeuksellinen valinta, ja siksi se varmaan kiinnostaa

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

mediaa tällä hetkellä todella paljon, että ei tuossa turhaan käytävän päässä äsken päivystänyt aika monta eri suomalaista mediaa. Minä ajattelen, että Kela on valtion omistama iso virasto, mikä hoitaa sosiaaliturvaa. Koko alkuvuosi on tätä uutta johtajaa etsitty. Se on pitkä prosessi, on haastateltu ihmisiä, soveltuvuusarvioita tehty, ja sitten loppupeleissä Kelan hallitus äänestää äänin 8—1 toisen ehdokkaan puolesta. Onhan se todella selkeä viesti. Jos sen jälkeen otetaankin lisää aikaa ja haastatellaan vielä ja siinä on semmoinen jännitys päällä, että miten tässä tulee käymään, niin kyllähän ihmiset ajattelevat automaattisesti, että ei tämä nyt mene ihan oikein.

Meillä on tässä eduskunta-aikana ollut samaa. Itse olen vasta pari vuotta täällä ollut, mutta esimerkiksi viime vuonna — vai oliko se tänä vuonna? — viime vuonna valittiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaneuvosta, ja tässä kävi vähän samalla lailla, että me äänestettiin tietty ihminen ja sitten se muuttui kabinetissa toiseksi, siis yhtäkkiä. Todella tämä, joka valittiin, hänkin on aivan loistava siinä, mutta myös tämä toinen henkilö olisi varmasti ollut tosi ammattitaitoinen.

Sama tyyli on myös näissä leikkauksissa, minkä takia tämä välikysymys on olemassa. Tuntuu välillä, että ihmisiä pidetään vähän niin kuin yksinkertaisina, että sanotaan, että tässä on nyt kaikki vastaukset ja ei ole mitään outoa, mutta sitten kuitenkin me ei saada oikeita vastauksia. Minun mielestäni tämä Kelan pääjohtajan valinta, kun tämä sattuu nyt tähän kohtaan just tänään, on olennaisesti sitä samantyylistä toimintaa, mikä romuttaa tämän peruskansalaisen uskoa tähän poliittiseen päätöksentekoon, koska suomalaiset, jos ne jotakin ovat, ovat tosi oikeudentuntoisia ihmisiä. Ne eivät tykkää semmoisesta, että tässä on nyt jotain outoa, että miksi sitä ei valittu, kun se äänestettiin 8—1. Se on valittu, se on saanut hyvät pisteet.

Että ei se ole minun mielestäni ihan niin ongelmaton kuin te sanoitte äsken. Tämä on minun mielipide ja näkemys, mutta voitte tietenkin vastata. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Haluaako edustaja Valtola tähän juuri? — Olkaa hyvä.

19.51 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kelan pääjohtajavalinnassa haluamme, että molempia loppuvaiheen hakijoita kohdellaan oikeudenmukaisesti ja tasavertaisesti, eli heidät haastatellaan samalla tavalla.

Mutta sitten tähän prosessiin ja oikeudenmukaisuuteen, jota suomalaiset vaativat: Kyllä minä ihmettelen sitä, että sieltä valintakokouksista on vuodettu julkisuuteen tietoja, jotka sinne eivät kuulu ja eivät pidä paikkaansa. Mikä on se oikeudenmukaisuus näitä hakijoita kohtaan tämän kohdalla? [Matias Mäkyne pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Siihen edustaja Mäkyne vielä.

19.52 Matias Mäkyne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Valtonen nyt hieman hämmästyttävästi puhui tässä molemmista [Oskari Valtola: Valtola!] — Pahoittelut, Valtola — hakijoista, eli ikään kuin meillä olisi nyt kaksi ehdokasta, joiden välillä Kelan valtuutetut olisivat tekemässä valintaa. Meillä todella on Kelan hallituksen 8—1 äänin esittämä Heli Backman, pitkän linjan virkamies ja sosiaalioikeuden juristi, joka on erittäin pätevä ja jota esitetään tähän tehtävään, mutta kuka sitten on se toinen, kun

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

meillä on tässä prosessissa ollut Backmanin lisäksi siis neljä muuta ihmistä? Toki me kaikki tiedämme, että kyse on työministeri Arto Satosesta, Suomen yhdestä heikoimmista menestyneistä työministeristä, jonka aikana työllisyys on ajautunut kamalaan luisuun. Mutta ehkä Valtola tuli tässä paljastaneeksi, [Oskari Valtola pyytää vastauspuheenvuoroa] miksi tämä tämän päivän lykkäyspäätös oikeasti tehtiin: haluttiin kunta- ja aluevaalien ylitse nyt siirtää tämä ehkä kaikkien aikojen räikein poliittinen virkanimitys, ja tehtiin siitä entistä räikeämpi sotkemalla tämä prosessikin vielä näin poliittisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Oliko vielä Valtolalla tähän? — Ja yritetään mennä nyt tähän itse aiheeseen sitten.

19.53 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, mistä tulee tämä maininta historian huonoimmasta työministeristä, jos suhtaudutte näin Arto Satoseen. Jos muistelen itse arvostamaani työministeri Lauri Ihalaista, niin hänen aikanaan työllisyys väheni noin 70 000 työpaikkaa, ja se ei hänestä tee huonoa työministeriä, koska taloussuhdanne oli tuohon aikaan todella vaikea.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään taas puhujalistaan. — Edustaja Lyly.

19.54 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin puhua tästä hyvinvointialueitten rahoituksesta, kun se kuuluu tähän asiaan. Täällä on monta kertaa sanottu, että onko tämä nykyinen hyvinvointialueitten rahoitusmalli hyvä vai huono malli. Jos pelkistää tätä, kuinka tämä 26 000 miljoonaa tuonne hyvinvointialueille jaetaan, niin voi sanoa, että siitä jaetaan keskimäärin 4 600 euroa per suomalainen THL:n muodostaman tarveharkinnan pohjalta. Tähän Helsinkiin siitä tulee 4 100 euroa per asukas, Kainuuseen menee 5 800 euroa per asukas ja Pirkanmaalle esimerkiksi 4 600 euroa per asukas. Tämä perusmalli tässä pohjassa on mielestäni ihan ok. Tässä pohjalla on tarveharkinta, joka perustuu siihen, minkälaista terveyden- ja sosiaalihuollon ja ikäihmisten palvelurakennetta tarvitaan. Käytännössä sairastavuutta, ikärakennetta ja sosiaalista asemaa ja niin poispäin siellä taustalla on. Niitä on noin 120 erilaista mittaria, ja niitä ollaan nytten laajentamassa alustavien tietojen mukaan noin 190:een, että tavallaan se otanta osuu vielä ehkä paremmin paikalleen. Mutta tässä on kieltämättä myöskin semmoisia asioita, jotka meidän pitää ottaa huomioon.

Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäinen kysymys tietenkin on se, onko tämä järjestelmä sellainen, että se kannustaa käyttämään vähemmän rahaa palveluihin kuin mitä tässä nyt valtio tarjoaa. Onko meillä semmoisia insentiivejä täällä järjestelmässä, jotka tekevät siitä sellaisen, että hyvinvointialueilla haetaan siihen erilaisia ratkaisuja ja viedään sen osalta kehitystä eteenpäin? Tämä on monelta osin kunnossa, mutta sitten jos tässä yrittää hakea niitä epäkohtia, jotka ovat ihan keskeisiä, niin minusta tämä alijäämän kattamisvelvollisuus on ehkä isoin ongelma tässä. Kahden vuoden alijäämä eli 2023 ja 2024 alijäämä pitää kattaa kahden seuraavan vuoden aikana niin, että se ylijäämä tulisi tehtyä. Se sama ylijäämä, mikä täällä on, tämä 2,6 miljardia — 2 600 miljoonaa — pitäisi siis olla tässä vuosina 25 ja 26 katettu, ja sitä tämä järjestelmä ei pysty tekemään. Tässä on ehkä kaikkein isoin rahoituksellinen ongelma tällä hetkellä, ja siihen liittyy vielä sitten se, että sitä alijäämän jälkikäteistarkastelua leikataan 5—30 prosenttiin ensi vuodesta eteenpäin, niin että siellä tu-

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

lee myöskin tällainen ulottuvuus. Eli jo menneitä kuluja korvataan jälkikäteen, ja tässä aikataulut ovat liian tiukat. Tässä on yksi kohta.

Toinen kohta on se, onko tässä järjestelmässä kannustavia elementtejä olemassa. Meillä on hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvä yhden prosenttiyksikön osuus siellä, ja sitä ollaan nostamassa nyt noin puoleentoista prosenttiin. Se kasvattaa tavallaan sitä ajatusta, minkälaisia asioita pitäisi tehdä etukäteen, että tätä potilasvirtaa tai tätä palveluntarvitsijavirtaa voitaisiin vähentää ja pienentää ja hallita paremmin. Tavallaan oikea tavoite on, että päästäisiin siihen suuntaan, että se ohjaisi sitä, mutta onko tämä summa niin pieni, että tämä ei ohjaa sitä riittävästi? Tämä on semmoinen kysymys, joka tässä selviää, että nämä kannusteet tässä mielessä ovat ongelmia.

No, sitten seuraava asia, joka tässä varmasti tulee, ovat nämä indeksit. Kun meillä on ollut korkea inflaatio, ostopalvelut ovat kasvaneet enempi kuin on kuviteltu — nyt niitä on vähän saatu kuriin — niin onko tämä meidän hyvinvointialueindeksi ollut riittävän hyväksinen, että se pystyy nämä korjaamaan? Eli tässä on tällaisia tilanteita.

Sitten kun katsotaan näitä leikkauksia, jotka tässä nyt ovat olleet tänäänkin hyvin voimakkaasti esillä, niin ne nimenomaan puuttuvat tähän tulevaan rahavirtaan käytännössä. Ja kun perusmalli on tämä ja tulevaa rahavirtaa ja jälkikäteistarkastuksia ohjataan lainsäädäntöpohjalta ja nyt sitten leikataan vielä sitä tulevaa rahavirtaa, niin siitä on syntynyt tämä ongelma, josta me tänään puhutaan erittäin paljon. Sitten on kokonaan oma asia, miten hyvinvointialue käyttää tämän rahan ja kuinka se hoitaa toiminnan sillä yleiskatteellisella rahalla, mitä sille on tarjottu. Meillä on ongelmia, ja tässä alueet ovat erilaisessa tilanteessa ja erilaisessa asemassa, ja siihenkin kysymykseen meidän pitää täällä vastata. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

19.59 Oskari Valtola kok: Arvoisa puhemies! Keskustelu hallituksen kotihoitoon kohdistamista säästöistä on saanut opposition retoriikassa kohtuuttomat mittasuhteet. Väite siitä, että hallitus jättäisi vanhukset heitteille 16,2 miljoonan euron säästötoimien vuoksi, ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa. Kotihoidon piirissä on 180 000 ihmistä. Vuoden 23 aikana tehtiin 38 ja puoli miljoonaa kotihoidon käyntiä ja kustannukset olivat noin 1,6 miljardia euroa. Suunniteltu sopeutus vastaa tästä kokonaisuudesta noin yhtä prosenttia. Se ei romahduta palveluita eikä vaaranna kenenkään hoivaa.

Tosiasiassa kyse ei ole säästämisestä nykyisestä, vaan tulevien kustannusten kasvun hillitsemisestä. Kotihoidon tarpeet kasvavat rajusti väestön ikääntyessä, samalla kun työikäisten ja hoitoalan ammattilaisten määrä vähenee. Ilman uusia ratkaisuja yhä useampi vanhus jäisi tulevaisuudessa ilman apua. Siksi hallitus on sitoutunut koulutuspaikkojen lisäämiseen, hallinnollisen taakan keventämiseen, kansainväliseen rekrytointiin ja, kyllä, myös teknologian järkevään käyttöön.

Teknologia ei koskaan korvaa ihmistä, eikä sen ole tarkoituskaan. Sitä käytetään vain niille, joille se sopii, ja niin, että se tukee arjessa selviytymistä. Ikäihmiset ovat yksilöitä, ei yksi yhtenäinen ryhmä. Heidän tarpeensa ja voimavaransa ovat erilaisia, ja heidät on kohdattava yksilöinä.

Jo nyt teknologia on osa arkea. Etelä-Savossa lääkeautomaatit ja sähköiset avaimet ovat säästäneet vuodessa kolme miljoonaa euroa ja vähentäneet laskennallisesti noin 50 000 käyntiä ilman, että kukaan on jäänyt ilman tarvitsemaansa apua. Opposition väite 700 000

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

käynnin vähenemisestä vuodessa on karkea yksinkertaistus, joka ohittaa sekä kasvavan palvelutarpeen että sen rahoitusmallin, jonka he itse laativat viime hallituskaudella.

Hyvinvointialueet saavat tänä vuonna 26,2 miljardia euroa valtiolta yleiskatteellista rahoitusta, joka kasvaa vuosittain palvelutarpeen mukaan. Jotta suomalaiset saavat jatkossakin arvoisensa hoivan, meidän on uskallettava kehittää palveluita, ei vain puolustaa nykyistä. Teknologia ei vie keneltäkään turvaa, se varmistaa, että sitä riittää myös tulevaisuudessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkynen.

20.03 Matias Mäkynen sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikka on harvinaisen epäonnistunut. Työllisyyskehityksemme on Euroopassa poikkeuksellisen heikkoa, ja velkaantuminen kiihtyy. Sanoin äskeisessä debattipuheenvuorossa, että Arto Satonen on jäämässä historiaan yhtenä epäonnistuneimmista työministereistä, ja tähän on mielestäni kaksi vahvaa perustetta: Ensimmäinen niistä on tämä työllisyystilanne, jota ei voi selittää vain suhdanteella. Suomi poikkeaa muutenkin heikossa suhdannetilanteessa olevista eurooppalaisista maista erityisen heikkona suoriutujana. Ja toinen syy on se, että ministeri Satonen on tehnyt harvinaisen epätasapainoista ja yksipuolista politiikkaa, jolla Suomen työmarkkinat on sekoitettu ja Suomessa työskentelevien, erityisesti pienipalkkaisten ihmisten epävarmuus on kasvanut ja kasvaa tulevaisuudessa erittäin rajusti. Tämä on ollut hyvin poikkeuksellinen vaalikausi. Oikeastaan ainut vertailukohta löytyy Sipilän hallituksesta, mutta tällä hallituskaudella meno on ollut kyllä vielä huomattavasti kovempaa ja tulokset vieläkin huonompia.

No, tästä työstä hallitus nyt on palkitsemassa ministeri Satosen Kelan pääjohtajan viralla. Tänään saimme Kelan valtuutettujen kokouksessa nähdä, kuinka kokoomuksen esityksestä, perussuomalaisten yksimielisellä tuella, päätös Satosen valinnasta päätettiin lykätä yli kunta- ja aluevaalien äänin 7—5. Perusteeksi on annettu tässäkin salissa tänään yhdenvertaisuus hakijoiden välillä ja se, että tässä tarvitaan tietoa ja lisää haastatteluja. Jos tämä olisi aito peruste ja oikeasti haluttaisiin vain haastatella ehdokkaita, se oltaisiin voitu hoitaa jo näiden kuluneiden kolmen kuukauden aikana, mitä tämä prosessi on ollut käynnissä, se oltaisiin voitu hoitaa tällä viikolla ennen tätä kokousta, jonka tänään pidimme, tai se oltaisiin voitu hoitaa tällä viikolla minä tahansa päivänä tästä eteenpäin. Tähän ei kuitenkaan ollut halua ja siihen ei nähty tarvetta, vaan päätös haluttiin siirtää huhtikuun loppuun, jolloin Kelan valtuutetut seuraavan kerran kokoontuvat. Kyse on jälleen harvinaisen härskistä poliittisesta virkanimityksestä, joka muuttui tänään entistä härskimmäksi.

No, tämän epäonnistuneen talouspolitiikan voittaja on jo tiedossa, mutta häviäjät näytävät olevan myöskin. Hallitus maksattaa tämän epäonnistuneen talous- ja työllisyyspolitiikkansa kaikista heikoimmassa asemassa olevilla suomalaisilla: vammaisilta hallitus on nyt päättänyt leikata jälleen 20 miljoonaa euroa, ikäihmisten hoidosta 16 ja puoli miljoonaa euroa ja sosiaalipalveluista, muun muassa lastensuojelusta, sata miljoonaa euroa.

Tämä välikysymys on tehty siksi, että me haluamme oppositiossa tietää ja haluamme, että suomalaiset saavat tietää, miten nämä leikkaukset käytännössä heidän arkeensa tulevat vaikuttamaan — ja emme ole saaneet sitä tietoa. Meille kerrotaan teknologian käyttöön ottamisesta kotihoidossa, ja siihen suhtaudummekin myönteisesti, mutta kun se yhdistetään 16 ja puolen miljoonan euron leikkaukseen kotihoidon rahoituksessa, niin sitä me emme hyväksy.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

Tässä keskustelussa on puhuttu jopa halventavaan sävyyn niin kotihoitoa tarvitsevista ikäihmisistä kuin myöskin kotihoidon työntekijöistä, ikään kuin ihmiset vaatisivat kotikäyntejä, joita he eivät tarvitse, tai hoitajat tekisivät väkisin sellaisia kotikäyntejä, joita ihmiset eivät halua. Tämähän on täysin vieraantunutta niin hoitajien kuin ikäihmisten arjesta. Jos ihminen on tilanteessa, johon ministeri Juuso on täällä ministeriaitiossakin viitanut, että hän saa neljä tai jopa viisi kotikäyntiä päivässä, niin kyse on erittäin huonokuntoisesta ihmisestä, joka todennäköisesti ei edes kuuluisi enää kotihoitoon vaan ympärivuorokautiseen palveluasumiseen, ja silloin väite, että teknologialla hänen kotihoidon tarvettaan voidaan vähentää, on vähintäänkin vieraantunut. Se on mielestäni jopa törkeä.

Puhemies! On erittäin vahingollista Suomen kannalta, että tässä vakavassa ajassa, jota nyt elämme, hallitus maksattaa näitä virheitään kaikista heikoimmassa asemassa olevilla, ja yhtenäisyyttä ei lisää se, että samalla ajetaan tällaisia härskejä poliittisia virkanimityksiä, [Puhemies koputtaa] jotka vielä poliittisesti lykätään kunta- ja aluevaalien ylitse.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

20.08 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Jos tarkastellaan tämän hallituksen sotu- ja sote-tekosia, niin onhan tämä hallituksen politiikka sysimustaa. Hallitus tekee historiallisen suuret sosiaaliturvaleikkaukset, leikkaa voimakkaasti sote-rahoitusta, nostaa lääkkeiden hintoja, korottaa asiakasmaksuja, pienentää henkilöstömitoitusta ja heikentää hoitotakuuta. Samalla kun hyvinvointialueilta leikataan, ohjataan varoja yksityiseen terveydenhuoltoon. Hyvinvointialueiden alijäämien kattamiselle tulisi antaa enemmän aikaa, koska lyhytnäköiset leikkaukset johtavat vain kasvaviin kustannuksiin.

Arvoisa puhemies! Hallituksen uusista sote-säästöistä ainakin yksi tehtiin kuulematta ja yllättäen leikkaamalla Kelasta 50 miljoonaa euroa. Tämä tuli yhtä isona yllätyksenä Kelalle kuin äsken kuultu tieto kokoomuksen halusta haastatella nämä molemmat ehdokkaat, vaikka pääjohtajan valinta olisi hyvinkin ollut ratkaistavissa Kelan hallituksen ansiokkaan yhden ehdokkaan esityksen johdosta tänään tai Kelan valtuutettujen kokouksessa esitetyn mukaisesti tänään kuulemalla hakijaa, mutta tämä valinta haluttiin myöskin siirtää kunta- ja aluevaalien yli, ja tästä valinnasta taitaakin tulla lähihistorian törkein koplauspoliittinen virkanimitys.

Arvoisa puhemies! Hallitus on vuoden valmistellut säästöesityksiään mutta pimittää silti edelleen sadan miljoonan euron edestä sosiaalihuollon säästöjä lastensuojeluun, vanhustenhoitoon ja vammaisten palveluihin. Yhtäkkiä sosiaali- ja terveysministeri kaivaa käsilaukustaan säästölistan kerrottuaan vanhusten olevan ihmeissään kotihoidon ramppaajista. Onhan tämä nyt kyllä käsittämätöntä puhetta. Hallitus hakee kotihoidosta 16 miljoonan euron säästöjä, mikä laskennallisesti tarkoittaa 700 000 kotihoidon käynnin vähennystä.

Tuoreessa Itä-Suomen yliopiston tutkimuksessa havaittiin, että kotihoitoa saavat iäkkäät jäävät jo nyt herkästi ilman riittävää tukea ja palveluita ja ovat vaarassa jäädä syrjään erityisesti sosiaalisista suhteista ja kodin ulkopuolisesta ympäristöstä. Lähes puolella tähän tutkimukseen osallistuneista on vaikeuksia tulla toimeen taloudellisesti ja lähes kolmannes koki yksinäisyyttä melko usein tai jatkuvasti. Tutkijoiden mukaan tulokset vahvistavat huolta siitä, etteivät nykyiset kotihoidon palvelut pysty riittävästi vastaamaan kotona asuvien ikääntyvien tuen tarpeisiin. Säästötoimet tulevat heikentämään tilannetta entisestään, millä on varmasti merkittäviä taloudellisia ja inhimillisiä kustannuksia.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

Teknologian hyödyntäminen on yhä tärkeämpi osa hoitotyötä. Sitä tulee hyödyntää niin raskaiden töiden toteuttamisessa, asiakkaan ympärivuorokautisen turvallisuuden takaamisessa kuin henkilöstöpaineen helpottamisessa. Kotihoidon toteuttamisessa voidaan hyödyntää teknologisia ratkaisuja asiakkaan turvallisuuden, hyvinvoinnin ja kotona suoriutumisen tueksi tai työntekijän työn helpottamiseksi, jos se tapahtuu asiakkaan yksityisyyttä kunnioittaen.

Arvoisa puhemies! Ylipäättään päätöksenteossa on olennaista tuntea vaikutukset erikikäisiin ihmisiin. Ikääntyneet ovat moninainen joukko, ja suositusten tekeminen kaikkia heitä koskien lienee mahdotonta. Väestön ikääntyminen on ollut Suomessa käynnissä jo pitkään. Taustalla ovat ennätyksellisen matala syntyvyys ja pitkäikäisyyden yleistyminen, joidenka seurauksena iäkkäiden osuus väestöstä on ennakoitua suurempi vuosi toisensa jälkeen, ja sama kehitys jatkuu tulevina vuosikymmeninä. Koko yhteiskunnan toimivuuden kannalta ikääntyneiden asema ja oikeuksien toteutuminen on yhä tärkeämpi kysymys. On myös entistä tärkeämpää etsiä sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäviä ratkaisuja, joilla voidaan varmistaa se, että kaikenikäisten on hyvä elää ikääntyvässä Suomessa.

Ikääntyneiden aseman oikeuksien näkökulmasta digitalisaatio on helpottanut ja sujuvoittanut monen arkea, mutta samalla suuri osa ikääntyneistä kokee mittavia vaikeuksia toimia digitalisoituneessa yhteiskunnassa. Julkisen vallan on otettava koordinaatiovastuu iäkkäiden perusdigitaalisten opettamisesta ja ylläpitämisestä vanhusasiavaltuutetun suositusten mukaisesti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

20.13 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä käymme välikysymyskeskustelua jo toista viikkoa. Välikysymyshän liittyy opposition yhteiseen välikysymykseen, jossa kyseessä ovat hallituksen leikkaukset sosiaali- ja terveystalvasta, vammais- palvelusta, lastensuojelusta, kotihoidosta ja niin poispäin. Kysymys on myös piilossa olevista, tulevista sosiaali- ja terveystalvasta leikkauksista. Kysymys on myös tulevista, piilossa olevista koulutusleikkauksista.

Arvoisa rouva puhemies! Nyt tässä puheessa kiinnitän huomiota juuri nimenomaan koulutusleikkauksiin, koska aiemmissa puheenvuoroissani en ole kerennyt vielä niitä otta- maan esille.

Meillä on tilanne, jossa työttömyys, köyhyys ja epätoivo vain lisääntyvät. Olemme myös tilanteessa, jossa hallitus on päättänyt leikata koulutuksesta jälleen kerran. Jo aiem- min esimerkiksi ammatilliseen koulutukseen kohdistuvat säästöt ja aikuiskoulutustuen lak- kauttaminen olivat isku paitsi oppijoille ja koulutuksen järjestäjille myös koko Suomen tu- levaisuudelle. Ammatillinen koulutus kärsii resurssipulasta, opetuksen laadun heikkene- misestä ja työelämäyhteyksien rapautumisesta. Opettajien määrä vähenee, lähiopetuksesta leikataan ja opiskelijoiden mahdollisuudet saada tarvitsemaansa tukea kapenevat entises- tään. Samaan aikaan työmarkkinat huutavat osaavaa työvoimaa ja yritykset kaipaavat am- mattiosaajia. Mutta miten voimme kouluttaa heitä, kun hallitus on osin vienyt koulutuksel- ta sen elintärkeät resurssit?

Ja sitten on aikuiskoulutustuen lakkauttaminen. Hallitus perusteli sitä taloudellisilla syillä, mutta todellisuudessa tämä päätös estää tuhansia suomalaisia päivittämästä osaa- mistaan ja siirtymästä työelämässä eteenpäin. Työurat pitenevät, mutta ilman mahdolli- suuksia uudelleen kouluttautua moni jää loukkuun vanhentuvan osaamisensa kanssa. Onko

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

tämä hallituksen tapa tukea suomalaisten työuria estämällä mahdollisuuden kehittää itseään ja pärjätä muuttuvassa työelämässä ja estämällä työntekijöitä parantamasta omaa työmarkkina-arvoaan?

Hallituksen koulutusleikkaukset eivät ole investointi tulevaisuuteen. Ne ovat panostus epätasa-arvoon, työelämän osaajapulaan ja Suomen kilpailukyvyn heikkenemiseen. Tästä kärsivät opiskelijat, opettajat, yritykset ja koko kansantalous.

Arvoisa rouva puhemies! Siksi kysyn teiltä, arvoisat hallituspuolueitten kansanedustajat: Miten hallitus voi perustella koulutusleikkauksia tilanteessa, jossa Suomen menestys nojaa juuri osaamiseen? Ja ennen kaikkea, miten aiotte taata, että jokaisella suomalaisella on jatkossakin mahdollisuus kouluttautua ja rakentaa itselleen parempi tulevaisuus? Ja mihin ihmeeseen se odotettavissa oleva koulutuksen lisäleikkaus kohdistuu tilanteessa, jossa jo ennestään koulutus, työllisyys ja hyvinvointi ovat romuttumassa maassamme hallituksen päätöksillä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen.

20.17 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Meillä SDP:ssä ikäihmisten hoito ja hoiva, inhimillinen vanhuus, on kunnia-asia. Me kaikki tiedämme, että Suomessa väestö ikääntyy. Meillä on kasvava joukko ihmisiä, jotka tarvitsevat kotihoidon palveluita, ja siksi on aivan välttämätöntä, että kotihoidon resursseista pidetään huolta. Mutta valitettavasti meillä on hallitus, Orpon—Purran johtama oikeistohallitus, jonka toimet ovat herättäneet vakavaa huolta siitä, mihin suuntaan suomalainen vanhustenhoito on oikein menossa.

Suomen kotihoito on nykypäivänä tilanteessa, jossa se kohtaa jatkuvasti uusia paineita. Siis ikääntyvä väestö mutta myös hoivapalveluiden resurssipula ja taloudelliset haasteet ovat kaikki tekijöitä, jotka asettavat kotihoidon ammattilaiset, kovaa työtä tekevät työntekijät ja myös asiakkaat, ikäihmiset, vaikeiden kysymysten eteen. Tämän vuoksi olisi ensiarvoisen tärkeää tarkastella sitä, miten nämä teknologiset ratkaisut voivat tukea ja parantaa kotihoidon palveluita ilman, että ne korvaavat ihmisläheistä hoivaa ja huolenpitoa. Hallituksen kova talouskuri on ajanut hyvinvointialueet tilanteeseen, jossa näihin teknologisiin ratkaisuihin panostetaan kuitenkin erityisesti silloin, kun ne voivat tuoda säästöjä. Tosi-asiassa kotihoidon etäkäynnit ovat jo tällä hetkellä laajasti käytössä ja selvitysten mukaan lähes kaikki hyvinvointialueet aikovat lisätä niitä entisestään, eikä ihme, sillä on arvioitu, että kotihoidon etäkäynnin kustannukset ovat vain noin kolmannes tavallisen kotikäynnin hinnasta. Tietysti tämä mahdollistaa hoidon resursoinnin aiempaa tehokkaammin, mutta samalla se herättää sen perimmäisen kysymyksen: korvataanko hoitohenkilökunnan tarpeellista inhimillistä läsnäoloa jo nyt liian paljon teknologialla?

Arvoisa puhemies! Hallituksen tynkäsäästölista jo paljasti sen, että kotihoitoon tulee 16,2 miljoonaa euroa leikkauksia, ja perusteluna on teknologian lisääntyvä hyödyntäminen. Mutta SDP:n mielestä tämä ei saa tarkoittaa sitä, että inhimillinen hoiva uhrataan säästöjen alttarille. Jo nyt, nykyisellään kotihoidon ammattilaiset käyttävät monipuolisesti erilaisia teknologisia ratkaisuja. Esimerkiksi videoyhteyksiä ja etäseurantaa käytetään laajasti, mutta niiden soveltuvuus vaihtelee asiakkaasta ja ihmisen tilanteesta riippuen. Siis teknologia voi toimia tukena, mutta se ei voi korvata läsnäoloa ja ihmiskontaktia, joka on monelle vanhukselle elintärkeää. Siis digi voi olla hyvä renki, mutta on se huono, kylmä ja armoton isäntä.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

Nykytilanteessa palveluiden laatu ja saatavuus vaihtelevat merkittävästi hyvinvointialueiden välillä. Esimerkiksi THL:n selvityksen mukaan vuonna 2023 vain noin puolet kotihoidon yksiköistä pystyi toteuttamaan asiakkaille suunnitellut palvelutunnit, ja erityisesti suurissa kaupungeissa, kuten Helsingissä ja Vantaalla, tilanne on jo nyt heikko.

Esimerkiksi liikkuvat palvelut olisivat keino parantaa hoidon saatavuutta ja laatua. Nämä yksiköt tuovat palvelut suoraan asiakkaan kotiin ja voivat olla tarpeellisia silloin, kun asiakkaan toimintakyky on heikentynyt eikä hän voi itse matkustaa palveluiden ääreen. Kotisairaalat, neuvolan kotikäynnit ja mielenterveyspalveluiden liikkuvat yksiköt ovat hyviä esimerkkejä siitä, miten palveluita voidaan viedä sinne, missä niitä eniten tarvitaan. Mutta tämäntyyppisetkin ratkaisut vaativat alkuinvestointeja, kuten kulkuneuvoja ja hoitovälineitä, jotka kulkevat ihmisten mukana.

Siis kaikissa tilanteissa kotihoitoa ei todellakaan voida korvata etäyhteyksillä. Kotihoitoa saadaan nykyään entistä tiukemmilla kriteereillä, eli hoidettavat voivat olla hyvinkin huonokuntoisia ja digitaidottomia. Lähes 300 000 ikäihmistä on tämän päivän tietojen mukaan heikosti kykeneviä hoitamaan asioitaan digitaalisilla laitteilla. Miten ihmeessä etäpalvelut toimivat niille ihmisille, joilla ei näitä digitaatioita ole ja jotka eivät voi käyttää tabletteja tai tietokoneita? Miten käytännössä etäpalvelut toimivat ihmisille, joiden hoito vaatii läsnäoloa?

Sen vuoksi, arvoisa puhemies, SDP:n mielestä päätöksenteossa on aina huomioitava kotihoidon todelliset tarpeet. Teknologia voi olla arvokas apuväline, mutta se ei ole mikään ihmälääke. Hyvinvointialueilla on käynnissä laajoja kehittämishankkeita, joissa pyritään yhdistämään perinteisiä ja digitaalisia palveluita kestäväällä tavalla. Tätä kehitystä on tuettava ja resursoitava, jotta kotihoidon asiakkaat saavat jatkossakin laadukasta, inhimillistä ja yksilöllistä hoitoa. Digipalvelut eivät voi perustua teknologiaan, joka on tälle hallitukselle vain sakset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

20.23 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Olen saanut viimeisen vuoden aikana käydä keskusteluita kaikkien hyvinvointialueiden johdon kanssa uudistuksesta ja siitä, miten palveluiden uudistaminen on edennyt kullakin alueella tai miten talous tai sote-uudistukselle annetut yleiset tavoitteet ovat kehittyneet parin viimeisen vuoden aikana, kun tätä uudistusta on lähdetty toteuttamaan.

Täällä on käytetty puheenvuoroja, joissa on sanottu, että hallitus toi viime kaudella tämän sotien keskeneräisenä eduskuntaan ja se ei ollut valmis eikä olisi pitänyt sen takia edetä. Vaikka tiedän, että hyvinvointialueilla on tehty hyvää työtä ja monessa asiassa edetty parempaan suuntaan, monet palvelut toimivat paremmin kuin aikaisemmin, niin silti sanon, että ei sote ole tietenkään valmis eikä se ole koskaan valmis. Näitä palveluita pitää aina kehittää. Ei voi ajatella, että me ollaan jotenkin valmiita ja nyt sitten jämähdetään, vaan aina niissä on parantamista ja kehittämistä. Monien palveluiden osalta on kuitenkin kyetty nyt yhdenvertaistamaan palveluita näillä alueilla. 21 aluetta on kuitenkin aika järjellinen määrä, kun ajatellaan aikaisempaa järjestäjämäärää, 200:aa. Paljon paremmin pystymme hallitsemaan näitä ja myös hyviä käytäntöjä levittämään eri alueille.

Se, mikä on tällä hetkellä ehkä se vaikein osa-alue tästä kokonaisuudesta, on se, että hyvinvointialueiden rahoitus on kriisissä. Eikä siinä kriisin ratkaisemisessa oikeastaan auta

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

se, että syytetään edellistä hallitusta tai tätä lakia tai sanotaan, että meidän pannaan sinne enemmän rahaa kuin aikaisemmin.

Valtiovarainvaliokunta selvitti vuosi sitten niin sanottuna omana asiana, mistä johtui, että vuonna 23 hyvinvointialueiden kustannukset nousivat peräti 11,5 prosenttiyksikköä yhden vuoden aikana. Syyt olivat hyvin selkeät. Ne eivät liittyneet tähän uudistukseen, ne olivat ulkopuolisia tekijöitä, jotka olisivat toteutuneet, vaikka tätä uudistusta ei olisi tehtykään. Mitä silloin olisi tapahtunut? Täällä joku, en muista nyt kuka, mutta joku edustajista sivusi sitä omassa puheenvuorossaan. Me saimme siitä valtiovarainministeriöstä asiantuntijalausannon, jossa todettiin, että ilman tätä uudistusta rahoitusvastuu olisi ollut kunnilla ja keskimääräinen veroprosentin korotuspaine kunnissa olisi ollut kaksi prosenttiyksikköä, toisissa enemmän, toisissa vähemmän.

Tämä uudistus on meillä, jos ajatellaan alueellista tasa-arvoa, vuosisadan tärkein uudistus, jossa otettiin rahoitusvastuu valtiolle, eikä niin, että yksittäiset kunnat joutuvat ahdistukseen sen takia, että siellä ikärakenne on haastava, ikäihmisten määrä kasvaa, puhumattaakaan siitä, että pienissä kunnissa saattoi tulla tilanne, että yksittäinen vakava sairaus vei kunnan talouden siltä vuodelta huonoon jamaan. Nyt valtion tasolla kannetaan vastuu rahoituksesta, ja sen takia täällä eduskunnassa on syytä keskustella, mikä on oikea rahoituksen taso ja kuinka paljon täältä voidaan leikata — tai kutsutaanko sitä leikkausta nyt leikkaamiseksi tai säästämiseksi tai siksi, että menokasvupainetta rajoitetaan. Mikä tahansa se on, niin kuinka paljon sieltä voidaan lähteä ottamaan rahoitusta pois ja ehkä tekemään joitakin uudistuksia?

Tässä välilyksymyksessä keskeinen sisältöhän on tietenkin se, kyetäänkö niitä ikäihmisten palveluita nyt tuottamaan kotipalveluissa, esimerkiksi korvaamaan niitä kotikäyntejä digitaalisilla palveluilla. En ole erityinen asiantuntija näissä, ja siksi luotan niihin, jotka ovat asiantuntijoita.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen johtava asiantuntija antoi haastattelun tästä kysymyksestä, ja hän totesi muun muassa, että ”lääkerobotit ja etäkäynnit ovat erityisesti korona-ajan jälkeen lisääntyneet”. No, meidän tiedämme itse kokemuksesta, että niitähän on ollut pitkään käytössä, mutta ne ovat nyt hyvin laajasti käytössä. ”Ne kuitenkin luultavasti kohdentuvat ihmisille, joiden kotihoidon tarve on pieni. Jos henkilöllä on useita kotihoidon vierailuja päivässä, on toimintakyky niin rajoittunut ja esimerkiksi muistisairaus niin pitkällä, että Kehusmaan mukaan esimerkiksi lääkerobotit tai etäyhteydet eivät enää ole toimiva apu.” Minusta tässä on keskeinen juttu: ne ikäihmiset, joiden luona kotihoidossa käydään useamman kerran päivässä, eivät kykene enää käyttämään teknologiaa.

Mihin teknologia pitää ottaa käyttöön? — Arvoisa puhemies, jos saan ihan lyhyesti jatkaa. — Haluan todeta, että sain vasta tavata Attendon, joka on iso yksityinen toimija, yhteiskuntasuhdepäällikön, ja hän kertoi heidän uudesta erinomaisesta kokeilusta, jossa oli hoitajille otettu käyttöön ympärivuorokautisissa hoivapalveluissa tekoälyä, kun he olivat pitkäaikaisten mittauksiensa mukaan joka työvuorossa joutuneet käyttämään raportointiin ja kirjaamiseen 24 minuuttia. Nyt heillä oli kännykässä sovellus, johon he kertoivat sen päivän tapahtumista, ja se pystyttiin tekemään vaikka siinä ikäihmisen läsnä ollessa. Se teki siitä sitten dokumentit ja jakoi kaikkiin erilaisiin raportteihin, ja he käyttivät tämän jälkeen 10 minuuttia tähän. [Puhemies koputtaa] Ei siinä ollut tarkoitus säästää rahaa, vaan käyttää se 14 minuuttia enemmän niitten ikäihmisten kanssa läsnä oleviin palveluihin.

Tämmöisiin palveluihin tätä tarvitaan. [Puhemies koputtaa] Se, mitä nyt hallitus kaavaillee, ei tule onnistumaan. Nyt tarvittaisiin näkemystä, ja nyt tarvittaisiin johtajuutta.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

20.29 Saku Nikkanen sd: Arvoisa puhemies! Tässä puheenvuorossa ajattelin painottaa tätä meidän välikysymyksen toista aihetta eli koulutusta.

Suomen koulutusjärjestelmä on ollut pitkään kansainvälisesti arvostettu, mutta viime vuosina olemme nähneet huolestuttavia merkkejä oppimistulosten laskusta ja oppimisen tuen puutteista. Tässä tilanteessa on perusteltua kysyä, onko hallitus todella kohdistamassa leikkauksia perusopetukseen, kun oppimisen tuki pitäisi saada toimimaan ja oppimistulokset käännettyä nousuun. No entäpä sitten ammatillinen koulutus? Onko hallitus suunnittelemassa uusia leikkauksia ammatilliseen koulutukseen, vaikka aiempi 120 miljoonan euron leikkaus on jo aiheuttanut merkittäviä haasteita? Näillä toimilla vaarannetaan paitsi koulutuksen laatu myös tavoite nostaa suomalaisten koulutustasoa. Onko hallitus valmis romuttamaan tämän tavoitteen?

Kulttuurin osalta tilanne on yhtä huolestuttava. Suomalaiset kulttuuritoimijat ovat jo joutuneet ahtaalle 20 miljoonan euron leikkauksen ja arvonnäveron korotuksen vuoksi. Nyt kysyn: aikooko hallitus leikata lisää kulttuurista, vaikka tiedämme, että kulttuuri on olennainen osa yhteiskuntamme hyvinvointia ja identiteettiä?

Kansalaisjärjestöjen osalta taas voidaan kysyä, onko hallitus aikeissa tehdä vielä lisää leikkauksia niiden toimintaan ja onko hallitus arvioinut leikkausten vaikutuksia järjestöjen toimintaedellytyksiin tuottaa ihmisille tärkeitä palveluita. Esimerkiksi sosiaali- ja terveysjärjestöt antavat pitkäaikaissairauksien hoitoon ja kuntoutukseen sellaisen pitkäaikaisen tuen resurssin, jota olisi julkisesta terveydenhoidosta mahdoton irrottaa tähän tärkeään pitkäkestoiseen potilastyöhön.

Olemme kuulleet, ettei opetusministeri eduskunnan edessä sulkenut pois mitään näistä leikkauksista. Tämä herättää vakavia kysymyksiä. Mihin hallitus aikoo kohdistaa opetus- ja kulttuuriministeriön 75 miljoonan euron leikkauksen? Leikataanko koulutuksesta, kulttuurista, nuorisotyöstä tai liikunnasta? Miksi hallitus ei ole ilmoittanut, että perusopetus rajataan näiden leikkausten ulkopuolelle? Paljon kysymyksiä, kovin vähän vastauksia.

Arvoisa rouva puhemies! Koulutus on Suomen tulevaisuuden perusta. Hallituksen on vastattava näihin kysymyksiin ja osoitettava, että se on sitoutunut koulutustason nostamiseen ja koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen. Leikkaukset koulutuksesta vaarantavat nämä tavoitteet ja heikentävät Suomen kilpailukykyä sekä yhteiskunnan hyvinvointia. Nyt on aika tehdä vastuullisia päätöksiä, jotka tukevat koulutusta, kulttuuria, kansalaisjärjestöjä ja nuorten tulevaisuutta. Meillä ei ole varaa heikentää niitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

20.33 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tänään on salissa paljon kyselty, minkä takia välikysymyksestä vielä pitää keskustella tässä salissa. Se on kai hyvä kysymys, koska tänään selvisi myöskin valheellisessa kuvitelmassa elävän hallituksen vastaus. Hallituspuolueet ajattelivat tänään tässä keskustelussa viimeisten tuntien aikana, että kaikkiin kysymyksiinhän on jo vastattu. Halusinkin hiukan vielä käydä läpi sitä, onko kaikkiin kysymyksiin vastattu ja miksi oppositio käyttää täällä kaunista tiistai-iltaansa iltauutista katso-matta. Kyllä me täällä olemme tosissamme kysymässä vastauksia niihin kysymyksiin, jotka hallitus välikysymysvastauksessa unohti.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

Lähdetään vähän vähemmän puhutuista asioista liikkeelle. Nimittäin hallitus kertoi eduskunnalle tässä nimenomaisessa salissa ja tässä pöntössä, että hallitus leikkaa sosiaali- ja terveydenhuollosta pääministerin ilmoituksen mukaan 166 miljoonaa euroa vielä. Hämästykseni oli suuri, kun viikonlopulla luimme iltapäivälehteä, jossa osastopäällikkö kertoi, että 29 miljoonaa euroa tullaan totta kai vielä säästämään näiden 166 miljoonan euron päälle. Kysynkin: oliko tämä hallitukselta virhe vai taktinen valinta? Minä tietysti oletin, että kun hallitus eduskunnalle antaa pääministerin ilmoituksen, niin hän vastaa välikysymyksen kysymykseen, jossa kysytään, kuinka paljon te nyt leikkaatte. Mutta hallitus kertoo, että he leikkaavat siis yhteensä 166 miljoonaa. Ehkä se oli naivismia meiltä, että me olimme, että hallitus vastaisi tällaiseen kysymykseen ihan aidosti niin kuin asiat ovat, koska tosiasiaissa kysymys oli 100 miljoonan sosiaalihuollon säästöistä ja 95 miljoonan euron erikoissairaanhoidon leikkauksista, jotka toteutuvat viimeistään vuonna 28. Eli hallitusohjelman mukaisesti 25 miljoonaa euroa ja loppu eli 70 miljoonaa euroa kehysriihen priorisointiratkaisun jälkeen viimeistään vuonna 28. Tästä tulee siis 195 miljoonaa euroa.

Ei minulle tullut täällä välikysymyskeskustelussa mieleen, että tämä porukka viilaa meitä linssiin. Ei tullut mieleen, että se 166 miljoonaa euroa ei olekaan totta. Tämä on, puhemies, aika kova juttu, koska jälkikäteen me näimme vasta viikonloppuna, että hallitus jätti kertomatta välikysymysvastauksessa, mistä se 29 miljoonaa euroa tulee tai mitä sille tapahtuu. He antoivat ymmärtää, että he leikkaavat vain 166 miljoonaa euroa. Tämä on minusta aivan käsittämätön juttu, kun puhumme virallisesta pääministerin ilmoituksesta.

Se, mitä myös jätettiin kertomatta, on siinä, kun sanottiin, että nyt teknologiasta leikataan kotihoidon osalta 16,2 miljoonalla eurolla. Itse olin hyvin yllättynyt, että täällä kovin vähän käytiin keskustelua siitä, että sehän on jatke näille leikkauksille, jotka ovat tulossa. Ensi viikolla tiedämme, millä aikataululla hallitus tuo eduskuntaan esityksen digitalisaation ja teknologian hyväksikäytöstä laajasti vanhustenpalveluissa mutta toimeksiannon mukaan erityisesti vanhusten ympärivuorokautisessa hoivassa. Työryhmä on istunut, mutta tiedätkö: tämä työryhmäesitys on kadonnut johonkin, tuhka tuuleen? Liekö se vaalin humua, vai mihin se on hävinnyt? Mutta se on pysäytetty ministeriössä. Tätä ei koskaan laitettu lausuntokierrokselle. Hallitus kertoi täällä, että teknologialla otetaan siis 16,2 miljoonaa euroa, mutta he jättivät kertomatta, että todennäköisesti, ainakin minun arvioni mukaan, tämä työryhmä, joka on istunut ja jonka tehtävänä on säästää 30 miljoonaa vanhusten palveluista, on laajentanut tässä toimeksiannossaan oman tehtävänsä sen ulkopuolelle niin, ettei pelkästään leikata tätä teknologiaa hyväksikäyttämällä 0,03:a prossaa tästä mitoituksesta, vaan rahaa ei olisi riittänyt 30 miljoonan säästöihin, ellei myöskin kotihoidosta olisi otettu teknologiaa hyväksi käyttämällä.

Minä todella toivon, että olen väärässä, mutta olisi ollut reilua hallitukselta kertoa, kun me kysyimme täällä, minäkin, leikataanko kotihoidosta vielä enemmän kuin 16,2 miljoonaa euroa. Oma pahin pelkoni on se, että te olette todella tehneet niin, että sieltä työryhmästä tulee 30 miljoonan säästöjen aikaansaamiseksi myös kotihoitoon teknologian hyväksikäytöstä leikkauksia, joista on jo sovittu työryhmätasolla ja joissa halutaan mennä vielä pidemmälle, ja sen takia näitä vastauksia ei saada tänne ennen vaaleja. [Puhemies koputtaa] Jos tämä on totta, niin ajatelkaa, kuinka kova juttu tämä on. Itse ainakin ajattelin haastaessani hallitusta jo viikonloppuna tästä teemasta: tähän ei kukaan ole sanonut, onko näin. Mielelläni olisin väärässä.

Ja vielä sanon aivan lyhyesti teille, että ei me voida sellaista sekoilua eduskunnassa nähdä, jossa pääministeri toteaa, että sosiaalihuollon leikkaukset valmistellaan rauhassa vir-

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

kaesityksestä, ja ministeri tulee tänne pönttöön ja sanoo, että esitys on olemassa — 14 §:n mukaan sosiaalihuollossa leikataan — ja se lista on loputon ja pitkä, 40 keskeistä tehtävää, 10 kategoriaa jaoteltuna. Kaikista kymmenestä otetaan, lukee muistiossa. Kukaan ei ole kertonut, arvoisa puhemies, oppositiolle, [Puhemies koputtaa] pitikö tämä ministerin puheenvuoro paikkansa. Ja täällä me yksin teemme kysymyksiä toisillemme ja ihmettelemme, missä ovat vastaukset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen, poissa. — Edustaja Yrttiaho.

20.39 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Nyt kun Yhdysvallat määrää ankarat tullit eurooppalaisille valtioille, tulee Suomen talous hyytymään entisestään. Vienti heikenee. Viimeistään tässä tilanteessa tulisi leikkaukset lopettaa ja leikkauksia myös perua. Kotimaista kysyntää pitäisi vahvistaa, jotta työttömyyden kasvu taittuisi.

Hallitus toimii toisin ja leikkaa lisää vanhuksilta, työttömiltä, perheiltä ja lapsilta. Palveluiden leikkaukset tarkoittavat irtisanomisia hyvinvointialueilla ja kunnissa. Työttömyys kasvaa. Esimerkiksi Varsinais-Suomen hyvinvointialueella ovat menossa jo kolmannet yt:t vuoden sisään. Työntekijöitä on irtisanottu. Turun kaupunki puolestaan irtisanoi joulun alla melkein 30 työntekijää, yhteensä vähennettiin 50 hengen työpanos. Ympäri maan tärkeitä julkisia palveluita ylläpitävät kymmenet- tai sadattuhannet työntekijät joutuvat työskentelemään jatkuvassa epävarmuudessa. Julkiset alat painetaan viimeistään hallituksen vientimallilla myös pahaan palkkakuoppaan ja pitkäksi aikaa.

Keskustelussa vähälle huomiolle ovat jääneet ne hallituksen uudet, nyt eduskunnassa olevat työelämäesitykset, jotka heikentävät etenkin hoivatyöntekijöiden asemaa. Suojelua ja hätätyötä koskeva hallituksen esitys käytännössä heikentää lakko-oikeutta, ja sen avulla hallitus haluaa murtaa työtaistelut ja mitätöidä julkisen puolen palkkavaatimukset aiempaakin helpommin. Tehy on kritisoinut ankarasti tämän lakiesityksen valmistelua epärehellisydestä ja ilmoittanut julkisuudessa työ- ja elinkeinoministeriön virkamiesten toimintaa koskevasta tutkintapyyntöstä poliisille. Virkavastuu on virkavastuu, vaikka selvää on, että niin sanottu poliittinen ohjaus, siis hallituksen päätökset ja ministerien määräykset, ovat kaiken tämän synkkyuden takana.

Hallitus pyrkii toisella esityksellään myös keskittämään sosiaali- ja terveysministeriölle valtaa määrätä muun muassa työntekijöiden siirroista hyvinvointialueilla erilaisissa poikkeustilanteissa, jotka kuitenkin jäävät määrittelyltään hyvin epämääräisiksi, ja tästä perustuslakivaliokuntakin on huomauttanut. Nämä uudet lakimuutokset heikentävät julkisen puolen työntekijöiden asemaa ja pahentavat työvoimapulaa vielä nykyisestä.

Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen politiikassa on sellaista synkkää, vanhakantaista työnantajahenkeä, että olkaa hiljaa ja totelkaa. Tällaista politiikkaa, tätä hallituksen toimintaa, on hyvin vaikea käsittää. Se herättää syvää epäluottamusta. Julkisten alojen työntekijöiden oikeuksia, työoloja ja palkkoja tulisi parantaa eikä heikentää. Vain niin voitaisiin hyvinvointi- ja terveyspalveluiden työvoimapula voittaa ja ihmisten arjessa korvaamattoman tärkeät palvelut pelastaa.

Hallituksen politiikalla työntekijöiden virta vie muille aloille ja yksityisiin hoivatöihin, mikä onkin hallituksen leikkauspolitiikan ilmeinen tarkoitus. Hallitus haluaa vahvistaa yksityistä palvelutuotantoa ja voitontavoittelua julkisen palvelun kustannuksella. Samaan tähdätään myös muun muassa yksityisen terveydenhuollon Kela-korvauksien satojen miljoonien eurojen panostuksilla.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

Arvoisa puhemies! Tällainen hallitus ei ansaitse eduskunnan luottamusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ojala-Niemelä.

20.44 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Julkisen terveydenhuollon leikkauksia on pyritty paikkaamaan tukemalla yksityisten palveluiden käyttöä korottamalla Kela-korvauksia. Vuoden 24 kokemukset eivät rohkaise: 60 miljoonan euron lisäys korvauksiin lähinnä nosti palveluiden hintoja ja sulji terveystyörytysten voittoihin. Käyntien lisäys oli mitätön.

Hallituksella on meneillään lukuisia erilaisia Kela-korvaushankkeita, ja yksityissektorin pönkittäminen pirstoo terveydenhuollon palvelujärjestelmää. Hallitus on ohjannut rahaa yksityisen Kela-korvauksiin ainakin 550 miljoonaa euroa, ja valtuus on jopa 630 miljoonaa euroon. Se osuus, jota SDP on kannattanut Kela-korvauksista, on noin 25 miljoonan euron luokkaa, joten voi sanoa, että se on ihan murusia tarkasteltaessa kokonaisuutta. Parempi tapa hyödyntää yksityisiä palveluja olisi niiden hankkiminen ostopalveluna hyvinvointialueiden toimesta. Tämä kuitenkin edellyttäisi rahoituksen ohjaamista hyvinvointialueille.

WHO:n ja OECD:n ja useiden kotimaisten asiantuntijoiden suorittamien maa-arviointien mukaan Suomen terveydenhuollon pirstoutuminen useaan eri järjestelmään aiheuttaa tehottomuutta ja ylläpitää eriarvoisuutta. Yksityislääkäripalvelut jakaantuvat alueellisesti hyvin epätasaisesti. Niitä on vähiten siellä, missä terveyspalveluiden tarve on suurin. Kela-korvausten kasvattaminen houkuttelee lääkäreitä siirtymään terveyskeskuksista yksityissektorille ja vahvistaa pääomasijoittajien omistamien suurten terveyspalveluketjujen asemaa. Tätä kehitystä ei voi millään tavalla pitää hyvänä.

SDP:n malli terveydenhuoltomme nykyhetken kiperimpään ongelmaan eli joustavaan ja nopeaan pääsyyn terveyskeskuksen sairausvastaanotolle on järjestää lääkäreiden ja hoitajien työ omalääkäri- ja omahoitajatyöpariin perustuvaksi. Sama lääkäri ja hoitaja tuntee potilaat, ja potilas tuntee heidät. Tässä mallissa myös digitaalisten palveluiden lisääminen on mahdollista järjestämällä omalääkärin ja omahoitajan tapaamisen etänä. Pääsy vastaanotolle tai kotikäynti turvataan aina potilaan niin halutessa. Hyvinvointialueet voivat käyttää omalääkäreinä ja omahoitajina myös kilpailutettuina ostopalveluina hankittuja palveluja silloin kun se on toiminnallisesti ja taloudellisesti perusteltua. Myös hyvinvointialueiden järjestämää ammatinharjoittajamallia tulee laajentaa. Edellä kuvattu malli on realistinen, asiakaslähtöinen ja kustannustehokas. Se perustuu vahvaan perusterveydenhuoltoon ja tiiviiseen yhteistyöhön sairaaloiden ja sosiaalihuollon osaajien kanssa.

Huolta terveydenhuoltojärjestelmän pirstoutumisesta eduskunta pyrkii taklaamaan käynnistämällä laajan tutkimushankkeen, joka koskee terveydenhuollon monikanavaista palvelujärjestelmää ja tämän järjestelmän tarkoituksenmukaisuutta. Perusterveydenhuoltoa järjestävät hyvinvointialueet, työterveyshuollot, yksityiset palveluntuottajat ja Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö. Tutkimuksen tavoitteena on kartoittaa ongelmakohdat sekä hyvin toimivat osat ja tehdä ratkaisuehdotuksia järjestelmän parantamiseksi. Loppuraportin saammekin käsiimme touko—kesäkuussa, jolloin tarkastusvaliokunnassa ryhdymme käsittelemään näitä esityksiä.

Hyvät kuulijat! Aluevaltuustoissa päätämme muun muassa asiakasmaksuista sekä siitä, millaisilla painopisteillä perusterveydenhuoltoa ja vanhustenhoitoa hoidetaan. Olemme eduskunnassa käsitelleet kuluvana talvena myös asiakasmaksujen muutosten huomioon ot-

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

tamista tarkoittavaa lainsäädäntöä. Taustalla on ilmeisesti ajatus, että asiakasmaksuja korottamalla voidaan vähentää sitä määrää, jolla valtion tulee rahoitusperiaatteen toteuttamiseksi rahoittaa hyvinvointialuetta.

Rahoitusperiaate on kuitenkin riippumaton asiakasmaksuista. Muualta tuleva rahoitus ei voi vähentää sitä määrää, jonka valtio on velvollinen rahoitusperiaatteen nojalla suorittamaan. Rahoitusperiaatehan edellyttää, että kun valtio antaa itsehallinnollisille yksiköille tehtäviä, se samalla tästä aiheutuvia kustannuksia korvaamalla takaa tosiasialliset mahdollisuudet hoitaa näitä tehtäviä. Jos asiakasmaksuja korottamalla voitaisiin vähentää valtion rahoitusperiaatteeseen pohjautuvaa rahoitusosuutta, vastuu rahoitusperiaatteen toteuttamisesta siirrettäisiin valtiolta asiakkaille. Asiakasmaksujen huomioon ottamista koskeva sääntely on ongelmallinen myös hyvinvointialueille perustuslain 121 §:n nojalla kuuluvan itsehallinnon kannalta. Kun valtion rahoitusta vähennettäisiin jo asiakasmaksujen enimmäismäärän korottamisen vuoksi, hyvinvointialueilla ei olisi tosiasiallista mahdollisuutta päättää maksujen tasosta lain asettamissa rajoissa.

Lisäksi laissa säädetään alueille tulevasta omavastuuosuudesta, joka asteittain nousee 30 prosenttiin. [Puhemies koputtaa] Ehdotuksessa jälkikäteistarkastuksen omavastuuosuudesta on puolestaan yksiselitteisesti kysymys valtion rahoituksen vähentämisestä ja samalla sekä rahoitusperiaatteen että perustuslain 19 §:n 3 momentin turvaamien sosiaalisten perusoikeuksien toteutumisen heikentämisestä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkinen.

20.50 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Olemme siis tänään täällä eduskunnassa vielä jatkaneet keskustelua välikysymyksestä kohdistuen hallituksen sosiaali- ja terveydenhuoltoon sekä koulutukseen kohdistuviin leikkauksiin. Tässä vaiheessa haluan kyllä kertoa kuluneen viikonlopun kokemuksista: On tosiasia, että kertaakaan näiden eduskuntatyövuosien aikana en ole saanut niin paljon kuntalaispalautetta kentällä kuin edellisen viikonlopun aikana Keski-Suomessa ja Jyväskylässä sai kuulla. Kansalaiset ovat seuranneet hyvin tarkasti täällä eduskunnassa käytävää julkista keskustelua ja hyvin tarkasti myös niitä puheenvuoroja, joita kansanedustajat ja ministerit ovat käyttäneet, ja he ovat suoraan sanottuna aika järkyttyneitä ja pöyristyneitä tästä tilanteesta.

Hyvin monet ihmiset tulivat varta vasten ottamaan kantaa erityisesti vanhuspalveluihin kohdistettaviin leikkauksiin. Heillä on joko oma vanhempi kotihoidon piirissä tai juuri jonottamassa pääsyä kotihoidon pariin, ja kaikilla huoli oli nimenomaan se, ettei vanhuksen luo meinata tänä päivänäkään saada riittävästi tarvittavaa hoitoa. Monen lähiomaisen kunto on niin huono, että alkaa ylipäättään olla kyseenalaista, onko kotona asuminen lähtökohteisesti enää järkevää tai asianmukaista esimerkiksi muistisairauden tai muuten heikon fyysisen toimintakyvyn takia. Kotona kuitenkin ollaan, ja pääosin juuri sen takia, ettei pitkäaikaishoidon yksiköihin meinaa päästä millään, kun paikkoja ei ole riittävästi. Omaiset kertoivat myös siitä, että he luonnollisesti itsekin yrittävät työelämän ja lastenhoidon ohessa pitää läheisistään huolta käymällä kaupassa ja apteekissa, mutta se ei riitä korvaamaan kotihoidon kautta saatavaa ja odotettavaa apua.

Yksikään kuntalaisista ei vahvistanut väitettä siitä, että heidän vanhempansa saisi liikaa saati turhautumiseen saakka palveluja, vaan huoli oli täysin päinvastainen. Olen itsekin seurannut yli 15 vuotta sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämistä, ja tällaiseen ongelmaan en ole kyllä itsekään törmännyt. Täysin samaa mieltä asiasta ovat olleet myös vanhuspal-

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

veluissa työskentelevät, jotka ovat vakuuttaneet, ettei yhdenkään vanhuksen luona käydä turhaan. Käytännössä kotihoidossa käynnit koostuvat ruokailussa avustamisesta, lääkkeiden ottamisesta avustamisesta, esimerkiksi juuri muistisairaille, ja myös sairaanhoidollisista toimenpiteistä, kuten esimerkiksi haavanhoidosta, ja niinpäin pois. On varmasti totta, että jos sovitut aikataulut eivät pidä ja ovesta tulee monta kertaa päivässä pahimmillaan eri ihminen, se voi aiheuttaa stressiä ja pelkoakin erityisesti muistisairaille ihmisillä, mutta tästä ei kuitenkaan voida tehdä sitä johtopäätöstä, että fyysiset käynnit olisivat turhia tai että ne olisivat korvattavissa teknologisin ratkaisuin.

Olen henkilökohtaisesti sitä mieltä, että kehittyvää teknologiaa tulee pyrkiä hyödyntämään entistä enemmän siellä, missä se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Ongelmaksi teknologia muuttuu kuitenkin siinä vaiheessa, jos sillä säästösyistä aletaan kategorisesti karsimaan kotiin vietäviä palveluja, ja tästähän juuri nyt on kyse, kun palvelujen rahoitusta ollaan vähentämässä etupainotteisesti lisääntyvän teknologian käyttöön vedoten. Suomessa on kunnissa ja kaupungeissa hyödynnetty esimerkiksi lääkerobotteja ja turvarannekkeita jo vuosikausia. Edelleenkin tässä salissa ei ole saanut vastausta siihen kysymykseen, miten olemassa olevan, jo nykyisellään hyödynnettävän teknologian käyttö automaattisesti toisi aidosti säästöjä palveluihin ilman että palvelujen saatavuus tai laatu tosiasiallisesti heikentyisi. Tämä on minusta tässä asiayhteydessä aivan oleellinen kysymys. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

20.55 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Vaikka tätä välikysymyskeskustelua on todella käyty jo useampi päivä, niin emme valitettavasti ole näiden päivien keskustelun aikana saaneet tietää niitä leikkauskohteita, mihin nämä säästöt nyt kaiken kaikkiaan tulevat kohdistumaan. Mutta se on kyllä tullut selväksi, että hallituksen ymmärrys vanhustenhoidon tilasta ei ole ajan tasalla. Ehkä se on syy siihen, että hallitus kuvittelee, että sieltä on leikattavaa, sillä ei ole.

Kaikkein hämmäntävintä keskustelussa on ollut kuunnella, kuinka ministeri Juuso on löytänyt vanhuksen, jonka luona kotihoito käy liian usein. Siellä suorastaan rampataan. Ja tämän yhden tapauksen perusteella sitten suunnitellaan leikkauksia kotihoitoon tavalla, joka vähentää tuhansia ja tuhansia kotikäyntejä, vaikka vanhusten määrä ja kotihoidon tarve vain lisääntyvät. Tällä hetkellä todellinen tilanne on se, että tuhannet vanhukset odottavat palveluasumispaikkaa. Kotihoidossa on tällä hetkellä aivan liian paljon sellaisia vanhuksia, jotka eivät enää pärjää kotona. Ei heidän luonaan käydä nykyään liian usein. Päinvastoin he tarvitsisivat ympärivuorokautista apua.

Ja kyllä, kaikki kannattavat myös teknologian lisäämistä sosiaali- ja terveyspalveluissa, mutta on tilanteita, joissa teknologia ei korvaa ihmistä. Teknologialla voidaan tukea hoitoa, mutta se ei voi korvata ihmistä, eikä sillä voi korvata huonossa kunnossa kotona olevan vanhuksen luona käymistä. Kun puhutaan vanhuksista, joiden luona kotihoidon tulee käydä monta kertaa päivässä, niin puhutaan henkilöistä, joiden tarvitsema apu on niin suurta, että digipalveluilla ei voi ihmisen käyntiä korvata. Mutta juuri sitä hallitus kotihoidon säästöillä hakee. Teknologialla halutaan korvata ihminen sellaisessakin tapauksessa, kun se ei ole mahdollista.

Kun hallitus lisää vanhusten hoivavajetta, niin se kaatuu läheisten niskaan. Yleensä kyse on silloin naisista, sillä Suomessa hoivavastuu on hyvin sukupuolittunutta. Tämä heikentää suoraan naisten mahdollisuuksia panostaa työelämään ja heikentää työelämän tasa-ar-

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

voa entisestään. Ja samanaikaisesti hallitus irtisanoo sote-alan ammattilaisia, jotka niin ikään ovat enimmäkseen naisia.

Arvoisa puhemies! Jos sote-leikkauksista jotain vihiä olemme hallitukselta saaneet, niin opetus- ja kulttuuriministeriön 75 miljoonan lisäleikkaukset ovat jääneet täysin pimentoon. Osuvatko ne koulutukseen, liikuntaan vai kulttuuriin? Sitä emme tiedä, mutta sen tiedämme, että näihin kaikkiin hallitus on jo tehnyt rajuja leikkauksia. Esimerkiksi amiksilta on leikattu 120 miljoonaa, kulttuurista ja taiteesta parikymmentä miljoonaa, ja tuleville vuosille niiden budjetti supistuu kymmenillä miljoonilla entisestään. Ja tähän päälle on siis tulossa leikkauksia vielä 75 miljoonaa lisää.

Erityisen huolissani olen hallituksen ymmärtämättömyydestä, mitä tulee jatkuvaan oppimiseen. Hallitus on lakkauttanut aikuiskoulutustuen, vuorotteluvapaan ja ammattitutkintostipendin. Se on leikannut lähes 15 miljoonaa opettajien täydennyskoulutuksesta ja toiset 15 miljoonaa sote-henkilöstön erikoistumiskoulutuksesta. Tuntuu, että hallitus on täysin irtautunut tämän päivän työelämän todellisuudesta. Jatkuva oppiminen, pätevyyksien päivittäminen, uudelleen kouluttautuminen ja alanvaihto ovat tässä ajassa aivan välttämättömiä. Harva, jos kukaan, selviää koko työelämänsä sillä ensimmäisellä koulutuksellaan, minkä on saanut. Jatkuva oppiminen on ollut Suomen vahvuus, mutta sitä vahvuutta hallitus on jo heikentänyt rajusti. Ja pahoin pelkään, että sitä tullaan heikentämään entisestään kohdistamalla OKM:n 75 miljoonan lisäleikkauksista leijonanosa jatkuvaan oppimiseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

20.59 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Keskustelemme täällä eduskunnassa sosiaalipalveluihin kohdistuvista massiivisista leikkauksista, mutta keskustelun sijaan hallituspuolueiden suunnalta on kuulunut tänään ja jo aikaisempinakin päivinä pelkkää vähättelyä ja iva. Pääministeri Orpo on kutsunut tätä keskustelua turhaksi. Perussuomalaisten eduskuntaryhmän puheenjohtaja Jani Mäkelä taas on katsonut tarpeelliseksi kutsua tätä välikysymyskeskustelua ”demareiden pellesirkukseksi ja jauhannaksi”. Hän epäilee viestipalvelu X:ssä, että ”porukka tuskin on niin tyhmää, että tuolla saisi kuntavaalimenestystä”.

Arvoisa puhemies! Sanon tämän nyt suoraan: jos perussuomalaisten edustajan mielestä keskustelu omaishoidon tuesta, vammaispalveluista, vanhushoivasta ja lapsiperheiden tukemisesta on sirkusta, se kertoo enemmän perussuomalaisten arvoista kuin tästä välikysymyksestä. Me puhumme täällä vakavista asioista. Me olemme kysyneet hallitukselta, mistä konkreettisesti aiotte leikata sata miljoonaa euroa sosiaalipalveluista, emmekä vielä kukaan ole saaneet selkeää vastausta. Olemme nostaneet esiin sen, että leikkausten kohteeksi voivat joutua juuri ne, joilla ei ole vahvaa ääntä yhteiskunnassa: iäkkäät, vammaiset, omaishoitajat, köyhät ja lapsiperheet.

Arvoisa puhemies! Meidän tehtävämme oppositiossa on valvoa, kyseenalaistaa ja vaatia vastuuta ja ennen kaikkea pitää ääntä niiden puolesta, joiden ääni ei muuten kuuluisi tässä salissa. Me emme tule vaikenemaan silloin, kun heikompien oikeuksia poljetaan. Me emme ala pelätä sanojamme, vaikka hallituspuolueet yrittäisivät leimata keskustelun pelleilyksi. Me tulemme käyttämään ääntämme niin kauan kuin leikataan sieltä, mistä ei enää pitäisi leikata, ja kunnes saamme vastaukset kysymykseemme, mistä konkreettisesti hallitus aikoo leikata sata miljoonaa euroa sosiaalipalveluista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

21.02 **Piritta Rantanen sd:** Arvoisa puhemies! Täällä on tänään ja aiempina päivinä käyty erinomaisen hyvää keskustelua hallituksen leikkauksista, ja itsekin haluan nyt ottaa tämän koulutuspuolen — siitä en ole vielä kerennyt puheenvuoroja pitämään.

Hallituksella on välikysymyksen yhtenä kysymyksenä nimenomaan vastattavana siihen, onko hallitus todella sitä mieltä, että koulutuksesta voidaan leikata vielä lisää vaarantamatta hallituksenkin omia tavoitteita koulutustason nostamisesta ja koulutuksellisesta tasa-arvosta. Tämä kysymys on monin tavoin hyvin ajankohtainen ja tärkeä, sillä se koskee suoraan niin nuoremme tulevaisuutta kuin yhteiskunnan pitkän aikavälin hyvinvointia. Suomi on aina ollut maa, joka on ylpeillyt koulutuksensa tasolla ja laajuudella, ja koulutus on meille arvo, joka on kiinteästi sidoksissa tasa-arvoon ja mahdollisuuksien tasa-arvoon. Koulutus ei ole vain yksilön väline parempaan elämään vaan koko yhteiskuntamme perusta. Meidän koulutuksen laatua ja järjestelmäämme ei ole pidetty maailman parhaana ilman syytä. Se on ollut ja on edelleen koko kansakunnan menestyksen ja hyvinvoinnin kulmakivi. Kuitenkin viime vuosina olemme nähneet jatkuvia leikkauksia koulutussektorilla, ja kysymys kuuluukin: Miksi? Mikä on hallituksen näkemys siitä, että koulutuksesta voidaan edelleen leikata ilman, että se vaarantaa niitä tavoitteita, joihin on sitouduttu, koulutustason nostamiseen ja koulutukselliseen tasa-arvoon?

Koulutusleikkauksilla on merkittäviä seurauksia. Leikkaukset eivät tapahdu tyhjiössä, vaikka siltä täällä on voinut monta kertaa tänäänkin kuulostaa — esimerkiksi vammaispalvelulaista puhuttiin, että sieltä ei leikata, otetaan vain määrärahat pois. Jos olisimme saaneet ylös kaikki ne, joilla on haluttu peitellä sitä, että asioista leikataan, niin voin kertoa, että niitä olisi kyllä lukuisia erilaisia kiertoilmauksia löytynyt näidenkin päivien aikana. Mutta leikkaukset eivät siis tapahdu tyhjiössä eivätkä ne kosketa vain koulutuksen työntekijöitä tai koulutuslaitoksia, vaan ne ulottuvat suoraan oppilaisiin ja opiskelijoihin. Kun resursseja leikataan, on ensimmäisenä vaarassa koulutuksen laatu. Opettajilla ei ole enää aikaa tukea oppilaita riittävästi, ja näin ollen koulutuksen eriarvoisuus kasvaa entisestään erityisesti niiden nuorten kohdalla, joiden lähtökohdat eivät ole aivan yhtä hyvät. Koulutustason nostaminen ei ole helppoa, mutta se on mahdollista vain, jos kaikilla nuorilla on yhtäläiset mahdollisuudet koulutukseen. Leikkaukset koulutussektorilla kuitenkin lisäävät eriarvoisuutta ja kaventavat mahdollisuuksia niiltä, joilla ei ole varaa tukea koulutustaan muilla tavoin. Onko meillä ihan aidosti varaa jättää lapsia ja nuoria ilman tarvittavaa tukea juuri silloin, kun he sitä eniten tarvitsevat?

Meidän on myös muistettava, että koulutus on avain ei vain yksilön elämänlaatuun vaan myös yhteiskunnan taloudelliseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Hyvin koulutettu kansa on tuottavampi, innovatiivisempi ja kyvykkyydeltään parempi. Se voi vastata yhteiskunnan haasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen, täällä paljon puhuttuun digitalisaatioon ja sen tuomiin muutoksiin ja työmarkkinoiden kehitykseen. Jos emme investoi koulutukseen, emme investoi tulevaisuuteen. Meidän on siis pohdittava vakavasti, mitä leikkaukset todella maksavat yhteiskunnalle pitkällä aikavälillä, ja näitä vaikutusarviointeja hallitus ei kyllä ole millään tavoin tehnyt.

Koulutuksesta leikkaaminen ei myöskään ole oikeudenmukaista. Koulutus ei ole vain yksilön etu vaan yhteinen hyvä. Jos me haluamme, että kaikki suomalaiset voivat menestyä ja kehittää itseään, meidän on tarjottava kaikille samanlaiset mahdollisuudet. Tässä asiassa ei ole varaa kompromisseihin. Kaikkien lasten ja nuorten on saatava tarvitsemansa tuki ja koulutus.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

Lopuksi haluankin kysyä: Onko hallitus todella valmis asettamaan omat pitkän aikavälin tavoitteensa vaarantumaan vain sen vuoksi, että lyhyen aikavälin säästöt tuntuvat houkuttelevilta? Onko se todella valmis laiminlyömään niitä, jotka eniten tarvitsevat tukea ja resursseja, ja onko hallitus valmis vaarantamaan koko kansakunnan tulevaisuuden?

Arvoisa puhemies! Meillä ei ole varaa leikata koulutuksesta. Meidän on investoitava koulutukseen, jotta voimme varmistaa tasa-arvoiset mahdollisuudet ja nostaa koulutustasoa. Se on ainoa tie, joka vie meidät kohti parempaa ja oikeudenmukaisempaa tulevaisuutta, ja juuri se on se yksi syy, minkä vuoksi tämä välikysymys on nyt tehty.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

21.08 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Onhan tämä tosiaankin aivan ennennäkemätön ja ennenkuulumaton tilanne, jota tässä salissa tänäänkin todistamme. Eduskunnan koko parlamentaarinen oppositio on jo useiden päivien ajan vedonnut siihen, että pääministeri Orpo astuisi tähän saliin ja lunastaisi antamansa lupauksen. Vielä kuukausi sitten pääministeri lupasi eduskunnan edessä, että hallituksen kaavailemat lisäleikkaukset sosiaali- ja terveydenhuoltoon tuodaan eduskunnan tietoon hyvissä ajoin ennen alue- ja kuntavaaleja. Tänään tiedämme ennakkoonestyksen jo reilu tunti sitten päättyttyä, että lupaus ei pitänyt. Ennakkoonestyksen päättyminen ei poista sitä, etteikö hallituksella olisi edelleen velvollisuus tehdä selkoa leikkausaikeistaan. Eduskunta ja kansa ansaitsevat tietää koko totuuden siitä, mihin hallitus aikoo uusia lisäsopeutuksiaan kohdentaa.

Onkin siis jälleen paikallaan vedota siihen, että pääministeri astuisi tänne eduskunnan suureen saliin vielä tänä iltana ja tekisi selkoa juurta jaksen, mistä hallitus pimittämänsä 170 miljoonan euron lisäleikkaukset soteen oikein aikoo toteuttaa. Samassa yhteydessä olisi vähintään kohtuullista kuulla myös opetusministeriä siitä, mitä tapahtuu koulutukselle, johon tehtävät 75 miljoonan euron lisäleikkaukset on myös hallituksen toimesta nyt pimitetty yli vaalipäivän. Valitettavaa on, että koko opposition yhteinen välikysymys, joka on todella vakavalla mielellä tehty, sai sisällöltään niin ohuen vastauksen hallitukselta. Välikysymykseen annettu vastaus ei sisältänyt tyydyttäviä ja kattavia vastauksia opposition kysymyksiin, ja siksi tämä keskustelu välikysymyksestä on yhä aiheellista ja erittäin paikallaan.

Arvoisa puhemies! Nykyisen eduskunnan kausi on jo puolivälissä, ja pääministeri Orpon hallitus on ollut vallassa pian kahden vuoden ajan. Päivä päivältä hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikka ja sen vaikutukset ja niiden koko kuva alkavat hahmottua yhä selkeämmin. Näkymä on karua todistettavaa. Hallituksen harjoittama talous- ja työllisyyspolitiikka on ajanut pahasti karille ja kokenut haaksirikon suhteessa hallituksen itsensä asettamiin tavoitteisiin. Suomen työttömyys on jo Euroopan ennätysluvuissa. 100 000 uutta työpaikkaa on vain kaukainen haave. Valtion velkaantuminen jatkuu vaalipuheista huolimatta korkealla. Yritysten konkurseista joudumme, niistäkin, lehdistä jatkuvasti lukemaan, eikä uutta kasvua ole onnistuttu, sitäkään, luomaan Suomeen tähän aikaan. Kaikkein surullisinta on, että hallitus maksattaa epäonnistuneen talous- ja työllisyyspolitiikkansa tavallisilla ihmisillä ja aivan erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa olevilla. Siksi hallitus on myös soten ja koulutuksen lisäleikkauksiin päätenyt, koska sen oma politiikka ei tuota hallituksen toivomaa tulosta taloudessa ja työllisyydessä.

Arvoisa puhemies! Politiikassa on aina kyse arvovalinnoista, jotka määrittävät harjoitettua politiikkaa ja sen suuntaa. Arvovalinnat korostuvat etenkin silloin, kun julkinen talous

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

on tiukilla ja asioita on asetettava tärkeysjärjestykseen päätöksenteossa niin siellä kunnissa, hyvinvointialueilla kuin täällä eduskunnassakin. Juuri tällaisia aikojahan me elämme nytkin Suomessa. Taloudellisesti vaikeina aikoina, kun moni asia koettelee ihmisten arkista tulevaisuudenuskoa, politiikalta on aivan oikein edellyttää vahvaa oikeudenmukaisuutta. Kyse on pohjimmiltaan siitä, yritetäänkö asioita tehdä reilummin vaiko ei.

Me sosiaalidemokraatit uskomme siihen, että valtiontaloutta, työllisyyttä ja yhteisiä asioita voidaan hoitaa oikeudenmukaisesti myös vaikeina aikoina. Hallituksen arvovalinnat eivät ole ainoa vaihtoehto ja kiveen hakattu totuus siitä, miten asiat tulisi tässä maassa hoitaa näinäkin aikoina. Sen me sosiaalidemokraatit olemme muun muassa vaihtoehtobudjeteissamme osoittaneet joka ikinen vuosi kuluvan valtuustokauden aikana. Vaihtoehtoja on olemassa.

Hallituksen pitäisikin nyt palauttaa vahva oikeudenmukaisuus ja välittäminen talous- ja työllisyyspolitiikkansa keskiöön. [Oskari Valtola pyytää vastauspuheenvuoroa] Vain siten hallitus kykenisi myös vahvistamaan sitä luottamusta, joka on kokenut kovan kolauksen hallituksen tekemien arvovalintojen seurauksena. Vielä ei ole liian myöhäistä tehdä harjoitettuun politiikkaan suunnanmuutosta, jota kovin moni suomalainen kaipaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

21.13 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Opposition yhteinen väliskysymys jätettiin hallituksen pimitetyistä sote- ja koulutussäästöistä. Edelleen on epäselvää, miten hallitus aikoo kohdentaa nämä OKM:n alaiset miljoonaluokan leikkaukset: nuorisotyöhön, liikunnan edistämiseen, kulttuuriin vai ammatilliseen koulutukseen? Nuorilta leikkaaminen on aina leikkaamista koko Suomen tulevaisuudesta. Kulttuurista on jo massiivisesti leikattu.

Ammatilliseen koulutukseen on tällä hallituskaudella suunnattu yli 120 miljoonan euron leikkaukset. Säästötoimet kohdentuvat juuri koulutuksen järjestäjiin alueilla, joilla nuorten oppivelvollisten määrä on pieni mutta tarve uudelleen koulutukselle on suuri. Jo nykyisellään ammatillista koulutusta vaivaa pula lähiopetuksesta. Tunteja on jouduttu niipistämään ja siirtämään oppimista harjoitteluun tai työpaikoille. Tällä hetkellä ammatillisessa koulutuksessa on suuri huoli: yt:t päällä, henkilöstöä ja aloituspaikkoja vähennetään, tulevaisuus usko näyttää synkältä. Suomen kasvu edellyttää ammatillisen koulutuksen rahoituksen turvaamista riittävän ammattiosaamisen järjestämiseksi. Kaiken tämän keskellä hallitus leikkaa lisää eikä edes kerro, mistä leikataan.

Lisäksi hallitus on jo lopettanut aikuiskoulutustuen, eikä korvaavasta mallista ole koko kansan kouluttajaksi. Nykyajan työelämä vaatii vahvaa koulutus pohjaa mutta myös valmiuksia oman osaamisen kehittämiseen ja päivittämiseen. Hallitus on toimillaan romuttamassa jatkuvan oppimisen ideologiaa ja laskee tietoisesti Suomen osaamistasoa. Koulutuslupaus on jälleen petetty, ja Suomen nuorten ja aikuisten mahdollisuutta kouluttautua heikennetään.

Jos täällä olisi ministereitä paikalla, kysyisin, voisitteko luvata suomalaisille, että emme enää näe leikkauksia, jotka osuvat suomalaisiin lapsiin, nuoriin, kulttuuriin tai liikunnan edistämiseen, mutta vastaajia ei liene paikalla.

Arvoisa puhemies! Kun maailmalla kuohuaa, haetaan turvaa elämän perusasioista ja kulttuuri tarjoaa kaivattua lohtua. Kulttuurin ja taiteen mahdollisuudet muutosvoimana on hyödynnettävä laajemmin kaikilla politiikan alueilla. Hallituksen kulttuuripoliittisen se-

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

lonteon tavoitteet ovat hyviä, mutta samalla hallituksen kulttuurialaan kohdistamat leikkaukset ovat ristiriidassa näiden tavoitteiden kanssa. Hallituksen 17 miljoonan euron leikkauksilla on tuhoisat seuraukset.

Esimerkiksi omalla kotiseudullani kulttuurikaupunkina tunnetussa Savonlinnassa teatteri ja orkesteri kärsivät näistä leikkauksista valtavasti ja monet kulttuurialan toimijat ovat huolestuneita alan tulevaisuudesta.

Kulttuuri ei ole vain elinkeino. Se on myös hyvinvoinnin ja osallisuuden perusta. On muun muassa välttämätöntä vakiinnuttaa taideterapiat — musiikki-, tanssi-, liike- ja kuvataideterapia — osaksi terveydenhuoltoa ja hyödyntää täten taiteen ammattilaisia myös sosiaali-, terveys- ja kasvatusaloilla. Myös lasten ja nuorten taidekasvatusta olisi vahvistettava.

Me sosiaalidemokraatit emme leikkaisi kulttuurista vaan turvaisimme sen rahoituksen pitkäjänteisesti. Kulttuuri vahvistaa ja uudistaa Suomea. Siksi sen on myöskin pysyttävä kaikkien ulottuvilla. Kulttuuri myöskin työllistää tuhansia ja edistää taloutta ja kasvua. Kulttuuri on investointi, ei kustannus. Jos me emme panosta kulttuuriin tänään, voimme menettää tulevaisuudessa lahjakkuuksia. Kulttuuri kuuluu kaikille. Se ei muuten ole mikään luksustuote, vaan kulttuurin on oltava jatkossakin meidän kaikkien saavutettavissa.

Valitettavasti näyttää siltä, että hallitus ei ymmärrä kulttuurihyvinvoinnin pitkäaikaista arvoa. Kun arvonalisävero nostetaan kulttuuritapahtumien osalta — konsertit, teatteriliput — niin hallitus lähettää selkeän viestin siitä, että kulttuuri ei ole prioriteetti. Meille sosiaalidemokraateille kulttuuri on investointi. Kun museot joutuvat leikkaamaan lasten toiminnasta ja teatterit eivät voi enää kiertää, kulttuuri jää monille saavuttamattomaksi. Kulttuuritapahtumien arvonalisäveron nosto tekee tavallisten kansalaisten osallistumisen kulttuuritapahtumiin entistä vaikeammaksi. Kulttuurin tulee myös kuulua kaikille, ei vain suurkaupungissa asuville.

Saavutettavuuden parantamiseksi on muun muassa kehitetty Kaikukortti, jolla taloudellisesti tiukassa tilanteessa olevien on mahdollisuus osallistua kulttuurielämään ja harrastaa taiteen tekemistä maksuttomilla pääsylipuilla tai kansalaisopistojen kursseilla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

21.19 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallitus siis ilmoitti lisäleikkauksista lastensuojeluun, vammaispalveluun sekä kotihoitoon. Vammaispalvelulakia muuttamalla hallitus leikkaa 20 miljoonaa euroa, kotihoidosta 16,2 miljoonaa euroa, ja ne leikataan teknologiaa hyödyntämällä, mitä ikinä tämä sitten tarkoittaakaan. Ja vielä sokeina pohjalla: hallitus leikkaa lastensuojelusta reilut 15 miljoonaa euroa kahden vuoden aikana. Sitten siellä on vielä piilossa olevat 100 miljoonaa euroa leikkauksia sosiaalihuoltoon. Herää kysymys, ovatkohan nämä piilossa olevat leikkaukset siellä samassa piilossa, missä työministerin aiemmin mainitsemat piilotyöpaikat.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiinnittää vielä huomiota hallituksen uuteen suunnitelmaan, nimittäin työttömyysturvan uusiin leikkauksiin. Hallitus aikoo kiristää työttömyysturvan karenssia eli työttömille langetettavia rangaistuksia velvoitteiden laiminlyönnistä. Uudessa mallissa ensimmäisestä rikkeestä seuraisi viikon karenssi ja toisesta rikkeestä kuuden viikon karenssi työttömyysturvaan. Oltaisiin siis siirtymässä neliportaisesta seuraamusjärjestelmästä kaksiportaiseen seuraamusjärjestelmään. Tämä tarkoittaa, että työttömät saavat vähemmän tukea ja heidän on vaikeampi täyttää työssäoloehto, mikä heiken-

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

tää heidän taloudellista tilannettaan entisestään. Tämä ehdotus on järkyttävä ja epäoikeudenmukainen. Hallitus maksattaa epäonnistuneen talous- ja työllisyyspolitiikkansa kaikin heikompiosaisilla ja nyt myös työttömyyttä kohdanneilla. Tämä on täysin väärin.

Hallituksen työllisyyspolitiikka on Euroopan epäonnistuneinta. Sen sijaan, että hallitus keskittyisi luomaan uusia työpaikkoja ja parantamaan työllisyysmahdollisuuksia, se suunnittelee työttömyysturvan lisäleikkauksia. Tämä ei ole ratkaisu ongelmiin, vaan se pahentaa niitä entisestään.

Arvoisa rouva puhemies! Meidän on puolustettava heikompiosaisia ja työttömiä. He ansaitsevat parempaa kohtelua ja tukea, ei leikkauksia ja epäoikeudenmukaisuutta. Hallituksen on otettava vastuu epäonnistuneesta politiikastaan ja tehtävä parempia päätöksiä, jotka ovat reilumpia ja jakautuvat tasaisemmin.

Arvoisa rouva puhemies! SDP tekisi reilumpia päätöksiä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen.

21.22 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tätä välikysymyskeskustelua on käyty nyt jo toista viikkoa. Tässä välikysymyksessä koko oppositio yhdistyi haastamaan hallitusta pimitetyistä lisäleikkauksista soteen ja myös koulutukseen. Pidän erittäin tärkeänä, että keskustelussa on nostettu vahvasti esille myös nämä edelleen piilotetut leikkaukset opetus- ja kulttuuriministeriön saralle. 75 miljoonaa euroa on valtava summa suomalaisesta koulutuksesta. Esimerkiksi ammatillisesta koulutuksesta on leikattu yli 120 miljoonaa euroa tilanteessa, jossa edelleen saamme tietoa kentältä, että nuoremme kärsivät siitä, että esimerkiksi lähiopetusta ei ole mahdollista tarjota niin paljon kuin kasvavat nuoret ammatitopintojensa tueksi tarvitsisivat. Aikuiskoulutustuki on romutettu, mikä heikentää jo työssä olevien ihmisten mahdollisuuksia uudelleen kouluttautua ja pätevoityä esimerkiksi varhaiskasvatusopettajaksi tai pelastustoimen esihenkilöksi.

Koulutusleikkauksia ei tämä maa enempää kestä. Ja sen vuoksi olisi perusteltua saada hallitukselta vastaus: minne nämä pimitetyt 75 miljoonan euron koulutusleikkaukset kohdennetaan? Ja on aivan ymmärrettävää, että myös tämä kysymys koulutuksesta on hallitukselle kiusallinen näin kuntavaalien alla, koska kunnissa päätetään varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta ja toisen asteen koulutuksesta, mukaan lukien ammatillinen koulutus. Se on se syy, minkä takia hallitus haluaa siirtää myös näiden leikkauslistojen tosiasiallisen sisällön kuntavaalien ylitse ensi syksyn budjettiriiheen, kansalaisilta piiloon.

On valitettavaa, että myöskään sote-puolella hallitus ei kykene kertomaan, minne se säästönsä kohdentaa. Me olemme saaneet tynkäsäästölistan, josta olemme saaneet tietää, että kyllä, vanhusten kotihoidosta leikataan, mikä tarkoittaa vähemmän kotihoidon käyn-tejä. Tämän me olemme ministeri Juusolta kuulleet, mutta edelleenkin se selvitys, mikä meille on annettu sosiaalipalveluihin tehtävästä sadan miljoonan euron säästöstä, ei avaa, mitä sosiaalipalvelulain 11 ja 14 §:n uudistaminen käytännössä tarkoittaa. Ja huolestamme on, että tämäkin uudistaminen on leikkausta saksilla eli pelkkiä säästöjä — säästöjä kaikin heikoimmassa asemassa olevilta.

Tässä on paikallaan muistuttaa: Se juurisyy, miksi hallitus on ajautunut tähän leikkauskierteeseen — se on se, että hallituksen tavoite yhdeksän miljardin euron sopeutuksesta no-jautui epärealistisiin ja hallituksen kannalta mahdottomiin työllisyystavoitteisiin. Hallitus on epäonnistunut tavoitteessaan luoda tähän maahan 100 000 uutta työllistä, omilla toimil-laan syventänyt taantumaa, mikä on aikaansaanut työttömyyttä. 100 000 työllisen sijaan

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

meillä on 70 000 vähemmän työllisiä, ja tätä laskua nyt maksatetaan suomalaisilla ikäihmisillä, vammaisilla ja lapsilla ja nuorilla. Ja vielä koulutuksesta leikataan. Tästä ei hyvää seuraa. Tämä kierre sen kuin syvenee, mutta lisäleikkauksilla Suomi ei kasvuun nouse. Sen sijaan me sosiaalidemokraatit uskomme, että koulutukseen ja kulttuuriin tulee investoida, kansanterveyteen tulee investoida, ihmisten hyvinvoinnista täytyy pitää huolta.

Tähän me, oppositio, olemme peränneet nyt vastauksia pääministeri Orpolta jo toista viikkoa, mutta nähtävästi kokoomuksen kalenteriin ei mahdu eduskunnan eteen tuleminen ja tosiasioiden kohtaaminen. Ministeriaitio kumisee tuossa taas tyhjyyttään, vaikka useassa puheenvuorossa on pyydetty pääministeri Orpoa eduskunnan eteen vastaamaan.

Petteri Orpo on ilmeisesti tänään todennut tästä välikysymyskeskustelusta, että tämä on turha keskustelu. Voiko enempää väheksyä sitä, kun kansanedustajat käyvät täällä välikysymyskeskustelua, joka on parlamentarismissa järein väline haastaa istuva hallitus? Valtiovarainministeri Purra jopa totesi viime viikolla, että oppositio on toiminut epäisänmaallisesti. Tällaista parlamentarismia ja eduskuntakeskustelun väheksyntää ei tässä maassa ole vähään aikaan kuultu. Mutta näyttää, rouva puhemies, siltä, että hallituksen korvat ovat niin kovat, että me saamme turhaan odottaa pääministeri Petteri Orpoa tänne paikalle. Joku roti tässä keskustelussa pitäisi olla, mutta pääministeriltä sitä selkärankaa ei tunnu löytyvän.

Jossain kohtaa tämäkin keskustelu päättyy ja ne kysymykset jäävät vaille vastausta, mutta Suomen kansalla on oikeus tietää, ja jos se ei saa tarpeeksi tietoa, niin ainakin sillä on oikeus ottaa kantaa, sillä sunnuntaina tässä maassa toimitetaan vaalit, mikä on mahdollisuus muuttaa suuntaa kohti reilumpaa ja inhimillistä politiikkaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola, vastauspuheenvuoro.

21.27 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli mielenkiintoista kuulla tuossa aiemmassa puheenvuorossa sosiaalidemokraattien talouspolitiikan uskotavasta vaihtoehdosta, kun me tiedämme, että olette vastustaneet kaikkia säästöjä, kaikkia rakenneuudistuksia, mutta sitten vaihtoehdobudjeteissanne olette hyväksyneet käytännössä jokaisen niistä. Sen lisäksi vuoden 2024 vaihtoehdobudjetin työllisyysvaikutukset ovat edelleenkin kertomatta, vaikka puolueenne puheenjohtaja Antti Lindtman on ne tässä salissa kolme kertaa luvannut toimittaa.

OKM:n 75 miljoonan euron säästöt 8,5 miljardin euron kokonaisuudesta on OKM:n kolmen ministerin toimesta luvattu toimittaa kasvuriihessä jo tänä keväänä, ei ensi syksynä, niin kuin ne normaalin budjettimenettelyn myötä tulisivat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen, vastauspuheenvuoro.

21.28 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun mikään ei riitä, niin sitten nostetaan SDP:n vaihtoehdobudjetti tikun nokkaan. Mutta mikäs siinä, meidän vaihtoehdobudjettimme on laadittu hyvin huolellisesti, sen työllisyysvaikutukset ovat avoimesti esillä ja sen tasapainotus on täsmälleen sama kuin hallituksella.

Vaihtoehdobudjetit tehdään aina todellisena vaihtoehtona hallituksen kuluvan vuoden talousarviolle. Meidän vaihtoehdobudjettimme on välittömästi toimeenpantavissa, se on realistinen. Se on realistinen, mutta se perustuu oikeudenmukaisemmille ratkaisuille. Siinä ei leikata kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta, siinä ei karsita kasvun edellytyksiä,

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

vaan pikemminkin siinä luodaan kasvun edellytyksiä muun muassa vahvistamalla kotitalouksien luottamusta. Me käytämme veropolitiikkaa oikeudenmukaisesti niin, että ne kotitaloudet, pieni- ja keskituloiset suomalaiset kotitaloudet, jotka tarvitsevat pientä piristysruisketta omaan talouteensa, saisivat sitä meidän vaihtoehtobudjetissamme. Se myös vahvistaisi talouskasvua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

21.29 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun vaihtoehtobudjetinne työllisyysvaikutukset ovat julkisesti tiedossa, niin kysyisin: voisitteko toimittaa ne vuoden 2024 työllisyysvaikutukset tänne arvioitavaksi, koska niitä ei ole tullut, vaikka eduskunnan tietopalvelu on ne laskenut, vaan te olette salanneet ne?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen, vastauspuheenvuoro.

21.30 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Nyt käydään välikysymystä hallituksen leikkauksista soteen ja koulutukseen, ja kiitoksia, että hallituspuolueen edustajat, kaksi edustajaa, ovat täällä kuuntelemassa tätä tärkeää välikysymystä. Minusta tuntuu, että te tiedätte, mistä ihmisten tarvitsemista sosiaalihuollon ja erikoissairaanhoidon palveluista nyt hallitus on valmis karsimaan, mutta me kysymme: miksi sitä tietoa ei anneta Suomen eduskunnalle ja Suomen kansalle? Kyllä hyvinvoinnin ministerityöryhmässä varmasti on ollut tavoiteaikataulu, milloin tämä pääministerin lupama tieto eduskunnalle annetaan, mutta nyt vähän tuntuu siltä, että tätä työtä ei näköjään johda kukaan, kun me emme ole saaneet sitä tietoa, mistä te olette leikkaamassa lisää sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen, varsinainen puheenvuoro.

21.31 Saku Nikkanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan nyt käsitellään opposition yhdessä jättämää välikysymystä eikä varsinaisesti meidän vaihtoehtobudjettia, mutta kun tätä viime viikosta alkanutta keskustelua on käyty ja näitä hallituspuolueiden puolustuspuheenvuoroja on kuullut, että milloin sitten on kyse teidän jättämästänne sotesta ja milloin on kyse edellisen hallituksen tekemisistä tai sitä edellisen tai sitä sitä edellisen hallituksen tekemisistä, niin eihän se tässä nyt sinänsä yllätä, että nyt sitten vaihtoehtobudjettiinkin jo lähdetään koskemaan.

Ehkä edustaja Valtolalle tietysti vielä sitä, että eivätkö ne vuoden 2024 työllisyysvaikutukset ole jo meillä ihan tiedossakin, mitä silloin on tapahtunut. Ne ovat tämän hallituksen aikaansaannosta, ja mitenkähän paljon se oli? Joku voi salista auttaa, mikä tällä hetkellä on työttömien määrän lisääntyminen, mutta ei kovin vahva se hallituksen tulokortti viime vuodelta kyllä ole, ja ei paljon paremmaltakaan näytä.

Me olemme tässä välikysymyksessä ja sen käsittelyssä esittäneet kysymyksiä, mistä hallitus aikoo leikata nämä sosiaali- ja terveyspalveluiden uudet säästöt, ja olemme kysyneet myös, mistä nämä opetus- ja kulttuuriministeriön säästöt leikataan, ja kovin vähän ollaan edelleen vastauksia saatu. Niistäkin vastauksista, mitä olemme saaneet, on käyty aika kippakkaa keskustelua täällä, esimerkiksi siitä, mistä ne säästöt vanhusten kotihoidossa tällä teknologian lisääkäyttönotolla oikein syntyvät. No, siihen olemmekin oikeastaan vastaus-

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

ta jo hieman saaneetkin, eli käytännössä vähentämällä käyntejä vanhusten kotihoidossa. Siihen olemme kyllä vastauksen saaneet, mutta vielä on aika iso osa säästöistä ja niiden vaikutuksista hämärän peitossa.

No, hallituspuolueiden edustajat ovat hieman vähätelleet tätä meidän välikysymystämme ja näitä summia, mitä nyt ollaan leikkaamassa. Tokihan ne näyttävät hieman pieniltä, jos vertaa sosiaali- ja terveyspalveluiden kokonaisbudjettiin, mutta kun me kaikki tiedämme, miten paljon tämä hallitus on jo nyt leikannut vanhoilla päätöksillä, jotka vielä vyöryvät sinne hyvinvointialueille, ja miten jaksamisen rajoilla siellä hyvinvointialueilla on yritetty toimeenpanna näitä rankkoja ja armottomiakin leikkauslistoja, mitä täältä hallitus on heidän niskaansa sysännyt, tilanteessa, jossa olemme tehneet Suomen historian suurimman julkisen sektorin uudistuksen, jossa sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyivät kunnilta hyvinvointialueille, niin kyllä tässä nyt olisi vähintäänkin kohtuullista tarjota jonkinlaista työrauhaa myös sinne hyvinvointialueille.

Täällä kovasti kyllä ylistetään sitä työtä, ja itsekin yhdyn siihen, että hyvinvointialueet ovat erittäinkin hyvin pystyneet tavallaan näihin leikkauksiin tarttumaan, mutta se hyvin tarttuminen tarkoittaa sitä, että esimerkiksi kotikaupungissani meillä suljetaan ovet kolmesta neljästä terveysasemasta ja sen lisäksi vielä yöpäivystys lakkaa, ja kotimaakunnassani Varsinais-Suomessa ei ole sen jälkeen enää kuin yksi sairaala, jossa yöpäivystyksen ovet aukeavat, jos sinne paikalliset asukkaat haluavat tulla. Nämä ovat kyllä ihan valtavia heikennyksiä, mitä siellä on jo nyt tehty, ja nyt siihen päälle... Tavallaan voisi ajatella näin, niin kuin sanontakin kuuluu, että jossain kohtaa se kamelin selkä katkeaa tai tuopissa se viimeinen pisara läikkyi yli, eli kyllä tässä aletaan olemaan siellä alueilla oikeasti sellaisen tilanteiden ääressä, että siellä työntekijät ovat aidosti jaksamisensa rajoilla, ja senkin takia on todellakin kohtuullista saada tietää, mihin nämä leikkaukset osuvat.

Myös hyvinvointialueilla asuvat asukkaat ovat oikeutettuja tietämään, varsinkin näin vaalien alla, mistä hallitus aikoo oikeasti leikata nämä tulevat, mistä palveluista Purran sakset puraisevat seuraavaksi tai mistä lupauksesta pääministeri Petteri Orpo seuraavaksi aikoo luistaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

21.36 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Hyvää keskustelua, välikysymyskeskustelua hallituksen lisäleikkauksista soteen ja koulutukseen. Ihan ensin täytyy kyllä todeta, että hyvä, että tätä keskustelua käydään, ja kiitos, että hallituspuolueitten suunnalta kaksi edustajaa on tätä keskustelua kuuntelemassa ja myös kommentoimassa. Se on tärkeää.

Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Sain Keski-Suomesta harmistunutta viestiä viikonloppuna, ja tämä asia liittyy juurikin tähän kotihoitoon ja kotihoidon työntekijöitten tilanteeseen. Siitä ajattelin kertoa ja sitten lopuksi vähän tästä päätöksenteosta.

Puhemies! Haluan siis nostaa tähän keskusteluun esiin erityisesti kotihoidossa työskentelevien hoitajien työn arvostuksen tai pikemminkin sen puutteen, jota valitettavasti olemme nyt kuulleet tämän keskustelun aikana ministeriäitien suunnalta ministeri Juuson suusta hänen puhuessaan niin sanotuista ramppaajista eli kotihoidon työntekijöistä. On kohtuutonta, tietyllä tavalla epäoikeudenmukaista kutsua kotihoidon työntekijöitä tammöisellä nimikkeellä. Kyse on koulutetuista, lääkeluvallisista hoitajista, lähi- ja sairaanhoitajista, jotka tekevät vaativaa, vastuullista ja kokonaisvaltaista työtä asiakkaiden kodeissa. Työ ei

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

ole pelkkää ovien aukomista tai hetkellistä piipahtamista asiakkaan luona, vaan se on päivittäistä huolenpitoa ikäihmisistä, vammaisista, mielenterveys- ja päihdekuntoutujista — ihmisistä, jotka tarvitsevat apua elämänsä perusasioissa.

Puhemies! Nämä asiakaskäynnit kotihoidossa eivät tapahdu sattumalta. Jokainen asiakas on arvioitu palvelutarpeen arvioinnissa, ja käynnit ovat suunniteltuja ja perusteltuja. Hoitajat huolehtivat lääkkeistä, myös insuliinipistoksista, joita asiakkaat eivät itse kykene ottamaan. He ottavat verinäytteitä, hoitavat haavoja, huolehtivat hygieniasta, auttavat ruokailussa. He ovat myös usein ainoa kontakti, jonka moni asiakas päivänsä aikana näkee. Hoitaja voi olla se, joka soittaa ambulanssin, kun vointi romahtaa. Hoitaja on se, joka kirjaa potilastiedot, arvioi asiakkaan toimintakykyä, välittää havainnot eteenpäin. Ja puhemies, mikä tärkeintä, asiakkaat odottavat hoitajaa. He eivät puhu ramppaamisesta. He kysyvät, milloin hoitaja tulee taas. Tämän olen kuullut monen hoitajan suusta, jotka ovat tehneet tätä työtä vuosien ajan tuhansien asiakaskäyntien kokemuksella.

Kunnioitettu puhemies! Jos ministeri Juuso tulisi ja menisi kotihoidon aamu- tai iltavuoroon, näkisi hän työn todellisen luonteen. Sen jälkeen voisimmekin keskustella, kuinka turhia nämä hoitajat ovat vai ovatko he pikemminkin arjen sankareita, joita ilman moni ihminen jäisi täysin yksin.

Puhemies! Tämän kirjoituksen olen tehnyt siltä pohjalta, minkä palautteen sain sieltä Keski-Suomesta lähihoitajalta.

Ja kun tässä välikysymyskeskustelussa lisäleikkaukset ovat kohdistumassa myös tuonne koulutukseen ja myös kulttuurin suuntaan — kiitoksia edustaja Anna-Kristiina Mikko-selle hyvästä, ansiokkaasta puheenvuorosta kulttuurin osalta — niin illan mielte onkin laulusta: ”Paljon sanomatta jää, / kun harvoin tavataan, / mitä kaikkea mä yksin mietinkään. / Kiire on, me tuskin katsein / toista kosketaan, / voi jos ajan saisi kerran riittämään!” Tämä oli Kuoppamäen sanoitusta. Jukka Kuoppamäki, tunnettu suomalainen lauluntekijä, säveltäjä, sanoittaja, äänituottaja, kirjoittanut noin 2 000 musiikkikappaletta, joissa yleisimpiä aiheita ovat rakkaus, Suomi ja kaipaus.

Puhemies! Kun tämä keskustelu on ollut osin rakentavaa mutta osin vähän ei niin rakentavaa, niin ehkä jos puhemies sallii, vaikka viisi minuuttia tulikin täyteen, hieman vielä tästä päätöksenteosta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Hyvin tiiviisti. Viisi minuuttia on se sovittu aika.

Aha, no sitten pitää ottaa vielä toinen puheenvuoro ja tulla uudelleen tähän puhuja-aioon. — Mutta kiitoksia tästä mahdollisuudesta. [Kim Berg: Vielä kerkeää ottaa puheenvuoron!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

21.42 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Tänä iltana ainakin se asia on selvinnyt, että Suomessa ollaan tällä hetkellä kriittisessä tilanteessa, jossa hallitus suunnittelee merkittäviä säästötoimenpiteitä sosiaali- ja terveydenhuollon alueella. Nämä leikkaukset voivat vaikuttaa syvästi kansalaisten hyvinvointiin ja sote-alan työntekijöihin, mutta varmuutta ei leikkauskohteisiin saada. Luvattu on, mutta lupauksen pitäminen on ollut todella vaikeaa. Nyt ei enää voi mitenkään perustella, että ”hyvissä ajoin ennen vaaleja”. Ennakkoäänestys on päättynyt.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

Sen sijaan on eduskunnan keskustelua arvosteltu mitä eriskummallisimmin sanakään-
tein. Tulipa mieleen, että jos täällä, tässä salissa, ei keskustella kansalaisten tärkeistä joka-
päiväisistä palveluista, niin eikö se ole eduskunnan arvovallan vertaamista siihen kuului-
saan kumileimasimeen. Tällaisella viestinnällä hallituspuolueiden edustajat itse asiassa
murentavat itse eduskunnan arvovaltaa ja uskottavuutta — toki sen lisäksi, että hallitus ei
tuo eduskunnalle tiedoksi niitä leikkauksia, joita itse on luvannut tuoda tiedoksi ”hyvissä
ajoin ennen vaaleja”. Tämä, jos mikä, on pelottavaa ja murentaa kyllä uskoa politiikkaan.

Illan aikana ja viime viikollakin on myös kuultu, että leikkauksia vaaditaan, mutta nyt
sekin on kääntynyt itse asiassa panostukseksi tämän ihmeellisen keskustelun aikana, jossa
velatkin ovat muuttuneet saataviksi. Te, hyvä hallitus, ette saa puhuttua mustaa valkoisek-
si. Näiden toimenpiteiden vaikutukset tuntuvat jo nyt kaikkialla hyvinvointialueilla, joissa
on käynnissä yt-neuvottelut tuotannollis-taloudellisista syistä. Ne on joko käyty tai ne ovat
tulossa. Tämä on herättänyt huolta sote-alan työntekijöiden määrän vähenemisestä ja työn
kuormittavuuden lisääntymisestä.

Henkilöstöleikkaukset, lomautukset ja irtisanomiset ovat jo johtaneet siihen, että alan
ammattilaiset, kuten lähihoitajat ja sairaanhoitajat, eivät enää ole valmiita sitoutumaan työ-
hön pitkäaikaisesti. Monilla alueilla sote-ala ei enää houkuttele uusia osaajia, mikä tekee ti-
lanteesta entistä vaikeamman — esimerkiksi vuonna 2023 eläkkeelle jäi 691 lähihoitajaa ja
485 sairaanhoitajaa — ja suuri osa hoitajista on jo eläkeiässä. Samalla rekrytointitarve kas-
vaa tulevaisuudessa, mutta osaajia ei ole riittävästi. Kouluttautuminenkaan ei ole mahdol-
lista hallituksen leikkausten vuoksi niin ammatillisesta koulutuksesta kuin myös aikuis-
koulutuksesta.

Sote-alan työllisyystilanne on jo nyt vaikea. Vaikka alalta valmistuu opiskelijoita, työ-
markkinoille ei ole kuitenkaan mahdollista päästä, koska yt-neuvotteluja käydään kaiken
aikaan. Tässä on varsinainen dilemma tälle hallitukselle, joka on onnistunut ennätystyöllii-
syydestä rysähtämään ennätystyöttömyyteen. Tulevaisuuden sote-alalla siis näkymät ovat
synkät, ja hallituksen säästötoimet voivat pahentaa tilannetta entisestään. Samaan aikaan,
kun leikkauksia toteutetaan, tarvitaan entistä enemmän osaavaa henkilöstöä. Mutta mitä te-
kee hallitus? Romuttaa tämänkin mahdollisuuden.

Olisi erityisen tärkeää, että hallitus ja myös päättäjät ymmärtäisivät säästöjen pitkän ai-
kavälin vaikutukset. Tässä salissa kauniisti puhutaan ennaltaehkäisystä ja ennakoivasta
toiminnasta, mutta kun on politiikantekojen aika, niin näinhän ei tapahdu. Olemme jo näh-
neet, kuinka sote-alan työntekijöiden työvoimapula pahentuu ja samaan aikaan yt:t lisään-
tyvät. Ilman riittävää panostusta henkilöstöön ja koulutukseen emme tule saavuttamaan
kestävää sote-palvelujen tasoa. On aika miettiä, mitä leikkaukset todella maksavat yhteis-
kunnalle pitkällä aikavälillä. Olen tässä salissa aiemminkin todennut sen, että ennalta eh-
käisevällä työlläkin on merkityksensä ja kuinka paljon sillä on voitu saada aikaan, mutta
valitettavasti sekin puhe on kuuroille korville mennyt.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ojala-Niemelä.

21.47 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuol-
lossa poliitikot ottavat kantaa isoihin asioihin, joissa lähdetään perustuslain periaatteen
mukaisesti kaikkien ihmisten yhdenvertaisuudesta ja syrjimättömyydestä. Suomessa terve-
ydenhuollon oikeudenmukaisuus on perinteisesti määritelty terveyspalvelujen tarpeenmu-
kaisena käyttönä siten, etteivät henkilön tulot, sosiaalinen asema tai muut vastaavat seikat

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

vaikuta mahdollisuuksiin käyttää palveluita. Nämä tavoitteet on kirjattu perustuslakiin, lakiin potilaan oikeuksista ja toistuvasti erilaisiin terveystaloudellisiin linjauksiin.

Terveystaloudellisuuden oikeudenmukaisuuden tavoitteet on viety astetta pidemmälle ja lain tarkoituksena on määritelty väestöryhmien välisten terveyserojen kaventaminen. Siitä huolimatta terveyserot ovat Suomessa suuret ja näyttäisivät joidenkin terveydentilan mittareiden mukaan jopa kasvavan.

Terveystaloudellisuuden oikeudenmukaisuutta arvioidaan yleensä kahdesta näkökulmasta: toisaalta tarkastellaan palvelujen käyttöä ja toisaalta terveyspalveluista aiheutuvia kustannuksia sekä heikentyneestä terveydestä jo aiheutuvia ongelmia. Palvelujen käytön ja kaunaa voidaan edelleen arvioida sen mukaan, tarkoitetaanko yhdenvertaisuudella mahdollisuuksia käyttää palveluja tai palvelujen saavutettavuutta, palvelujen toteutunutta käyttöä, terveydenhuollon voimavarojen kohdentumista vai palvelujen tuloksena saavutettuja terveyshyötyjä.

Kun tarkastellaan syitä väestöryhmien välisiin eroihin terveyspalvelujen käytössä, erotetaan usein niin sanotut tarjonta- ja kysyntätekijät. Terveyspalvelujen tarjontaan vaikuttavilla tekijöillä tarkoitetaan terveydenhuoltojärjestelmään, sen rakenteeseen ja voimavaroihin liittyviä tekijöitä, jotka vaikuttavat palvelujen saatavuuteen, esimerkiksi millaisia voimavaroja ja palveluita on tarjolla ja miten hyvin ne vastaavat väestön ja sen alaryhmien palvelujen tarvetta. Kysyntätekijöillä puolestaan viitataan palveluihin tai palveluja tarvitseviin itseensä liittyviin tekijöihin, jotka tukevat tai heikentävät henkilöiden mahdollisuuksia palvelujen käyttöön. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi palvelumaksut, mutta myös palveluja tarvitsevien koulutus ja siihen pohjautuvat tiedot terveyteen vaikuttavista tekijöistä ja terveydenhuollosta sekä ymmärrys, miten terveydenhuollon monimutkaisessa järjestelmässä kannattaa toimia.

Suomessa terveyspalvelujen käytön eroihin vaikuttavia tarjontatekijöitä ovat muun muassa työterveyspalvelut ja yksityissektorin palvelut. Niillä on suuri painoarvo palvelujen tarjonnassa, ja ne parantavat työsuhteessa olevien ja hyväosaisten henkilöiden mahdollisuuksia käyttää terveyspalveluita. Siten ne erottelevat palvelujen tarvitsijoita sosiaalisen aseman mukaan. On myös niin, ettei Suomen julkinenkaan terveyspalvelujärjestelmä ole täysin universaali, vaan esimerkiksi niin sanottujen paperittomien tai turvapaikanhakijoiden oikeutta käyttää terveyspalveluita on eri tavoin rajattu. Eroja terveyspalveluissa aiheuttavat tasausjärjestelmistä huolimatta myös kuntien väliset taloudelliset kantokyvyn erot. Hajautetun ja hajanaisten sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän takia taloudelliset edellytysten ja osaamisen erot heijastuvat alueellisiin eroihin palveluiden saatavuudessa ja laadussa.

Kysyntätekijöistä terveyspalvelujen käytön eroihin vaikuttaa Suomessa keskeisesti potilaiden suuri maksuosuus terveydenhuollon kustannuksista. Erityisen paljon vaikuttavat lääkekustannusten suuri omavastuuosuus ja esimerkiksi suuren terveydenhuollon kalliit asiakasmaksut. Tämä heikentää pienituloisten mahdollisuuksia käyttää näitä palveluja. Uusi eroihin vaikuttava tekijä saattaa olla palvelujen muuttuminen digitaalseksi. Digitaaliin ratkaisuihin perustuvia palveluprosesseja suunniteltaessa onkin tarpeen ottaa huomioon, että kaikilla ei ole mahdollisuutta tai osaamista näiden palvelujen käyttöön. Tässä välikysymyksessä kyse on leikkauksista sosiaalihuoltoon, erikoissairaanhoidon ja koulutukseen. Lisäksi STM:ssä on käynnissä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteiden määrittely ja sääntelyn valmistelu. Tarkoitus on määritellä periaatteet, joiden

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

mukaan palvelut ja menetelmät kuuluvat sosiaali- tai terveydenhuollon palveluvalikoimaan tai on rajattu niiden ulkopuolelle.

Hanke on osa hallitusohjelmaa ja kansallista palvelureformia, jolla uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sisältöjä vastaamaan nykyisiä sote-rakenteita. Tässä voikin huolena, pelkona olla, että ovatko seuraavat leikkaukset jo oven takana tämän palveluvalikoiman rajauksen myötä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkinen.

21.52 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämän välikysymyksen yhteydessä moni asia on nostettu tänään esille, ja haluan osaltani kiinnittää huomiota hallituksen suunnittelemaan leikkaukseen sote-henkilöstön erikoistumiskoulutukseen.

Orpon hallitushan julkisti torstaina 27. maaliskuuta, että se leikkaa hyvinvointialueille maksettavia korvauksia erikoistumiskoulutuksesta ensi vuonna 15 miljoonaa. Hyvinvointialueille maksetuilla korvauksilla on katettu esimerkiksi se osa erikoistumiskoulutuksessa olevien lääkäreiden palkkakustannuksista, mikä kuuluu kouluttautumiseen potilastyön ohella. Alueille maksetut korvaukset eivät tällä hetkelläkään kata kuin pienen osan erikoistumiseen liittyvistä kustannuksista, joten alueet siis käytännössä maksavat tämän välttämättömän koulutuksen itse.

Nuorten Lääkärien Yhdistys ry:n puheenjohtaja Lauri Heiskanen on tuonut hyvin suoraan esille tyrmistyksensä ja huomauttaa, että leikkaus vaikuttaa kohdistuvan myös nimenomaan erikoislääkärikoulutukseen. Hän toteaa: ”Koulutuksesta leikkaaminen tulee johtamaan siihen, että erikoislääkäripula on tulevaisuudessa ennakoituakin hankalampi. Tämä on räikeässä ristiriidassa sen kanssa, että hallitus on aikaisemmin ollut huolissaan osaavan sote-työvoiman ja erityisesti lääkärien riittävydestä työmarkkinoilla.”

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistumiskoulutuksesta leikkaaminen on lyhytnäköistä monesta syystä. Ensinnäkin laadukas hoito takaa, että henkilöstö hallitsee uusimmat hoitomenetelmät, teknologiat ja tiedon. Ilman tätä osaamista potilasturvallisuus vaarantuu ja hoidon laatu heikkenee. Ikäntyvä väestö tuo mukanaan lisääntyvää ja monipuolistuvaa palveluntarvetta. Erityisosaamista tarvitaan esimerkiksi muistisairauksien, monisairaiden ja psyykkisesti oireilevien potilaiden hoidossa.

Koulutuksesta leikkaaminen on suoraan yhteydessä myös kustannustehokkuuteen pitkällä aikavälillä, sillä se heikentää toiminnan vaikuttavuutta. Kuten muuallakin suomalaisessa yhteiskunnassa, osaamista on pidetty myös sosiaali- ja terveydenhuollon tärkeimpänä pääomana. Vahva osaaminenhan tarkoittaa nimenomaan sitä, että käytännön työtä kehitetään oikealla otteella ja että käytännön työssä tehdään oikeita asioita niin, että hoidon laatua ja vaikuttavuutta voidaan nostaa.

Arvoisa puhemies! Hallitus on perustellut kaikkia leikkaustoimia välttämättömyydellä supistaa sosiaali- ja terveystalouteen kohdennettavia julkisia menoja. Tätä taustaa vasten on hyvin ristiriitaista, että samaan aikaan se toteuttaa itse toimia, joilla päinvastoin lisätään vähintään pitkällä aikavälillä merkittävästi soten kustannuksia. Tästä esimerkkinä toimii esimerkiksi periksiantamattomuus pidentää hyvinvointialueiden käytössä olevaa aikaa kattaa kertyneitä alijäämiä. Jos näin meneteltäisiin, se poistaisi alueilta pakon karsia ennalta ehkäiseviä palveluja ja tämä suoraan tuottaisi niitä toivottuja säästöjä rakentavalla ja kestäväällä tavalla. Tähänhän koko sote-uudistuksen kyky saada haltuun nousevia kustannuksia perustui.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

Arvoisa puhemies! Juuri tästä on jälleen kyse, kun tarkastelemme nimenomaan sosiaali- ja terveydenhuollon erikoistumiskoulutukseen varattavien määrärahojen leikkausta. Kyse on hyvin lyhytnäköisestä toiminnasta, sillä kun kentän ja lääkäreiden osaamisen taso laskee, johtaa se lopulta myös kustannusten nousuun. Olisi todella syytä ymmärtää, että erikoistumiskoulutukseen panostaminen on investointi, ei menoerä. Sen laiminlyönti tulee ajan myötä kalliimmaksi niin rahallisesti kuin inhimillisesti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Asell.

21.57 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Tässä salissa käydään keskustelua, joka ei ole turhaa, kuten pääministeri Orpo on todennut, eikä ole vain teknistä ja taloudellista, vaan keskustelu on inhimillistä. Puhumme ihmisistä, jotka eivät aina itse pysty pitämään ääntä oikeuksiensa puolesta. Puhumme vanhuksista, vammaisista, omaishoitajista, pitkäaikaistyöttömistä ja lapsiperheistä. Puhumme niistä, joiden elämässä sosiaalipalvelut eivät ole vain sana paperilla, vaan se on ainoa turva, jonka varassa he selviytyvät, ja juuri heiltä Orpon hallitus nyt leikkaa.

Sosiaali- ja terveysministeriön muistion mukaan hallitus aikoo leikata sata miljoonaa euroa sosiaalipalveluista. Leikkausten kohdentuminen on kuitenkin yhä epäselvää. Emme tiedä, ovatko esimerkiksi omaishoidon tuki, perhehoito tai kehitysvammaisten erityishuolto leikkauslistalla. Näihin kysymyksiin emme ole saaneet vastausta, vaikka välikysymyskeskustelua on käyty päivien ajan. Tämä epäselvyys ei ole vain epäselvyyttä, se on piittaamattomuutta. Onko hallitus todella valmis etenemään näin suurissa muutoksissa ilman, että se pystyy tai haluaa kertoa eduskunnalle ja kansalle, mitä tämä tarkoittaa käytännössä?

Vielä huolestuttavampaa on se, että leikkauksia perustellaan järjestelmätason muutoksella, resurssien kohdentamisen selkeyttämisellä ja asiakasvastuun vahvistamisella, joka on hallintojargonia, jonka tarkoituksena on piilottaa todellinen viesti, joka on siis: vähemmän palveluita, enemmän vastuuta yksilölle. Herää kysymys, mitä tapahtuu vanhukselle, jolla ei ole omaisia. Entä yksinhuoltajalle, joka ei jaksaa? Entä pitkäaikaistyöttömälle, jolta viedään kuntouttava työtoiminta mutta jolle ei tarjota mitään tilalle?

Arvoisa puhemies! Kotihoidon kohdalla olemme nähneet tämän kehityksen jo käytännössä. Ministeri Juuso on korostanut digitalisaation hyötyjä ja väläytellyt, että teknologian avulla kotihoitoa voidaan niin sanotusti tehostaa, mutta mitä tämä tehostaminen tarkoittaa käytännössä? Se tarkoittaa sitä, että ihmisiltä viedään fyysisiä käyntejä ja tilalle tuodaan ruutu: pieni ruutu, jolla voi soittaa iltaisin ja jolla ei välttämättä saa yhteyttä, kuten eräs espoolainen eläkeläinen kirjoitti, kun hänen isänsä etähoito muuttui valvontakameraksi, ja lopulta ainoaksi tavoitteeksi jäi selvittää, vieläkö hän on elossa.

Kotihoidossa työskennelleet tietävät, että yksikään käynti ei ole turha. Jokainen käynti on tarpeen, ja kuten eräs hoitaja kirjoitti, hän ei ole kahdeksassa vuodessa tavannut yhtäkään kotihoidon asiakasta, joka olisi kokenut käyntejä olevan liikaa. Silti nyt leikataan ja korvataan ihmiskontakti teknologialla, jota ei ole rakennettu ihmisen ehdoilla. Samaan aikaan hallitus valmistelee vanhuspalvelulain ja sosiaalihuoltolain muutoksia, joiden tavoitteena on mahdollistaa teknologian huomioiminen henkilöstömitoituksessa. Tälle lakihankkeelle on asetettu 30 miljoonan euron säästötavoite. Mitä tämä tarkoittaa käytännössä, sitä en tiedä, mutta tiedämme, että säästö tulee ihmisistä, hoitajista, kohtaamisesta.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

Lisäksi mediassa on ollut tietoa säästötavoitteista, että puuttuu vielä 29 miljoonaa euroa. Olisi hyvä tietää, mistä hallitus aikoo vielä leikata. Onko tulossa lisää leikkauksia, joita ei uskalleta sanoa ääneen ennen kuin on myöhäistä tai vaalit ohi?

Hallituksen linja on ristiriitainen. Yhtäältä se puhuu huolesta työvoiman riittävyydestä, toisaalta se leikkaa 15 miljoonaa euroa sote-henkilöstön erikoistumiskoulutuksesta, myös erikoislääkärikoulutuksesta. Tämän päätöksen vaikutukset näkyvät vielä vuosien päästä, kun osaajista on entistä suurempi pula. Ja kun puhumme pitkäaikaistyöttömistä, hallitus siirtää kuntouttavan työtoiminnan kunnille ja leikkaa 12,5 miljoonaa. Miten nämä säästöt syntyvät? Mikä on sosiaalisen kuntoutuksen rooli hyvinvointialueilla?

Jos Orpo sanoi turhaksi tätä keskustelua täällä, niin perussuomalaisten eduskuntaryhmän puheenjohtaja Mäkelä kutsui tätä keskustelua pellesirkukseksi ja kirjoitti, että demareiden jauhanta ei muutu kuntavaalimenestykseksi, mutta tämä ei ole sirkus eikä tämä ole pelleilyä. Tämä on yritys puhua niistä, joita hallitus ei kuule. Tämä on yritys puolustaa sitä, mikä tekee yhteiskunnasta inhimillisen, kykyä välittää niistä, joilla ei ole valtaa eikä ääntä. Me emme kysy näitä kysymyksiä politiikan vuoksi. Kysymme ne, koska haluamme tietää, millaisessa Suomessa me elämme viiden vuoden päästä. Onko se maa, jossa vanhus kohtaa hoitajan vain ruudun kautta, vai onko se maa, jossa sote-ammattilaiset koulutetaan ja he pääsevät vanhusten luokse?

Me emme hyväksy hallituksen linjaa emmekä niele sitä, että heikoimmilta leikataan ja että meille sanotaan, että se on rakenteellinen uudistus. Tämä välikysymys ei ole vastalause vain yhdelle leikkauslistalle — se on muistutus siitä, että politiikassa on kyse arvoista ja siitä, keiden puolella olemme silloin, kun on vaikeinta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

22.02 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Tämä välikysymys on ollut välttämätön. Sen käsittely on jatkunut jo kolmatta päivää, ei siksi, että me haluaisimme viivyttää eduskunnan työskentelyä, vaan siksi, että hallitus ei ole vieläkaan kyennyt vastaamaan siihen yksinkertaiseen kysymykseen, jonka olemme esittäneet toistuvasti: mistä ja keneltä aiotte leikata sata miljoonaa euroa sosiaalipalveluista? Olemme käyttäneet kymmeniä puheenvuoroja, olemme nostaneet esiin omaishoitajat, ikäihmiset, vammaiset, lastensuojelun, mielenterveysasiakkaat, harvaan asuttujen alueiden asukkaat, pienituloiset perheet, ihmiset, joiden arki on jo täynnä haasteita ja jotka ovat täysin riippuvaisia sosiaalipalveluista, ja monet muut kysymykset. Olemme tuoneet esiin, miten leikkaukset uhkaavat lisätä inhimillistä kärsimystä, yksinäisyyttä ja turvattomuutta. Emme ole huudelleet, olemme olleet asiallisia. Mutta mitä olemme saaneet vastaukseksi? Yhden taustamuistion, epämääräisiä viittauksia tehostamiseen ja rakenteellisiin uudistuksiin. Ja sosiaalipalveluiden käyttäjät, he, jotka tarvitsevat tukea elämänsä vaikeimmissa tilanteissa, jätetään jälleen ilman tietoa siitä, mitä heille tapahtuu.

Arvoisa puhemies! Kun me kysymme näistä leikkauksista, meille sanotaan hallituspuolueista, että kyse on pelleilystä tai sirkuksesta. Sosiaalipalveluista puhuminen on nyt siis joidenkin mielestä pelleilyä. Tämä kertoo karua kieltään siitä, kuinka vähän hallituspuolueiden ytimessä arvostetaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä. Me emme voi hyväksyä tätä asennetta. Meidän tehtävämme on pitää ääntä niiden puolesta, joilla ei ole valtaa. Meidän tehtävämme on puolustaa hyvinvointivaltiota, jonka kivijalka ovat juuri ne palvelut, joita nyt ollaan romuttamassa. Te olette jo leikanneet hoitotakuusta 71 miljoonaa

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

euroa, kotihoidosta ja kotipalveluista 57 miljoonaa euroa, joka tarkoittaa jopa 700 000:ta käyntiä kotihoidossa, ikäihmisten ympärivuorokautisesta hoidosta 47 miljoonaa euroa, vammaispalveluista 60 miljoonaa euroa, lastensuojelusta ja perhepalveluista 25 miljoonaa euroa, järjestöiltä 35 miljoonaa euroa, vaikka ne paikkaavat monia julkisen palvelun aukkoja, ja silti te ette vielä kerro, mistä loput sadat miljoonat aiotte leikata. Pääministeri Orpo lupasi viisi viikkoa sitten, että hallitus kertoo suunnitelluista leikkauksista hyvissä ajoin ennen vaaleja, mutta nyt aivan vaalien kynnyksellä, kun tänään on jo ennakköäänestyskin päättynyt, ihmiset eivät vielä tiedä, mitä heidän palveluilleen on tapahtumassa.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole avoimuutta, tämä ei ole vastuullista politiikkaa, tämä ei ole reilua. Pääministeri Orpo, missä ovat ne esitykset, joista lupasitte kertoa? Miksi ette ole pitänyt lupaustanne? Milloin kansa saa tietää, mitä palveluita hallitus aikoo vielä leikata? Me vaadimme avoimuutta, me vaadimme kokonaisvaikutusten arviointia, ja ennen kaikkea me vaadimme, että hallitus kuuntelee niitä ihmisiä, joita nämä päätökset koskevat kaikkein raskaimmin. Tämä välikysymys ei ole ollut pelleilyä. Tämä on ollut demokratiaa, tämä on ollut vastuunkantoa, ja tämä keskustelu ei pääty tähän, vaikka niin varmaan haluaisitte. Sosiaalipalveluiden käyttäjiä on liian kauan kohdeltu kuin näkymättömiä. Nyt kun heistä puhutaan, hallitus sulkee korvansa ja jotkut jopa pilkkaavat, mutta me emme vaikene, sillä meidän tehtävämme on olla heidän puolellaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Merinen.

22.07 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Oletteko käyneet Kalliossa katsoomassa Hurstin leipäjonoa viime aikoina? Se kiemurtelee, jos heittäisin tässä, kilometrin — no, ei varmaan, mutta 500 metriä, 300 metriä. Se on aivan massiivinen tällä hetkellä. Sitten kun me täällä puhutaan näistä leikkauksista ja että olisi kiva saada tietää, miten sosiaaliturvaa leikataan, niin se ei ole juuri sen takia pieni juttu, koska Suomessa on tällä hetkellä valtava määrä ihmisiä, joilla on tosi tiukkaa. Tuo leipäjono on varmasti kasvanut Orpon hallituksen aikana. Aina välillä kuulee täällä politiikassa semmoisia puheenvuoroja, varsinkin pääministerin suusta kyselytunnilla, että kaikki on hyvin ja tämä on vain tämmöistä opposition puhetta, mutta kyllä se todellisuus siellä kaduilla näyttää aivan erilaiselta. Kyllä ovat pitkiä ne jonot.

Itse asiassa SOSTE on julkaissut juuri ennakkotietoja tämmöisestä kyselystä, missä he ovat haastatelleet huomattavan isoa osaa Kelan työntekijöistä ja sosiaalityöntekijöitä. Tänäpäin oli Ylellä uutisointia tästä kyselystä. Tässä aivan selvästi tämän alan työntekijät Kelalla ja sosiaaliturvan puolella ovat tuoneet esille, että huoli näistä asiakkaista on huomattavasti kasvanut viime aikoina. Pääasiallisesti he havaitsivat asiakkaissa ahdistusta ja stressiä, vuokratästejä ja häätöjä, ylivelkaantumista ja maksuvaikeuksia. Ei ole varaa lääkkeisiin, tosi usea tarvitsee ruoka-apua, pakkomuutot, ruoasta tinkiminen, lasten oireilu. Jotenkin meillä hirveästi jo näkyy se, mihin tämä johtaa. Meillä on tulossa uusia leikkauksia, mistä me ei tiedetä, ja koko ajan silti täällä kuulee semmoisia puheenvuoroja, missä vähän niin kuin ollaan, että no, tämä on vain tämmöinen vaalipuhe — ei, kun se on ihan realiteetti. Teidän aikana on tullut huomattavasti enemmän ihmisiä, joilla on huonompi olla.

Tässä SOSTEn kyselyssä oli avoimia kysymyksiä, ja täällä on yksi Kelan toimihenkilö antanut tämmöisen kommentin, että ”Itsemurhapuhe on lisääntynyt huomattavasti. Se tulee usein puheeksi juuri näissä tilanteissa, kun esimerkiksi asumistukea on leikattu ja huoli

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

taloudellisesta tilanteesta on tullut isona ja yllättävänä tilanteena eteen. Myös puhe siitä, että pitää ehkä alkaa varastaa ruokaa, on lisääntynyt.”

Tuossa syksyllä uutisoitiin myös, että Turussa jopa lapsia näkyy näissä ruokajonoissa itsekseen. Toivoisin, että sen sijaan, että vedettäisiin niitä loputtomia kommentteja, että ei ole mitään ongelmaa ja tämä on vain tämmöistä keksittyä puhetta, te alkaisitte herätä tähän todelliseen ongelmaan, että Suomessa on kasvava määrä ihmisiä, joilla on tosi tiukkaa. Tämä SOSTEn tutkimus on mielestäni hyvä esimerkki siitä, että meillä on nyt myös ihan tutkimustietoa. Ammattilaiset kohtaavat enemmän ja enemmän tätä ongelmaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia.— Edustaja Väättäinen.

22.11 Tuula Väättäinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisjärjestöillä, erityisesti sote-järjestöillä, on merkittävä rooli hyvinvointiyhteiskunnan toimivuuden kannalta. Ne tekevät tärkeää ennalta ehkäisevää työtä ja lisäävät kuntouttavaa osallisuutta, ja tästä syystä järjestöjen rahoituksen leikkaaminen on puhtaasti hyvinvointiyhteiskunnan alasajoa.

Järjestöillä on yleensä vain kourallinen joukko palkattuja työntekijöitä, ja koko muu työvoima koostuu vapaaehtoisista. Jotta järjestöt voisivat toimia järjestäytyneesti ja niiden toiminta olisi tuottavaa ja turvallista, tarvitaan palkattuja työntekijöitä organisoimaan, ohjaamaan ja kouluttamaan vapaaehtoisia.

Meillä ei ole varaa menettää vapaaehtoistyöntekijöitä ja järjestöjä, jotka tekevät ennalta ehkäisevää työtä tilanteessa, jossa sosiaali- ja terveyshuoltopalvelujen menot kasvavat ja palvelutarve on suuri. Järjestöt ovat avainasemassa, jotta kustannukset pystytään pitämään kurissa.

Hallitus leikkaa sosiaali- ja terveyspalveluista, ennalta ehkäisevästä työstä ja vielä kuntien valtionosuuksista, jolloin kunnatkaan eivät pysty tekemään niille kuuluvaa ennalta ehkäisevää työtä kuntalaistensa hyväksi.

Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo ei ole tullut paikalle — ehkä siksi, että hänellä ei ole hyväksyttäviä perusteluja tehdyille ja tuleville leikkauksille ja hän ei ole riittävän vahva tullakseen kertomaan tänne, mihin nuo leikkaukset on suunniteltu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

22.13 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty tänään hyvin periaatteellista keskustelua siitä, miten soten rahoitus vaikuttaa niihin palveluihin, joita ollaan tuolla hyvinvointialueilla saamassa. Sitten samalla kun rahoituksella ohjataan palvelujen saatavuutta ja vaikutetaan suoraan niihin, niin toisaalta myös palvelujen lainsäädäntöä kevennetään ja sitä palvelujen saatavuuden perälautea tuodaan alaspäin, eli helpotetaan niitä sääntöjä, mitkä ihmisten palveluissa ovat. Eli kahta kautta vaikutetaan ihmisten palveluihin, ja siitä tänään ja pari muuta päivää tässä on keskusteltu, että miten tämä kokonaisuus viedään yhteen, ja se on tässä ollut meillä keskeisenä asiana.

Samalla kun tästä on käyty konkreettisesti keskustelua, niin meillä on ollut täällä nämä kaksi A-nelosta, joista toisessa on tämä yhdeksän kohdan ohjelma, missä luvattiin avata se 166 miljoonaa, ja sitten täällä on tämä sadan miljoonan paperi, jossa pitäisi olla se sisältö, mistä kohtaa niitä tehdään. Nämä kummatkaan eivät avaa riittävästi näitä sisältöjä, mitä tässä nyt on kolmena päivänä keskusteluilla käyty.

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

Olisin toivonut, että täällä ministeriäitiossa olisi ollut henkilöitä, jotka olisivat voineet tätä keskustelua olla kuulemassa. Luulen, että näitä puheenvuoroja on käytetty kahtena ensimmäisenä päivänä reilusti yli 300, ja nyt luulen, että tänä päivänä on lähemmäs sadan luokkaa ollut. Varmaan yli 400 puheenvuoroa on tässä käytetty, että kyllä ainakin keskustelu on yritetty avata tätä problematiikkaa, mutta siihen ei valitettavasti ole saatu vastauksia.

Se, mikä tässä nyt on jäänyt käteen, on se, että huomataan, että meillä on selkeä näkemys hallituksen ja opposition välillä näistä keskeisistä väittämistä. Toivottavasti kansalaiset ovat nyt seuranneet tätä keskustelua ja vetävät nyt sitten omat johtopäätöksensä siitä, mikä on totta. Arki näyttää sen, kuinka totta se tuolla on. Kaiken kaikkiaan me olemme yhteiskunnan tärkeimpien peruspalveluiden äärellä, ja sen vuoksi tämä välikysymys on ollut erittäin aiheellinen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

22.16 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Palataan näin loppuillasta vielä aivan perusasioihin eli Suomen perustuslakiin, jonka 19 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveystalvetut ja edistettävä väestön terveyttä. Hallitus operoi heikentämis- ja leikkausesityksillään perustuslaillisten oikeuksien tontilla ja tekee kestäättömiä arvovalintoja. Leikkaukset hoitotakuuseen ja palveluvalikoimiin sekä samanaikaiset korotukset sote-asiakasmaksuihin ja lääkkeiden hintoihin heikentävät palveluiden saatavuutta ja uhkaavat siten ihmisten terveyttä ja hyvinvointia. Hallituksen arvovalinnat asettuvat kyseenalaiseen valoon ja lisäävät terveyden eriarvoisuutta, kuten teki muun muassa viimevuotinen päätös sairaalaverkon karsinnasta, jonka laskennallinen säästö on kokoluokaltaan saman verran kuin Orpon hallituksen tekemä olutveron laskemisen kustannus.

Sairaalaverkosta leikkaamisen laskettiin säästävän ensi vaiheessa 26,3 miljoonaa euroa, ja olutveron laskeminen maksoi 25 miljoonaa euroa. Eli suomalaisille tärkeimpien sosiaali- ja terveystalvetut saavutettavuus olisi siis voitu turvata pitämällä olutvero ennallaan. Politiikka on siis tosiaan arvovalintoja.

Sairaalaverkkomuutosten tavoitteena kerrottiin olevan muun muassa julkisten menojen tasapainottaminen, mikä sopii kyseenalaistaa, sillä päätöksen vaikutuksia ei ole vielä kukaan kunnolla arvioitu. Hyvinvointialueiden omien arvioiden, esimerkiksi Eloisan vaikuttavuusarvioiden, mukaan tämä esitys tulee lisäämään kustannuksia muun muassa ambulanssi- ja Kela-taksikustannuksissa sekä investoinneissa.

Arvoisa puhemies! Nyt näitä hallituksen vuoden valmistelema, välikysymyskeskustelun aiheena olevia säästöesityksiä on salailtu. Koska hallitus ei ole toimittanut tietoja säästökohdeistaan ajoissa, niin huhut näistä leikkauskohdeista aiheuttavat suurta epävarmuutta ja toivottomuutta perheissä. Pelkästään hallituksen vuosi sitten sopimat säästökohdennukset erikoissairaanhoidon olisivat kuitenkin suuruudeltaan tarkoittaneet yhteensä yli kolminkertaista säästöä joulukuun kiisteltyn sairaalaverkkokarsintaan nähden. Hallitushan ei näitä erikoissairaanhoidon leikkauksia nyt ole listoillaan esitellyt, mikä ei kyllä yllätä näin vaalien alla.

Valtiovarainministeri Purra on kuitenkin jo aiemmin todennut hallituksen kasvuriikissä kaksi viikkoa sopivasti vaalien jälkeen tehtävän lisäsäästöjä myöskin soteen. Hallituksen

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

huhutut säästökohteet ennen ministeri Juuson käsilaukusta löytynyttä vaillinaista säästölistaa koskivat tiedotusvälineiden mukaan muun muassa erikoissairaanhoidon, vammaisten ja vanhusten palvelujen järjestämistä, neuvoloita sekä lastensuojelua. Lisäsihän huhuttiin muun muassa synnytysyksiköiden sulkemisesta — Mikkeli, Kajaani, Lappeenranta — mutta näiltä huhuilta hallitus on ainakin vielä katkonut siivet. [Oskari Valtolan välihuuto]

Ylehen uutisoi myös viime viikolla, että tuhkarokko leviää, koska MPR-rokotekattavuus on laskussa, koska neuvoloiden tarkastus- ja rokotusohjelmat eivät alueilla toteudu. Neuvolasäästöt hallitus sentään on toistaiseksi poistanut säästölistoilta. Nyt käsittelyssä olevat säästöesitykset puuttuvat silti itsehallinnollisten hyvinvointialueiden vammaisten ja vanhusten palvelujen järjestämiseen ja lastensuojeluun, ja kasvuriihen lisäsäästöjä kauhulla tässä odotellaan.

Hallituksen esityksien vaikutuksia alueiden ihmisiin, palvelujärjestelmiin, henkilöstöön, koulutusjärjestelmään sekä aluetalouteen ja alueiden elinvoimaan olisi syytä tarkastella. Olisi myös rehellistä myöntää, että jos tuntuvaa talouden ja työllisyyden kasvua ei tule, puolustusmenojen kasvattaminen tarkoittaa joko uusia säästöjä, veronkiristyksiä tai velanottoa.

Arvoisa puhemies! Jatkan vielä hetken kotihoidosta. Surettua kovasti, että kotihoidon ammattilaisia, raskaan työn raatajia, kutsutaan ramppaajiksi tässä talossa tai yhtään missään. Kotihoitajat, jos ketkä, ansaitsisivat kehuja ja tunnustusta.

Haluan myös muutamalla sanalla kehua Etelä-Savon hyvinvointialuetta Eloisaa. Hyvinvointialueellamme ikäihmisten kotiin vietäviä palveluja on lisätty, perhekotipaikkoja on lisätty ja alueelle on rakennettu lisää yhteisöllistä asumista. Meillä Eloisassa on tällä hetkellä kaikilla ikäihmisten palvelujen piirissä olevilla 12 000 asukkaalla oma lääkäri. Kaikki tämä positiivinen kehitys on tapahtunut Eloisassa hallituksen toimista huolimatta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen.

22.21 Saku Nikkanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä välikysymyskeskustelu on ollut käynnissä jo viime tiistaista saakka. Se, mitä olemme tällä kysymyksellä halunneet tietää — mutta edelleen näyttää siltä, että olemme jäämässä vaille vastauksia — on se, mihin hallitus aikoo nämä sosiaali- ja terveystalouden leikkaukset sekä opetus- ja kulttuuriministeriön leikkaukset tarkemmin kohdentaa.

Olemme koettaneet näillä lukuisilla puheenvuoroilla ja niillä vähillä tiedoilla, mitä erilaisten vaiheitten kautta olemme saaneet näistä leikkauksista kuulla, myös avata sitä, millaisia vaikutuksia näillä leikkauksilla sinne ihmisten käytännön arkeen on.

Olemme myös toivoneet lukuisasti ja lukuisissa puheenvuoroissa sitä, että pääministeri itse olisi täällä ollut meille vastaamassa tähän välikysymykseen: vastaamassa siihen, mistä hallitus aikoo leikata.

Kuten arvostamani edustaja Timo Suhonen tässä eräässä puheenvuorossaan totesi: kello käy, pääministeriä ei näy, mitenköhän meidän kaikkien käy? Tämä oivallisesti tiivistää sen, miten hallitus tähän välikysymykseemme on suhtautunut. Se ei ole halunnut olla täällä vastaamassa ministerien muodossa. Kiitän niitä hallituspuolueiden edustajia, jotka ovat täällä kanssamme keskustelua olleet käymässä, mutta ministereiden poissaolo on ollut suorastaan käsin kosketeltavaa.

Näyttää nyt siltä, että puhujalista tämän välikysymyksen osalta on myös käymässä lyhyen, [Tuomas Kettunen: Nytkö tämä loppuu?] ja sen johdosta tulee varmaan tehdä se

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

johtopäätös, että Suomen kansa joutuu nyt vaaliurnille suuntaamaan vailla sitä tietoa, mitä me olemme tässä koettaneet penätä. Sen johdosta tietysti olisi syytä meidän kaikkien toivoa, että nämä leikkaukset kohdistuisivat mahdollisimman pienin seurauksin meidän kansaamme.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola. [Tuomas Kettunen: Ehkä hallituspuolueiden edustajat jatkavat tätä keskustelua! — Puhemies: Voihan se olla, että minäkin täältä vielä osallistun!]

22.24 Oskari Valtola kok: Arvoisa puhemies! ”Näen tulevaisuuden hyvin valoisana.” Näin sanoo Vantaan—Keravan hyvinvointialueen johtaja Timo Aronkytö Suomen Kuva-lehdelle antamassaan haastattelussa. Suomalaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut nimittäin paranevat. Se, mikä jutussa saa kritiikkiä, on Marinin hallituksen säättämän rahoitusmallin puutteet. Niitä on lukuisia. Jo vuonna 2023, jolloin Marinin hallitus oli vielä vallassa, Vantaan—Keravan menot ylittivät sadalla miljoonalla eurolla sen, mitä nykyinen oppositio alueelle varasi. Esimerkiksi kalliiseen vuokrabisnekseen paloi rahaa Marinin hallituskaudella satoja miljoonia euroja. Rahoitusmalli ei myöskään riittävästi huomionnut lastensuojelun ja asunnottomuuden kaltaisia ongelmia.

Rahoitusmallin ja vuokrabisneksen ongelmia olemme nyt Orpon hallituksessa onneksi korjaamassa. Korjauksista huolimatta emme luista alueiden vastuusta. Alueilla pitää olla rohkeutta korjata se, mikä on rikki. Ongelmat eivät parane sillä, että työnnetään pää penzaaseen tai kädet syvemmälle naapurin lompakkoon.

Vantaan—Keravan hyvinvointialueella rohkeutta ei puutu. Marinin kaudella hoivajoinnoissa oli 250 vanhusta, nyt enää 10. Asiakasarviot ovat kohentuneet samassa ajassa alle 3:sta 4,0:aan. Palvelut ovat siis parantuneet huomasti. Samalla alueen alijäämä on painettu alle puoleen, ja työ kohti talouden tasapainoa jatkuu. Se on vastuunkantoa suomalaisista ja taloudesta. Siitä oppositio haluaisi luistaa.

Arvoisa puhemies! Orpon hallitus tukee alueilla tehtävää työtä. Tuemme hyvinvointialueita normien purussa, työtapojen uudistamisessa, teknologian käyttöönotossa ja talouden tasapainottamisessa. Myös Vantaan—Keravan johtaja peräänkuuluttaa normien purkaa. Omien sanojensa mukaan Aronkytö ei usko mitoituksiin enää lainkaan: ”Kun palvelutarve kasvaa nopeammin kuin resurssit, meidän pitää käyttää niin ammattilaisia kuin teknologiaa nykyistä tehokkaammin. Kun asiat tehdään uudella tavalla, mitoitukset eivät palvele tarkoitustaan enää ollenkaan.” Aronkydön mukaan suomalainen vanhushoiva kuuluu maailman parhaimpiin, mutta sitä säädellään liikaa. Normien sijasta pitäisi mitata laatua eli asiakastyytyväisyyttä. Kokoomuksenkin mielestä vanhushoivan tärkein mittari on se, että Irma ja Jaakko ovat tyytyväisiä ja terveitä.

Hyvinvointialueiden startissa moni asia meni pieleen, mutta rahoitusmalli korjaa itse itsensä. Lopulta rahat ohjautuvat sinne, minne kuuluukin. Kun toimintoja tehostetaan, potilaat pääsevät nopeammin hoitoon ja hoito on entistä laadukkaampaa. Kokoomus painottaa sitä, että alueilla ei saa nyt pudottaa hanskoja. Tämä on tehtävissä.

Arvoisa puhemies! Tänä vuonna hallitus rahoittaa hyvinvointialueita kolme miljardia euroa enemmän kuin Marinin kaudella koskaan — kolme miljardia enemmän kuin silloin, kun oppositio oli vallassa. Opposition puheista tätä ei uskoisi. Suomalaiset eivät ansaitse perusteetonta pelottelua vaan rohkeita päättäjiä, jotka tekevät sen, mikä täytyy, jotta palve-

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

lut voidaan turvata. Sellaisia aluevaltuutettuja kokoomuksella on nytkin ehdolla koko Suomessa, oikealla asialla. [Saku Nikkanen: Vaalipuhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

22.29 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Puhemiehet vaihtuvat, ja keskustelu jatkuu. Näyttääkö nyt siltä, että tämä pitkään jatkunut keskustelu päättyy tässä tulevan tunnin aikana? No, nähtäväksi jää.

Puhemies! Käytin tuossa puheenvuoron, ja jäi sanottavaa päätöksenteosta ja sitten myös noista kulttuurileikkauksista, mutta tästä päätöksenteosta kun olen kansalaispalautetta saanut, niin ihmisillä huoli liittyy ja itsellenikin hieman huolta liittyy tähän päätöksenteon ilmapiiiriin. Nyt tämä keskustelu on ollut hyvää ja rakentavaa, mutta välistä tuntuu siltä, että yhä harvemmin etsitään ratkaisuja yhdessä kansan parhaaksi ja yhä useammin keskitytään vain kiistoihin ja syyllisten etsimiseen.

No, tässä salissa käydään välillä keskustelua niin kuin se olisi tämmöistä väri- tai vaatekiistaa. Jokainen pitää kiinni omastaan, eikä kompromissille tunnu löytyvän tilaa, mutta kuten tiedämme, yhteistyö on sitä, että kaikki tulevat puoliväliin, luopuvat vähän omastaan ja rakentavat yhdessä jotain kestäväää. Siitä voi syntyä se oikea väri, joka ei ehkä miellytä kaikkia täysin mutta on toimiva kompromissi, joka vie sitten meitä kaikkia eteenpäin.

Puhemies! Hyvät kollegat! Me emme voi unohtaa, keitä varten tätä työtä täällä eduskunnassa teemme. Me teemme tätä kaikkien meidän ja kaikkien kansalaisten parhaaksi. Sen myötä onkin sitten palautettava arvostusta myös hoitoalalle mutta samalla myös arvokas ja rakentava tapa puhua toinen toisistamme niin tässä salissa kuin sitten tämän salin ulkopuolellakin ja varsinkin niistä ihmisistä, jotka tekevät työtä toisten hyväksi joka päivä — ja nyt tässä viittaen sinne hoitotyöntekijöihin, jotka tekevät tälläkin hetkellä arvokasta työtä hyvinvointipalveluitten takaamiseksi.

Rouva puhemies! Kun tässä nyt tosiaan käydään välikysymyskeskustelua hallituksen lisäleikkauksista soteen mutta myös tuonne koulutuksen ja kulttuurin suuntaan, niin haluan tuoda nyt esille tätä kulttuuripuolta, joka koskettaa syvältä meidän kansakuntamme sielua, elikkä puhun kulttuurista ja koulutuksesta ja niihin kohdistuvista leikkauksista. On vaikea ymmärtää, miksi hallitus kohdistaa nyt säästötoimiaan juuri sinne, missä syntyy luovuutta, kasvua ja tulevaisuutta. Hallitus nyt leikkaa koulutuksesta ja kulttuurista — kahdesta asiasta, jotka eivät ole vain menoeriä budjetissa vaan sijoituksia ihmiseen, osaamiseen ja yhteiseen hyvinvointiimme.

Musiikkiopistotoiminta ihan yhtenä esimerkkinä: Se on tällä hetkellä aika epävarmassa tilanteessa. Nämä oppilaitokset ovat kasvualusta suomalaiselle musiikkiosaamiselle mutta myös lapsille ja nuorille paikka kasvaa, oppia kurinalaisuutta, ilmaisua ja vuorovaikutusta ja usein myös paikka löytää itsensä. Monelle musiikkiopisto on ollut ja on paikka, jossa on syntynyt ensimmäistä kertaa usko omaan kykyyn ja omaan ääneen, ja nyt nämä leikkaukset, mitä hallitus on jo tehnyt ja näköjään suunnittelee vielä lisää mutta mistä me emme tiedä, mihin ne kohdistuvat, uhkaavat tätä perustaa. Tämän lisäksi myös lainsäädäntöä ollaan uudistamassa taiteen perusopetuksen suunnalta, ja tästäkään me emme vielä tiedä, mitä sieltä tuleman pitää.

Rouva puhemies! Meidän ei pitäisi tehdä päätöksiä, jotka vievät lapsilta ja nuorilta mahdollisuuksia harrastaa, oppia ja unelmoida. Kulttuuri ei ole ylellisyyttä. Se on osa yhteiskunnan selkärankaa. Se on tila, jossa rakennetaan identiteettiä, empatiaa ja yhteisöllisyyttä

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

— aivan yhtä tärkeä osa kansakunnan henkistä kestävyyttä kuin fyysinen turvallisuus on kansallista turvallisuutta.

Puhemies! Leikkaamalla kulttuurista me kavennamme kansan mahdollisuuksia olla siivistynyt ja vapaa. Leikkaamalla koulutuksesta me rajoitamme tulevaisuuden mahdollisuuksia. Nämä eivät ole lyhyen aikavälin valintoja. Nämä ovat päätöksiä, joiden seuraukset näkyvät vuosien ja vuosien, jopa vuosikymmenten päästä. [Puhemies koputtaa]

Puhemies! Me voimme valita toisin. Me voimme nähdä kulttuurin ja koulutuksen investointina, emme kuluna. [Puhemies koputtaa] Me voimme kuunnella niitä tuhansia perheitä ja opettajia, [Puhemies koputtaa] nuoria, taiteilijoita, [Puhemies koputtaa] jotka nyt joutuvat miettimään, [Puhemies koputtaa] onko heidän työllään, panoksellaan ja intohimollaan enää arvoa tässä maassa. [Puhemies koputtaa] Minä toivon, että hallitus kuulee tämän viestin: [Puhemies koputtaa] kulttuuri ja koulutus eivät ole paikka säästää. [Puhemies koputtaa] Ne ovat paikka, [Puhemies koputtaa] josta me pidämme kiinni, [Puhemies koputtaa] kun kaikki muu horjuu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tietääkö edustaja Kettunen, mitä on viisi minuuttia?

Puhemies! Pahoittelen, että meni vähän pitkäksi tämä puheenvuoro, mutta oli niin tärkeä asia. Kunnioitan kyllä tätä aikamäärettä, joka on viisi minuuttia meille kansanedustajille. Kiitoksia ja pahoittelut tästä, että meni näköjään vähän yliajalle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja edelleen menee. — Sitten edustaja Castrén.

22.36 Maaret Castrén kok: Arvoisa puhemies! Ensin haluan kiittää kaikkia niitä, jotka ovat nämä kaikki illat täällä puhuneet. Olen aivan varma siitä, että me kaikki haluamme omalta osaltamme parempaa hoitoa Suomen kansalaisille, ja lääkärinä tietysti olen erityisen iloinen siitä, että tämä sote-kysymys herättää paljon tunteita ja aktiiviteettia.

Tässä edustaja Kettunen jo sanoi, että pitää toistaa asioita, ja viime viikolla sanoin, että tämä on tehtävissä, ja tämän haluan toistaa. Sen takia saatte nyt kuulla uudestaan, kuinka hienosti on mennyt yhdellä alueella, jonka omaa taistelua olen seurannut hyvinkin läheltä vielä puoli vuotta sitten toimialajohtajana HUSissa:

Arvoisa puhemies! ”Näen tulevaisuuden hyvin valoisana.” Näin sanoo Vantaan—Keravan hyvinvointialueen johtaja Timo Aronkytö Suomen Kuvalehdelle antamassaan haastattelussa. ”Suomalaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut nimittäin paranevat.” Se, mikä jutussa saa kritiikkiä, on Marinin hallituksen säätämän rahoitusmallin puutteet, ja niitä on lukuisia.

Jo vuonna 2023, jolloin Marinin hallitus oli vielä vallassa, Vantaan—Keravan menot ylittivät sadalla miljoonalla eurolla sen, mitä nykyinen oppositio alueelle varasi. Esimerkiksi kalliiseen vuokrabisnekseen paloi rahaa Marinin hallituskaudella satoja miljoonia euroja. Rahoitusmalli ei myöskään riittävästi huomioinut lastensuojelun tai asunnottomuuden kaltaisia ongelmia. Rahoitusmallin ja vuokrabisneksen ongelmia olemme nyt Orpon hallituksessa onneksi korjaamassa. Korjauksista huolimatta emme luista alueiden vastuusta. Alueilla pitää olla rohkeutta korjata se, mikä on rikki. Ongelmat eivät parane sillä, että työnnetään pää pensaaseen tai kädet syvemmälle naapurin lompakkoon. Vantaan—Kera-

Punkt i protokollet PR 36/2025 rd

van hyvinvointialueella rohkeutta ei puutu. Marinin kaudella hoivajonoissa oli 250 vanhusta, ja nyt enää kymmenen. Asiakasarviot ovat kohentuneet samassa ajassa alle kolmesta neljään. Palvelut ovat siis parantuneet huomasti. Samanaikaisesti alueen alijäämä on painettu alle puoleen, ja työ kohti talouden tasapainoa jatkuu. Se on vastuunkantoa suomalaisista ja taloudesta. Siitä oppositio haluaisi luistaa.

Arvoisa puhemies! Orpon hallitus tukee alueilla tehtävää työtä. Tuemme hyvinvointialueita normien purussa, työtapojen uudistamisessa, teknologian käyttöönotossa ja talouden tasapainottamisessa. Myös Vantaan—Keravan johtaja peräänkuuluttaa normien purkua. Omien sanojensa mukaan Aronkytö ei usko mitoituksiin enää lainkaan. ”Kun palvelutarve kasvaa nopeammin kuin resurssit, meidän pitää käyttää niin ammattilaisia kuin teknologiaakin nykyistä tehokkaammin. Kun asiat tehdään uudella tavalla, mitoitukset eivät palvele tarkoitustaan enää ollenkaan.” Aronkydön mukaan suomalainen vanhushoiva kuuluu maailman parhaimpiin, mutta sitä säädellään liikaa. Normien sijasta pitäisi mitata laatua eli asiakastytyväisyyttä. Kokoomuksenkin mielestä vanhushoivan tärkein mittari on se, että Irma ja Jaakko ovat tyytyväisiä ja terveitä.

Hyvinvointialueiden startissa moni asia meni pieleen, mutta rahoitusmalli korjaa itse itseään. Lopulta rahat ohjautuvat sinne, minne kuuluukin. Kun toimintoja tehostetaan, potilaat pääsevät nopeammin hoitoon ja hoito on entistä laadukkaampaa. Kokoomus painottaa sitä, että alueilla ei saa nyt pudottaa hanskoja. Tämä on tehtävissä.

Arvoisa puhemies! Tänä vuonna hallitus rahoittaa hyvinvointialueita kolme miljardia euroa enemmän kuin Marinin kaudella koskaan — kolme miljardia enemmän kuin silloin kun oppositio oli vallassa. Opposition puheista tätä ei uskoisi. Suomalaiset eivät ansaitse perusteetonta pelottelua, vaan rohkeita päättäjiä, jotka tekevät sen, mikä täytyy, jotta palvelut voidaan turvata. Sellaisia aluevaltuutettuja kokoomuksella on nytkin ehdolla koko Suomessa, oikealla asialla. Tämä on tehtävissä. Se on nyt todistettu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen.

22.40 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä välikysymyskeskustelu paljasti vastaansanomattomasti sen, miten valtavan kiusallisia nämä soteen ja koulutukseen tehtävät leikkaukset ovat hallituspuolueille ennen vaaleja. Leikkauksia ikäihmisten kotipalveluihin, vammaispalveluihin, lastensuojeluun, koulutukseen, kulttuuriin, nuorisotyöhön ja liikuntaan pimitetään ennen vaaleja. Sakset ovat selän takana, eikä ole ollut rotia tulla tänne eduskuntaan vastaamaan kysymyksiin ja kertomaan, minne ne säästöt kohdennetaan, vaikka pääministeri Orpo itse lupasi helmikuussa eduskunnalle antavansa kaiken tarvittavan tiedon tulevista säästöistä. Mutta turhaan, rouva puhemies, olemme peräänkuulluttaneet ministeriä vastaaajia. Turhaan olemme odottaneet pääministeri Orpoa paikalle. Se on tämän välikysymyskeskustelun surullinen saldo. Kansalaisilta säästöt pimitetään.

Nyt on Suomen kansan vuoro puhua. Sunnuntaina kansalaisilla on valta vaaleissa muuttaa suunta.

Kiitän niitä hallituspuolueiden edustajia, niitä muutamia, harvalukuisia hallituspuolueiden edustajia, jotka tätä keskustelua ovat käyneet.

Riksdagen avslutade debatten och avbröt behandlingen av ärendet.